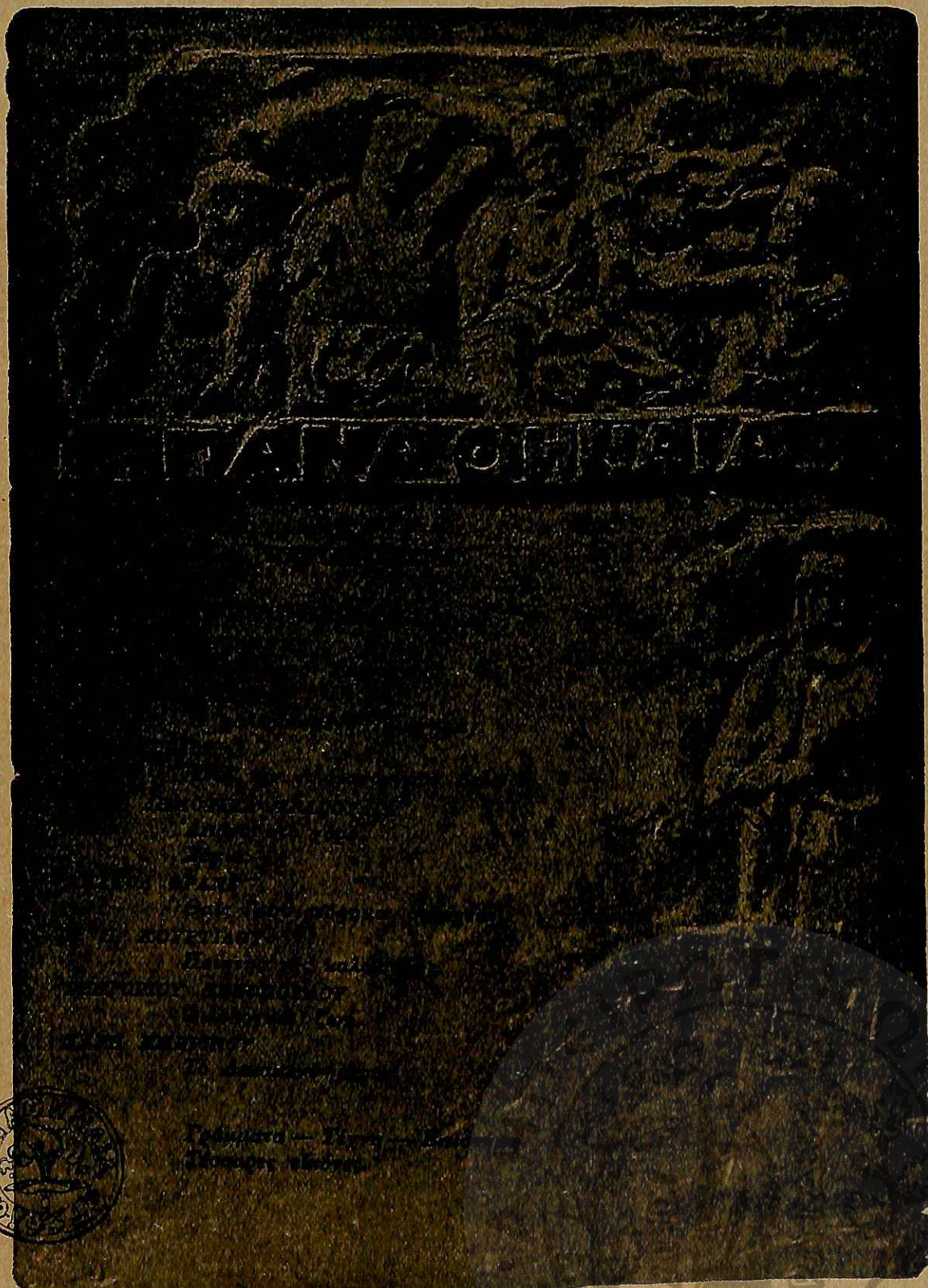




ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ, 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος δρ. 25. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25.
> δι' εξ μηνας > 13. > δι' εξ μηνας > 13.

— Πάσα αίτησις προς έγγραφην συνοδεύεται απαραίτητως υπό του αντίτιμου εις τραπεζ. ή ταχ. επιταγήν, ή τραπεζ. γραμμάτια, εντός συστημένης επιστολής διευθυνομένης: προς τόν κ.

ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

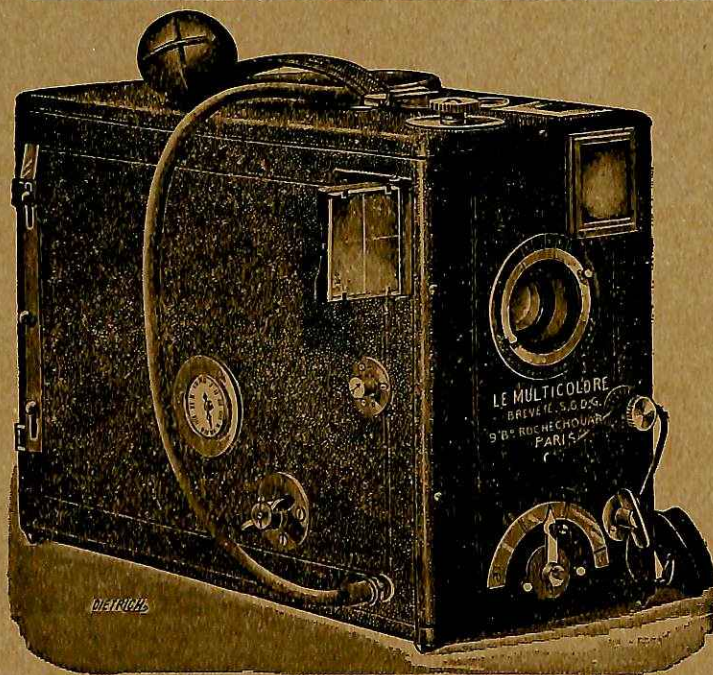
Διευθυντήν των "Παναθηναίων", οδός Φιλελλήνων 18, Αθήνας,

ή προς την

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

— Τα χειρόγραφα δημοσιευόμενα ή μη δέν επιστρέφονται.
— Αί έγγραφα λογίζονται αρχόμενα από 15 Οκτωβρίου ή 15 Απριλίου.
— Εν τεύχος αποστέλλεται δωρεάν προς πάντα αιτούντα τούτο παρὰ της Διευθύνσεως.
— Αγγέλλεται πάλιν νέον βιβλίον, του οποίου αποστέλλονται εις τὸ γραφεῖον δύο αντίτυπα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ των "Παναθηναίων", εις ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος, Ὀδησσός Alexandrowski Prospect N° 3.



! ΝΕΑ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ! ΦΩΤΟΧΡΩΜΟΓΡΑΦΙΑ

Συσκευή δι' ἧς φωτογραφούνται τὰ ἀντικείμενα, κατὰ βούλησιν, μετὰ φυσικά αὐτῶν χρώματα, ἢ μετὰ τὸ σύνθετον φωτογραφικὸν χεῶμα.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος
ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ
ΘΕΜ. ΑΓΗΝΟΡΑΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, οδὸς Σοφοκλέους, 84.

Συσκευαὶ χειρὸς (instantané) καὶ βάθρου (pose) μετὰ σκότειον ἀχαρὲς (obturateur instantané).

ΤΙΜΑΙ

9 X 10 fr. 168. — μετὰ φακὸν ὀρθοπερισκοπικόν fr. 252. — μετὰ φακὸν Zeiss 175 fr. 324. —

13 X 18 fr. 241. —

6 1/2 X 9 fr. 45. —

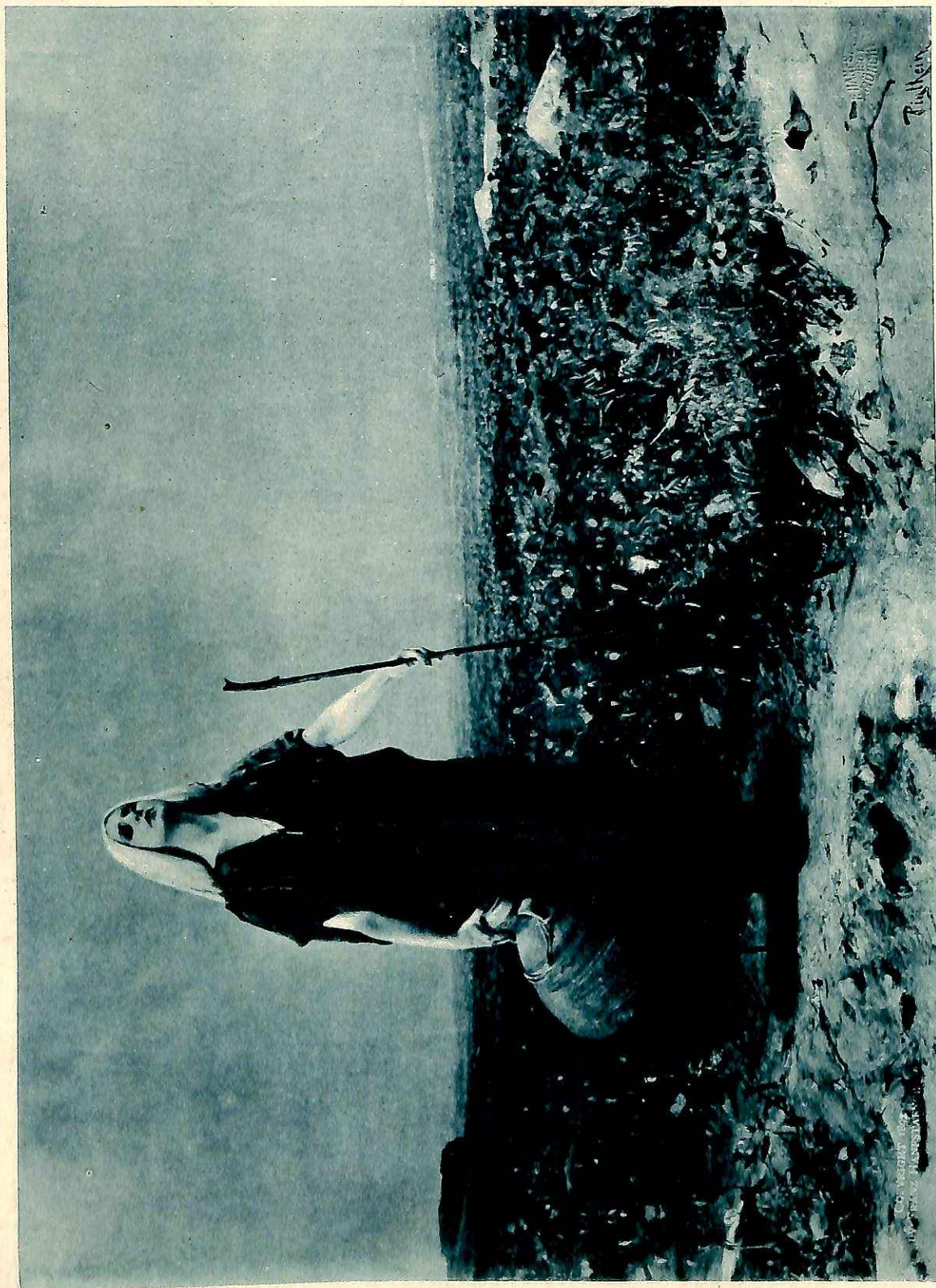
Ὅμοι μετὰ τὴν συσκευήν, ἐντός στερεᾶς καὶ κομψῆς πύρας, παραχωροῦμεν δωρεάν μίαν μέθοδον, 24 πλάκας, χαρτιά, ὑλικά καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ὄργανα καὶ σκεύη πρὸς σύστασιν ἑνὸς μικροῦ φωτογραφικοῦ ἐργαστηρίου.

Ἀπευθυντέον μετὰ ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον.

Οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ τῶν « Παναθηναίων » παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν τοῦ ἀρξάμενου ἔτους διὰ ταχυδρ. ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάιονερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 5052.





ΕΡΤΟΝ ΡΙΟΛΗΕΙΝ

Η ΤΥΦΛΗ



ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Β'
31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1901

ΣΕ ΜΙΑ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΗ

«Όλιγο φῶς καὶ μακρινὸ σὲ μέγα σκότος κ' ἔρμος».

ΣΟΛΩΜΟΣ

1

Στὴν κόχην ἐδώ, πρὸς τὸ παράθυρον,
Ἔλα ξανὰ καὶ κάθησέ με,
Νὰ ποῦμε πάλι τὰ αἰώνια,
Ποῦ λέμε καὶ ποῦ ξαναλέμε...

Ἔξω, στὰ σκέλεθρα δεντροκλαδα,
Ὅλο ἀναφυλλητὰ καὶ θοῆνοι
Φορεῖ νεκράνθια τὸν ἀστροφέγγον
Ἡ παγερώτατη γαλήνη.

Σὰν ἥσκιοι, ιδέες, ἀνασηκώνονται
Τὰ σύγνεφα καὶ δυναμώνουν,
Κι' ὅλο μαυρίζουν κι' ὅλο ἀπλώνονται
Κι' ὅλο σιμώνουν καὶ σιμώνουν...

4

Ἔλα, σὲ λίγο θὰ ξεσπάσουνε
 Τὴ μάνητά τους κάτω ἀπ' τᾶστρα,
 Γίγαντες μέσα στὰ μεσάνυχτα
 Καὶ πῦργοι, ἀργότερα καὶ κάστρα...

Στὴν κώχη ἐδῶ, πρὸς τὸ παράθυρο,
 Ποῦ τώρα μνέσῃ ἔρμη καὶ κρύα,
 Ἔλα νὰ ποῦμε τὴν αἰώνια,
 Τὴ θλιβερή μας ἱστορία...

2

Ξερὰ τὰ ρόδα πῶφες
 Μιὰ μέρα βιασικὴ,
 Καὶ τᾶσιαξες καὶ τᾶβαλες
 Στὴν ἀνθοδόχῃ ἐκεῖ

Βουβά, γυρτὰ στὰ κλώνια τους,
 — Κρίνε χρυσέ, χρυσέ —
 Μέρα καὶ νύχτα στέκουνε
 Καὶ καρτεροῦνε ἐσέ.

Κὶ ὅταν κανένα φύλλο τους
 Ξεσέρνεται νεκρό,
 Κάτι σὰν τριζοβόλημα
 Γρικιέται θλιβερό,

Ἐνα πικρὸ παράπονο
 Ποῦ λές καὶ τὸ καλεῖ
 Καὶ μένει πάλι ἡ θλίψη τους
 Σὰν πρῶτα σιωπηλή.

Ξερὰ τὰ ρόδα πῶφες
 Μιὰ μέρα βιασικὴ
 Καὶ τᾶσιαξες καὶ τᾶβαλες
 Στὴν ἀνθοδόχῃ ἐκεῖ

Ἀμύριστα, ἀχρωμάτιστα,
 — Ποιὰ μάτια τὰ θωροῦν! —
 Ὅλο σὲ συλλογίζονται
 Κὶ ὅλο σὲ καρτεροῦν...

3

Μέσ' ἀπ' τὰ φύλλα τὰ πλατειά
 Κὶ ἀπ' τὰ γιγάντια φύλλα,
 Κάποτ' ἓνα φτερούγιασμα
 Περνᾷ, μιὰ ἀνατριχίλα,

Ἦσκιος, ποῦ μόλις φαίνεται
 Καὶ χάνεται, καὶ χύνει
 Τὸ σπαθωτὸ ἀντιλάμπισμα
 Ποῦ τὸ πεφτάστρι ἀφίνει.

Μαγνήτης τότε ἄλλης ζωῆς
 Ὅλο τὸ σπῆτι δένει
 Μὲ σὲ τὴν ἀλησμόνητη
 Καὶ τὴν ταξειδεμένη,

Καὶ λάμπει καθὼς τῶκαμεν
 Ἄλλοτ' ἢ προκοπή σου,
 Τᾶνῆλιαγο κὶ ἀνήσκιωτο,
 Γωνίτσα παραδείσου.

Μέσ' ἀπ' τὰ φύλλα τὰ πλατειά,
 Κὶ ἀπ' τὰ γιγάντια φύλλα,
 Σὰν ἦσκιος, σὰ φτερούγιασμα
 Καὶ σὰν ἀνατριχίλα

Περνᾷς ψυχὴ καὶ χάνεσαι
 Μέσ' στὸ βαθὺ σκοτάδι
 Καὶ τὸ φτωχὸ σπιτάκι μας
 Μένει ξανὰ ρημάδι...

"Εξω βροχή, κι' ἀπ' τὸ παράθυρο
Μαῦρες οἱ στέγες, μαῦροι οἱ δρόμοι
Δὲν πέφτουν ἀπ' τὰ μάτια δάκρυα,
Ποῦ μιὰ βαρειά τὰ πνίγει γνώμη.

Τὰ σύγνεφα ποῦ ἀνεμοδέρονται
Καὶ σιγαλὰ βογγοῦν καὶ κλαῖνε,
Δὲ σέρονουν τὴν ψυχὴ μου σκλάβά τους,
Μ' ὅλα τὰ μυστικὰ ποῦ λένε.

Κάποτε μέσ' ἀπ' τὸ παράθυρον,
Ὅπως καθόσουν στὸ πλευρό μου,
Κύτταξα στὰ γλαρὰ τὰ μάτια σου
Τῇ θλιβερῇ βροχῇ τοῦ δρόμου.

Κ' ἔβλεπα — ὦ θρηνοὶ! — ποῖο μακρότερα,
Μέσα στὰ μάτια σου καὶ πάλι,
Τὰ σύγνεφα ποῦ τὰ ταξίδευε
Στὸν οὐρανὸ ἢ ἀνεμοζάλη.

"Εξω βροχή, κι' ἀπ' τὸ παράθυρο
Μαῦρες οἱ στέγες, μαῦροι οἱ δρόμοι
Δὲν πέφτουν ἀπ' τὰ μάτια δάκρυα,
Ποῦ μιὰ βαρειά τὰ πνίγει γνώμη.

Τὰ σύγνεφα ποῦ τόρα κρέμονται
Καὶ χαμηλώνουν κι' ὅλο βρέχουν,
Δὲν καθρεφτίζονται στὰ μάτια σου
Κι' ἄλλους κρυφούς καὶ μόνους δὲν ἔχουν...

Χλωμὸ φεγγάρι πρόβαλε
Στὸν οὐρανὸ καὶ τρέχει,
Καράβι, ποῦ σιγὴν πρύμνη του
Ζευγάρι δὲ μᾶς ἔχει,

Μαζὶ νὰ ταξιδέψουμε,
Νὰ φτάσουμε καὶ πάλι
Στὰ ρόδινα ἀφροκρύματα
Ποῦ σβοῦν σ' ἓνα ἀκρογιάλι.

Καὶ φεύγει καὶ τὰ σύγνεφα
Τὰ θυμωμένα σκίζει
Καὶ πρὸς τὸ ρόδινο γιὰλὸ
Πλωρίζει κι' ἀρμενίζει.

"Ερμη ψυχὴ, γιὰ κύτταξε
Σὰν κάποιος χαιρετᾷ,
Μέσ' ἀπ' τὸ πλοῖο, πῶγυρε
Καὶ γλίστρησε καὶ πάει...

Χλωμὸ φεγγάρι πρόβαλε
Στὸν οὐρανὸ κ' ἐχάθη
Σὲ κάποιες μαῦρες θάλασσες,
Σὲ κάποια μαῦρα βάθη,

Δὲν ταξιδέψαμε μαζὶ
Νὰ φτάσουμε καὶ πάλι
Στὰ ρόδινα ἀφροκρύματα
Ποῦ σβοῦν σ' ἓν' ἀκρογιάλι...

Τόρα ποῦ τὰ μερόνυχτα
Περνοῦν ἀργά, σὰ χρόνια,
Ποῦ τὴ φωλιά τους μ' ἄφησαν
Ἐρμη τὰ χελιδόνια,

Οἱ μέρες ποῖο πικρότερες
Κι' ἀπὸ τίς νύχτες τόρα,
Δὲν ἔχουν μιὰ στιγμὴ φαιδρῇ
Καὶ μιὰ παρήγορη ὥρα.

Ἔτσι κάθε ἡχος τῆς ζωῆς
Ἔχει ἀπ' τὸ σπῖτι λείψει,
Κι' ἀπ' τὴν αὐγὴ μιὰν ἀλαλη
Τὸ σφιχτοδένει θλίψη.

Μ' ὅλη τὴ χειμωνιάτικη
Γύρω τῶν δέντρων γύμνια,
Πῶχουν τὰ φύλλα φρύγανα
Καὶ τὰ κλαδιὰ συντρίμια.

Τώρα ποῦ τὰ μερόνυχτα
Περνοῦν ἀργά, σὰ χρόνια,
Ποῦ τὴ φωλιά τους μ' ἄφησαν
Ἔρμη τὰ χελιδόνια,

Πῆραν οἱ μαῦροι γερανοὶ
Ποῦ φύγανε σὰ ξένα
Καὶ σὲ ψυχὴ πονόδαρτη
Μὲ τὰ φτερὰ σπασμένα...

7

Δὲν εἶνε ἀγέρας· σύγκροτο
Τὰ δένδρα ἀναταράζει,
Ράγισμα τῶν ξερόκλαδων
Ποῦ τὴν καρδιὰ σπαράζει.

Σύρριζος, λές, καὶ σύγκορφος
Ὅλος ὁ κῆπος τρέμει,
Μέσα του ἀπόψε μάχονται
Κι' ἀγκομαχοῦν οἱ ἄνεμοι.

Καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὰ πράγματα
Τρέμουν κι' ἀνασαλεύουν,
Ἀνήσυχτα σ' ἀποζητοῦν,
— ἄλλοι! — καὶ σὲ γυρεῖουν,

Νὰ γρίξης τα πονετικά
Καὶ νὰ τὰ γαληνέψης,
Ἐσὺ ποῦ τώρα ἀγύριστα
Πῆγες νὰ βασιλέψης...

Δὲν εἶνε ἀγέρας· σύγκροτο
Τὰ δένδρα ἀναταράζει,
Ράγισμα τῶν ξερόκλαδων
Ποῦ τὴν καρδιὰ σπαράζει,

Σύρριζος, λές, καὶ σύγκορφος
Ἀπόψε ὁ κῆπος τρέμει
Μὴν εἶσαι στήν ἐξώθυρα
Καὶ σὲ χτυποῦν οἱ ἄνεμοι;

8

Στὴν κώχη ἐδῶ πρὸς τὸ παράθυρον,
Ὡ καὶ νὰ ξαναρχόσουν τώρα,
Νὰ γύρω μέσα στήν ἀγκάλη σου,
Σ' αὐτὴ τὴ φοβισμένην ὥρα.

Ἐξω, σὰ σκέλεθρα δεντροκλαδα,
Ὅλο ἀναφυλλητὰ καὶ θρηνηοὶ
Σάβανο ἀραχνιασμένο φόρεσεν
Ἡ παγερώτατη γαλήνη.

Σὰν ἥσκιοι, ἰδέξ, ἀνασηκώνονται
Τὰ σύγνεφα καὶ δυναμώνουν
Κι' ὅλο μαυρίζουν κι' ὅλο ἀπλώνονται
Κι' ὅλο σιμώνουν καὶ σιμώνουν...

Ἐλα καὶ τὴν ὁρμὴ τους ξέσπασαν
Στὸν οὐρανὸ πέρα καὶ πέρα
Σὰν ἀχνοκέρια τᾶστα σβύστηκαν
Στὴ μάνητα καὶ στὴ φοβέρα.

Στὴν κόχη ἐδώ, πρὸς τὸ παράθυρο,
Ποῦ τόρα μνέσκ' ἔρημ' καὶ κρύα,
Ὡ καὶ νάρχουσιν, τῇ θλιμμένῃ μας
Νὰ ξαναποῦμεν ἱστορία!

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ο ΤΣΙΓΓΑΝΟΣ

Αἴποτε παρατηρήθη ὅτι ἡ φύσις προώρῳσεν ἄτομά τινα δι' ὠρίσμένην ἐπιστήμην ἢ τέχνην, προικίζουσα αὐτὰ δι' ἐξόχου νοημοσύνης καὶ ιδιοφυίας, ὅπως προαγάγῃ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενον ἔργον εἰς ὑπερτέραν τελειότητα. Ἰδίως λαλοῦντες περὶ τέχνης, τοιοῦτους βλέπομεν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναγεννήσεως ἅπαντας τοὺς μεγάλους καλλιτέχνας δώσαντας προῶς δείγματα τῆς πρὸς τὴν τέχνην ιδιοφυίας των καὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἀκατασχέτου ἔρωτος. Τοιοῦτοι ἐφάνησαν καὶ τοιαύτην πρόωρον μεγαλοφυΐαν ἔδειξαν καὶ πάντες οἱ μεγάλοι μουσικοὶ καὶ ποιηταί. Πρό τινος μὴ δὲν ἐμάθομεν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τὴν δαιμονίαν φύσιν τριετοῦς παιδὸς παίζοντος καὶ συνθέτοντος μουσικὰ τεμάχια μετὰ καταπληκτικῆς εὐχερείας καὶ τελειότητος; Οἱ προνομιοῦχοι οὗτοι ἄνθρωποι φαίνονται ὡς νὰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς κοιλίας τῆς μητρός των ἔξοχοι ζωγράφοι, ἔξοχοι γλύπται, ἔξοχοι ποιηταί ἢ μουσικοί, ὡς πάλαι ποτὲ ἡ μυθολογούμενη Ἀθηνᾶ ἐξῆλθε πάνοπλος ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. Κλίνει δέ τις νὰ πιστεύσῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λεγόμενον, ὅτι αἱ ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐγίνωσκον πάντα ταῦτα πρότερον, ὅτι δὲ ἐνσωματούμενοι ἐλησμόνησαν ὅσα εἶχον μάθη, διδομένης ὁμῶς ἀφορμῆς, ἀναμνησκονται τάχιστα τῶν πάλαι γνωσθέντων.

Μεθ' ὅλα ταῦτα παριστάμεθα ἐνίοτε εἰς γεγονότα ἀναγκάζοντα ἡμᾶς ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς τοιαύτης παντοδυναμίας τῆς φύσεως, καὶ νὰ ὑποπεύωμεν μὴ τοι καὶ ὁ κανὼν οὗτος ἔχει τὰς ἐξαίρεσεις του. Ἰσως, λέγομεν, ἡ φύσις παραλείπει ἐνίοτε τὸ δικαίωμα ὃ ἔχει τοῦ νὰ διαπλάσῃ αὕτη τὸν καλλιτέχνην, καὶ παραχωρεῖ τὸ δικαίωμά της τοῦτο εἰς τὴν ἀκαμπτον τοῦ

ἀτόμου ἐπιμονὴν καὶ θέλησιν. Εἶνε ἄρα γε ἀληθὲς τοῦτο; Τὸ ἀγνοῶ, τοῦλάχιστον ἡ ἱστορία τῆς τέχνης παρουσιάζει ἐν καὶ μόνον παράδειγμα, καθόσον γινώσκω, τὸ ὁποῖον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἀναιροῦν τὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἀρθροῦ λεχθέντα, τοῦτο δὲ τὸ παράδειγμα προτιθεμαι νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα, διότι ἀληθῶς ἔχει τι τὸ καταπληκτικὸν καὶ καινοφανὲς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης.

Ἐν τινι χωρίῳ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, Civita καλουμένη, ἔζη μία οἰκογένεια Ἀθιγγάνων—Zingari κατ' Ἱταλούς, Tziganes ἢ Bohemiens κατὰ Γάλλους.—Ὡς γνωστόν, ἡ φυλὴ αὕτη περιπλανᾶται ἀενάως ἀνὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις καὶ χώρας, κύριον ἔργον ἔχουσα τὴν χαλκευτικὴν, φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὰς σκηνας τῆς καὶ ὡς μόνον ἐφόδιον τὸ Μέλλον, τὸ ὁποῖον αἱ γυναῖκες των προλέγουσι διὰ τῆς χειρομαντείας, ἱκανὰ καρπούμεναι ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἀλλὰ πόθεν ἄρα γε κατάγεται καὶ πόθεν ἦλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ ἀλητεύουσα αὕτη φυλὴ, ἡ περιφρονουμένη καὶ πανταχοῦ ἀποκρουομένη ὡς φυλὴ κατηραμένη καὶ ἀποτρόπαιος; Μέχρι τινὸς ἔδιδον τινὲς τοῖς Ἀθιγγάνοις πατρίδα τὴν Αἴγυπτον, τὴν κλασικὴν ταύτην κοιτίδα τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς μαγείας, καὶ ἄλλοι ἐθεώρουν αὐτοὺς ὡς Ταρτάρους ἐκδιωχθέντας ἀπὸ τῶν πεδιάδων τῆς Ἀσίας. Ἀλλὰ τῇ σήμερον ἡ ἐπιστήμη ἀπεφάνθη ὀριστικῶς περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἀθιγγανικῆς φυλῆς, παραδεχθεῖσα ὅτι κατῆλθον οὗτοι ἐν Εὐρώπῃ ἐκ τοῦ Ἰνδοστάν, καθόσον ἡ ὑπ' αὐτῶν λαλουμένη γλῶσσα ἔχει καταπληκτικὴν συγγένειαν πρὸς τὰς σανσκριτικὰς διαλέκτους. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀναφέρουσι μάλιστα ὅτι Γαλλικανὸς τις ἐπὶ—

σκοπος συνήντησεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου κατασκηνώσας Ἀθιγγάνων λαλούντων καὶ νῦν τὴν αὐτὴν σχεδὸν γλῶσσαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀδελφῶν των¹.

Ἡ οἰκογένεια ὁμῶς περὶ τῆς λαλοῦμεν δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀλητευομένων Ἀθιγγάνων, διότι, ὡς φαίνεται, εἶχεν ἐγκαταστῆ μονίμως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Ἀβρούζων, μετερχομένη τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χαλκέως. Ὁ ἥρως τῆς διηγήσεώς μας εἶνε ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν Ἀντώνιος Τσίγγαρος—Antonio Zingaro—γεννηθεὶς τῷ 1382. Οὗτος ἔμεινεν ἐπὶ τινα ἔτη ἐργαζόμενος ἐν τῷ πατριῷ χαλκουργεῖῳ, ἀλλὰ νεώτατος ἔτι ἀνεχώρησεν εἰς Νεάπολιν. Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ δὲ ἐκείνη κατώρθωσε διὰ τῆς ἐπιτηδειότητός του εἰς τὴν τέχνην νὰ προσληφθῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ τότε βασιλέως Λαδισλάου, ὅπως κατασκευάζῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν μαγειρικὴν χάλκινα σκεύη.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμαζεν ἐν τῷ βασιλείῳ ὁ Κόλα Ἀντώνιος del Fiore ἔξοχος ζωγράφος, οὗ τὰ ἔργα ἐθαυμάζοντο παρὰ πάντων καὶ ἐπληρώνοντο διὰ πολλοῦ χρυσοῦ, ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκείνου ὡς ὁ ἐξοχώτερος τῶν συγχρόνων του καλλιτέχνης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀθιγγανὸς Ἀντώνιος ἐθεωρεῖτο ἄριστος χαλκουργός, προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ ὁ Κόλα Ἀντώνιος εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸς τοιαύτας τιὰς ἐργασίας. Πρὶν ὁμῶς προβῶμεν εἰς τὴν διήγησιν, δέον νὰ προειδοποιήσω τὸν ἀναγνώστην μου, ὅτι ὁ χαλκεὺς Ἀντώνιος ἦτο ὠραίος τὴν ὄψιν, εὐκίνητος καὶ χαρίεις τὴν μορφήν, πρὸς δὲ καὶ νέος τὴν ἡλικίαν, ἢ μᾶλλον τέλειος ἀνὴρ, διότι ἦτο ἡδὴ εἰκοσιεπταέτης. Τούτου τεθέντος προβαίνω εἰς τὴν διήγησιν. Ἐνόσφ ὁ Τσίγγαρος Ἀντώνιος ἐργάζετο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ζωγράφου Κόλα Ἀντωνίου εἰς τοὺς λέβητας τοῦ μαγειρείου, ἡ ἐκτάκτου ὠραιότητος θυγάτηρ του, γυναικίᾳ περιεργεῖα κινουμένη, παρετῆρει καὶ ἐπεσκέπτετο συνεχῶς τὸν ἐργαζόμενον χαλκεῖα, αἱ δὲ ἐπισκέψεις αὐτῆς, ἔχουσαι χαρακτῆρα ἐπιτηρήσεως δῆθεν, ἐπολλαπλασιάζοντο βαθμυδόν. Ἐὰν κατελήφθη καὶ ἡ νεᾶνις ὑπὸ ἐρωτικοῦ τινος αἰσθημάτων, ἔμεινεν ἀγνωστον τότε, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος Τσίγγανος βλέπων συνεχῶς τὴν καλλίμορφον ἐκείνην κόρην, εὐμενῶς κάπως προσβλέπουσαν αὐτόν, δὲν ἐβράδυνε νὰ καταληφθῇ ὑπὸ σφοδρότατου ἔρωτος, πρὸς τὸν ὁποῖον μόλις δύναται νὰ παραβληθῇ ὁ πρὸς τὴν ἀπαλὴν Γαλάτειαν ἔρωσ τοῦ μυθολογούμενου Πολυφύμου. Καὶ ὁ Ἀντώ—

¹ La Hongrie, par Victor Tissot.

νιος Zingaro «ἤρατο δ' οὐ μάλοις, οὐδὲ ῥόδω, οὐδὲ κικίννοις, ἀλλ' ὀρθαῖς μανίαις!» . . .

Τίποτε πλέον δὲν ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ, οὐδὲν πρόσκομμα εὗρισκε πρὸς πλήρωσιν τοῦ φλέγοντος αὐτὸν πόθου, οὔτε τὴν τοῦ γένους ἀνισότητά, οὔτε τὴν διαφορὰν τῆς βαναύσου τέχνης τοῦ λεβητοποιοῦ πρὸς τὴν εὐγενῆ τοῦ ζωγράφου τέχνην, οὔτε καὶ τὴν ἐθνικὴν του ἀτίμωσιν! Καὶ οὗτος «ἀγέῖτο τὰ πάντα πάρεργα» καὶ ἐν μόνον εἶχεν ἐν νῷ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν κόρην τοῦ Κόλα Ἀντωνίου del Fiore. Τέλος τοσοῦτον ἐθαμβώθη ἐκ τοῦ πάθους του, ὥστε ἡμέραν τινα ἀπετόλμησε καὶ οὗτος νὰ διαβῇ τὸν Πουβίκωνά του, ὡς εἶχε ποτε διαβῇ καὶ ὁ Ῥωμαῖος Καῖσαρ τὸν ἰδικόν του.

Εἰ καὶ δὲν εἶνε σαφὲς γνωστὸν ἂν ὁ Ἀθιγγανὸς Ἀντώνιος εἶχε λάβῃ κρύφα τὴν συγκατάθεσιν τῆς κόρης τοῦ Κόλα Ἀντωνίου, ἀναγκάζομεθα ὁμῶς νὰ τὸ ὑποθέσωμεν. Καὶ οὐ μόνον οὐδὲν λέγουσι βέβαιον περὶ τούτου οἱ βιογράφοι τοῦ Τσίγγανου ἐκείνου, ἀλλὰ, κατὰ περιέργον σιωπὴν, ἡ νεᾶνις ἐκείνη οὐδόλως παρουσιάζεται ἐν τῇ σκηνῇ καθ' ἣν ἅπασαν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μακροῦ τούτου δράματος, καὶ ἐνῷ εἰς τὰς χεῖρας τῆς παρθένου ἔκειτο ἡ τοιάδε ἢ τοιάδε λύσις αὐτοῦ, αὕτη μένει παραδόξως μέχρι τοῦ τέλους τὸ κωφὸν τῆς κωμωδίας πρόσωπον.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐκ περισσοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Κόλα Ἀντώνιος ἤκουσε τὴν περὶ τοιοῦτου γάμου ἀπροσδόκητον αἴτησιν τοῦ τολμηροῦ Ἀθιγγάνου, οὐδόλως ἐταράχθη ὡς θὰ ὑπέθετέ τις. Λάτρις τοῦ καλοῦ ὁ Κόλα Ἀντώνιος καὶ εἰς τοῦτο ἐνσωματωθεὶς διὰ τῆς τέχνης, εἶχεν εὐγενῆ τὴν συμπεριφορὰν καὶ φιλόσοφον τὴν διάθεσιν, ὅθεν ἀπλῶς ἐμειδίασε, καὶ ὠκτιρεν ἐνδομύχως τὸν νέον διὰ τὸ ἀνεκτέλεστον τοῦ πόθου του. Μετὰ πολλῆς δὲ πρᾶότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ καταφανοῦς εἰς πάντα ἄλλον, πλὴν τοῦ Τσίγγανου, εἰρωνείας, τῷ εἶπεν, ὅτι εὐχαρίστως θὰ τῷ ἔδιδε τὴν κόρην του εἰς γάμον ἔαν καὶ οὗτος ἐγίνετο ζωγράφος δόκιμος ὅσον αὐτός. Ὁ Τσίγγανος Ἀντώνιος οὐδόλως πτοηθεὶς ἐκ τοῦ προτεινομένου ὁροῦ, ἐκλαβὼν δὲ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κολαντωνίου ὡς σπουδαίως γενομένην, ἑαυτὸν δὲ ἱκανὸν ν' ἀποδυθῇ εἰς τὸν δυσχερῆ ἀγῶνα, ἀπήντησε θαρραλέως ὅτι δέχεται.

Ὁ προταθεὶς εἰς τὸν Ἀθιγγανὸν μας ἄθλος ἦτο ὁμολογουμένως ὑπέρτερος καὶ τῶν δώδεκα ὁμοῦ περιβοήτων ἐν τῇ μυθολογίᾳ ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους. Ἀληθῶς τί ἦσαν οἱ ἄθλοι ἐκείνοι, οἳ, φέρ' εἶπεν, ὁ καθαρισμὸς τῶν σταύλων τοῦ Αὐγείου, ἡ ἡ φοινικὴ καταστροφὴ τῶν ὀρνέων τῆς Στυμφαλίας, ἡ τέλος καὶ αὐτὸς ὁ φόνος τοῦ

ἐν Νεμέα λέοντος παραβαλλόμενοι πρὸς τὸν προτεινόμενον ἤδη ἄθλον εἰς τὸν Ἀθίγγανον Ἀντώνιον; Μηδὲν! Ὁ Ἡρακλῆς ἐξετέλεσεν ἀληθῶς δυσχερῆ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ ἀνθρωπίνως ἀδύνατα, διότι ταῦτα ἀνήγοντο εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον. Ἐὰν ἐκεῖνος πρὸς καθαρισμὸν τῶν τοῦ Αὐγείου σταύλων μετέτρεψε τὰ ὕδατα ποταμοῦ τινος ἀπὸ τῆς κοίτης των, καὶ δι' αὐτῶν ἀπέπλυνεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοὺς σταύλους ἐκείνους, οὐδὲν ὑπερφυσικὸν ἔπραξεν. Ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος ὠφείλει νὰ μετατρέψῃ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ φύσιν, ἣτις ἐφαίνετο ὅτι εἶχε διαπλάσῃ αὐτὸν λεθτοποιὸν καὶ χαλκίαν, εἰς ἔξοχον καλλιτέχνην, πρόβλημα δυσχερὲς καὶ ἀκατόρθωτον, διότι ἀνήγετο εἰς τὸν ἡθικὸν κόσμον. Μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι, πλὴν τῆς μετατροπῆς τῆς διανοητικῆς του φύσεως, ἔδει νὰ υπερνικηθῇ καὶ ἡ ἀκαμψία ἐκείνῃ τῶν χειρῶν, ὅπερ ἐν τῇ προκεχωρημένῃ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ἦτο ἐπίσης ὑλικῶς δυσχερὲς καὶ σχεδὸν ἀκατόρθωτον. Πῶς αἱ σκληραὶ τοῦ Ἀθιγγάνου χεῖρες, αἱ ἐπὶ πλεῖστα ὅσα ἔτη ἐθισμέναι νὰ κρούωσι καθ' ἑκάστην τὴν βαρεῖαν σφύραν τοῦ σιδηρουργοῦ, πῶς λέγω, θὰ ἐδύναντο νὰ κινῶσι δεξιῶς καὶ ἀκωλύτως τὴν ἐλαφρὰν τοῦ ζωγράφου γραφίδα; Ὁ τολμηρὸς ὅμως Ἀθίγγανος, διακαίόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἀπεδέχθη τὸ στοίχημα, καὶ μόνον ἡρώτα ἂν ὁ Κολαντώνιος τῷ ὑπέσχετο νὰ μὴ ὑπανδρεύσῃ τὴν κόρην του ἐπὶ δέκα ὅλα ἔτη, χρόνον ἀναγκαῖον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τέχνης, ὅτε μὴ ἐπιτυχάνοντος αὐτοῦ νὰ γενῇ τέλειος ζωγράφος, ὁ Κολαντώνιος θὰ ἐλύετο τῆς δοθείσης ὑποσχέσεώς του. Ὁ Κολαντώνιος ἐξακολουθῶν τὴν ἀστείαν παιδιάν, συγκατένευσε προθύμως. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ Ἀθίγγανος, ὡς νὰ ἦτο βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας του, καὶ μόνον τὴν ἀπώλειαν τοῦ βεβαίου ἐπάθλου φοβούμενος, ἐζήτησεν ὡς ἐγγύησιν νὰ δοθῇ ἡ ὑπόσχεσις αὐτόπῃ τῆς βασιλίδος Μαργαρίτης καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἰωάννας, χήρας τότε οὗσης τοῦ δουκὸς τῆς Αὐστρίας.

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι αἱ δύο ἐκεῖναι γυναῖκες, ὧν ἡ μία βασιλὶς, ἡ δὲ ἄλλη ἀδελφὴ βασιλέως, ἐδέχθησαν ἐκθύμως νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν παιζομένην κωμωδίαν. Πρέπει δὲ νὰ υποθέσῃ τις ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος οἱ τῆς Αὐλῆς ἐκείνης δὲν εἶχον περὶ βασιλικῆς ἀξιοπρεπείας ἔννοιαν, ὁμοίαν ἐκείνῃν ἣν ἔχομεν σήμερον, διὰ τοῦτο ἐνησμένον, καθὰ φαίνεται, αἱ ἡγεμονίδες ἐκεῖναι νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τοιαύτας ἀναρμόστους εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν των παιδιάς. Ἀλλως τε τὰ ἦθη τῆς Αὐλῆς ἐκείνης ἦσαν πᾶν ἄλλο ἢ καθαρὰ,

διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ βασιλεὺς Λαδίσλαος εἶχε συμμερισθῇ τὴν κοίτην του μετὰ τῆς ὠραίας θυγατρὸς του, ἣτις ἐκδικουμένη τὴν ἀτίμως τῆς, ἐδηλητηρίασε τὸν ἀτιμον πατέρα τῆς. Ὅθεν χαρίζομεναι πρὸς τὸν Ἀθίγγανον Ἀντώνιον ἱκετεύσαντα αὐτὰς νὰ δεχθῶσι τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κολαντωνίου del Fiore, ἢ μᾶλλον θέλουσαι νὰ γελάσωσιν εἰς βάρος τοῦ ἐρωτολήπτου Ἀθιγγάνου, ἐκάλεσαν εἰς τὰ ἀνάκτορά των τὸν Κολαντώνιον, καὶ οὕτως ἐνώπιον πάντων τούτων ἐγένοντο αἱ συνθήκαι, ὡς εἶχον προσυμφωνήσῃ μεταξὺ των τὰ δύο ἐνδιαφερόμενα μέρη.

Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι καθ' ἅπαντα τὸν Μέσον αἰῶνα ἡ ἰταλικὴ κοινωνία παρουσιάζει χαρακτηριστικὰ ὅπως διάφορον τῶν σημερινῶν. Ἡ κοινωνία ἐκείνη μόνον μέλημα εἶχε νὰ τέρπηται. Αἱ Καλαὶ τέχναι, τὰ Γράμματα καὶ ἡ ποίησις, αἱ πολυτελεῖς καὶ γραφικαὶ πομπικαὶ παρελάσεις, τὰ θεάτρα ὅπου παρίσταντο αἰσχυραὶ κωμωδίαί, ἦσαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τόσαι ἀπολαύσεις, ἐν αἷς ἐνετρύφων μεγάλοι καὶ μικροί· οἱ πάντες τέλος ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καταστήσωσι τὸν βίον, ὡς εἶπε καὶ ἄλλος τις, διαρκῆ πανήγυριν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅμως αἱ δολοφονίαι ἀπετέλουν οὐσιῶδες μέρος τοῦ προγράμματος. Ὀλίγον τι βραδύτερον ἀπαντῶμεν ἕνα καρδινάλιον, τὸν Bibiena, οὗ ὁ βίος εἶνε παρέμφερής μᾶλλον πρὸς βίον ἀνατολίτου Σαρδαναπάλλου ἢ χριστιανοῦ ἱεράρχου, ἕνα δὲ πάπαν, τὸν Λέοντα Γ' πορευόμενον εἰς τὸ θέατρον μετὰ τῶν καρδινάλιων του ὅπου παρίσταται εὐτράπελός τις κωμωδία. Ἐκεῖ βλέπομεν αὐτὸν ἰστάμενον παρὰ τὴν εἴσοδον εὐλογοῦντα τοὺς προσερχομένους καὶ ἐπιτρέποντα τὴν εἴσοδον εἰς ὃν τινα ἤθελε· καὶ ταῦτα πάντα ἔπραττε μετὰ τῆς αὐτῆς σοβαρότητος μεθ' ὅσης σήμερον ὁ ὁμῶνυμος ἐκείνου Λέων πορεύεται εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Σίξτου, ὅπου ὑποδέχεται καὶ εὐλογεῖ τοὺς ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ καθολικοῦ κόσμου προσερχομένους ἐκλαβεῖς προσκυνητάς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ κοινωνία ἐκείνη ἦτο τοιαύτη, θηρεύουσα ἐν πᾶσι τὴν τρυφήν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν, δὲν εἶνε διόλου παράδοξον ἂν καὶ αἱ βασιλίσσαι ἐκεῖναι ἐδέχοντο ἀσμένως νὰ ὑποκριθῶσι πρόσωπον προμνηστριῶν.

Ἡ κωμωδία ἄρα ἐπαίξετο ἀνηλεὲς εἰς βάρος τοῦ πτωχοῦ Ἀθιγγάνου. Ἡ Αὐλὴ ἅπασα ἐγέλα γέλωτα ἀσβεστον· ὁ Κολαντώνιος, εἰ καὶ σοβαρὸς καὶ σώφρων, ἐγέλα καὶ αὐτὸς θέλων καὶ μὴ θέλων. Μόνος ὁ Ἀθίγγανος δὲν ἐγέλα, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὐδ' ἡ κόρη τοῦ Κολαντωνίου ἐγέλα! Πλήρης ἐλπίδων ὁ Ἀντώνιος Zingaro ἀνεχώρησε πάραυτα σπεύδων εἰς Βονωνίαν, ὅπου

ἤκουσεν ὅτι ἐκεῖ διέπρεπεν ὁ ζωγράφος Λίππης Δαλμάζιος, ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐκείνου καὶ διδαχθῇ παρὰ τοῦ ζωγράφου ἐκείνου τὴν ζωγραφικὴν. Ὁ Λίππης Δαλμάζιος ὅτε εἶδεν ἐνώπιόν του τὸν εἰκοσιεπταετῆ ἐκείνον νέον αἰτοῦντα νὰ τὸν διδάξῃ τὴν τέχνην του, προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ σκοποῦ του, καταδεικνύων αὐτῷ τὸ ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ τι ἄξιον λόγου ἀρχόμενος ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τῆς μαθητείας του, ὅτε ἄλλοι τελειώνουσι τὴν τέχνην. Ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος οὐδόλως ἐπέθετο, ἐδιπλασίασε δὲ μετὰ τὸσαύτης θερμότητος τὰς ἱκεσίας του, ὥστε ὁ Δαλμάζιος Λίππης συγκατένευσε νὰ παραλάβῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του πρὸς ἀπλὴν δοκιμασίαν, θὰ τὸν ἀπέπεμπε δὲ ἐὰν ἐδεικνύετο ἀνεπίδεκτος μαθήσεως.

Τὸ πείραμα ἐγένετο· ὁ Ἀντώνιος Ἀθίγγανος ἤρξατο τῶν σπουδῶν του μετὰ ὑπερανθρώπου ἐπιμονῆς καὶ ἐπιμελείας. Εἰργάζετο πανημέριος καὶ παννύχιος εἰς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἰχνογραφίας. Ἡ χεὶρ του ἦτο κατ' ἀρχὰς δυσπειθήης, ἀκαμπτος, βαρεῖα· οὐδὲν ἤττον ὁ ὀφθαλμὸς ἔβλεπε καλῶς τὴν διεύθυνσιν τῶν γραμμῶν καὶ κατεμέτρα ἀκριβῶς τὰς ἀναλογίας των, διὸ καίτοι τὸ ἰχνογράφημά του ἐδείκνυε ταλαντεύσεις τινάς, ἐν συνόλῳ ὅμως ἦτο ἀκριβέστατον. Ἐν συντομίᾳ, μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Λίππης ἤρχισε νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ νέος μαθητὴς του δὲν ἦτο ἀπορριπτέος. Τὸσαύτην δὲ πρόοδον ἐδείκνυν οὗτος, ὥστε συνεχῶς ὁ διδάσκαλος συνίστα αὐτὸν εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μαθητὰς ὡς παράδειγμα ὑπομονῆς καὶ περὶ τὴν τέχνην ἐπιμελείας. Μετὰ τινὰ ἔτη τὰ ἔργα τοῦ Ἀντωνίου Ἀθιγγάνου διεφημίζοντο ἐν Βονωνίᾳ καὶ ἐθαυμάζοντο ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ὡς ἔργα τελείου ζωγράφου. Μετὰ ἑπταετῆ δὲ φοίτησιν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Δαλμάζιου ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν πορευόμενος εἰς διαφόρους ἀνεχώρησις τῆς Ἰταλίας, ὅπως σπουδάσῃ τὰ ἔργα καὶ ἄλλων διασῆμων καλλιτεχνῶν, ἀρυσθῇ δὲ ἀπ' ἐκείνων νέας περὶ τελειοτέρας τέχνης ιδέας. Καὶ πρῶτον μετέβη ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου ἤμαζον νετάρ καὶ τελευταῖον ἐν Ρώμῃ, ἔνθα συνεργάσθη μετὰ τινων ἄλλων ζωγράφων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λαταράνου. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ παρατηροῦνται ὁλόκληροι μορφαὶ ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Ἀντώνιον Τσίγγανον, ὧν αἱ κεφαλαὶ διακρίνονται ἐκ τοῦ ὠραίου των χαρακτῆρος καὶ ἐκ τοῦ εἰς αὐτὸν ἰδιάζοντος καλλιτεχνικοῦ ρυθμοῦ. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Ἀντώνιος ἐγένετο ζωγράφος ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, φαίνεται δὲ ὡς νὰ ἐθαυματούργησεν ὁ ἄγιος

Ἐρως! Ἀλλὰ, ὡς λέγει καὶ ὁ Σωκράτης, παίζων ἅμα καὶ σπουδάζων, «τὴν τῶν τεχνῶν δημιουργίαν οὐκ ἴσμεν, διὸ οὐ μὲν ἂν ὁ θεὸς οὗτος διδάσκαλος γένηται, ἐλλόγιμος καὶ φανὸς ἀπέβη, οὐδ' ἂν Ἐρως μὴ ἐφάρμηται, σκοτεινός;»¹.

Ἦδη, ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Νεαπόλεως εἶχον παρέλθῃ ἐννέα ἔτη καὶ τινες μῆνες, οὐδεμίαν δὲ περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις ὑπῆρχε, καὶ πολλοὶ ἴσως, πλὴν τῆς κόρης Κόλα del Fiore, εἶχον τέλεον λησμονήσῃ αὐτόν, ὅτε οὗτος ὅλως ἄγνωστος ἀφικνεῖται ἡμέραν τινα ἐν Νεαπόλει καὶ σπεύδει νὰ παρουσιάσῃ ἐνώπιον τῆς βασιλίδος Ἰωάννας Β', ἣν προηγουμένως ἀνεφέραμεν, καὶ ἣτις εἶχε διαδεχθῇ εἰς τὸν θρόνον τὸν γυναικὸς ἡμῶν βασιλέα Λαδίσλαον, ἀποθανόντα προῶν, ζητῶν νὰ τῷ ἐπιτραπῇ εὐμενῶς νὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς. Ὁ Ἀντώνιος ὅμως εἶχε προηγουμένως φανερωθῇ εἰς τινα γνωστὸν του καὶ ἐμπιστον τῆς βασιλίσσης Σέρ Ἰωάννην καλούμενον, ὅστις εἶχε συνοδεύσῃ αὐτὸν παρὰ τῇ βασιλίᾳ ἐκείνῃ καὶ συστήσῃ τὸν ἄγνωστον δῆθεν ὡς ἐξαίρετον ζωγράφον. Οὗτος τότε ὡς δείγμα τῆς περὶ τὴν γραφικὴν ἱκανότητός του προσέφερε τῇ βασιλίᾳ μικρὸν εἰκονισμάτιον τὴν Παναγίαν ἔχουσιν ἐν ἀγκάλαις τὸν παῖδα Ἰησοῦν, καὶ στεφομένην ὑπὸ ἀγγέλων, ἔργον ἰδίον μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐξεργασμένον. Ἡ Ἰωάννα θαυμάσασα τὴν τέχνην ἀπεδέχθη εὐμενῶς τὸ δῶρον καὶ ἡρώτα αὐτόν, πόθεν ἦτο, μὴ ὑποπτεύσασα παντελῶς ὅτι ὁ πρὸ αὐτῆς ἰστάμενος ἦτο ὁ Ἀντώνιος Zingaro. Ἡ μετὰ διασῆμων ζωγράφων καὶ ἄλλων ἐξόχων προσώπων κοινωνία εἶχεν ἐξευγενίσῃ τὸν ἄξεστον πρὶν Ἀθίγγανον, ἀλλὰ καὶ ἡ κτήσις τοῦ χρυσοῦ εἶχεν ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ταπεινόν, ὥστε παρουσιάσθῃς ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης ἐκείνης ἐφαίνετο ὅλως ἄλλοιος. Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως τότε ὁ Ἀντώνιος ἐγονυπέτησε μετὰ σεβασμοῦ πρὸ τῆς βασιλίσσης καὶ ἔμεινε σιωπῶν, ὁ δὲ Σέρ Ἰωάννης ἐφάνερωσεν εἰς αὐτήν, ὅτι ὁ πρὸ αὐτῆς γονυπετήσας εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Ἀθίγγανος, ὅστις πρὸ ἐννέα ἐτῶν εἶχεν ἐργασθῇ τὰς χύτρας τοῦ βασιλικοῦ μαγειρείου· προσέθηκε δὲ ὅτι ἐκ τοῦ πρὸς τὴν κόρην τοῦ Κολαντωνίου del Fiore ἔρωτος ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ζωγραφικῆς, καὶ ἤδη ἐγένετο τέλειος ζωγράφος.

Ἡ Ἰωάννα ἐξεπλήχθη μεγάλως μνησθεῖσα τῆς παλαιᾶς κωμωδίας, ἣτις ἐλάβανεν ἤδη σπουδαῖον χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ πάλιν διστάζουσα περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ τοῦ Σέρ

¹ Συμπόσιον Πλάτωνος, ΙΘ'.

Ἰωάννη λεγομένων, ἀπήτησεν ἵνα ὁ Ἀθίγγανος ἐργασθῇ ἀμέσως τὴν εἰκόνα τῆς. Οὗτος βέβαιος ἦδη περὶ τῆς τέχνης του, ἐγένετο περιχαρὴς ὅτι τῷ ἐδίδετο καλλίστη εὐκαιρία νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἱκανότητά του, ἡ δὲ βασίλισσα Ἰωάννα διέταξε νὰ μένῃ μυστικὴ τοῖς πᾶσιν ἡ ἐν Νεαπόλει ἔλευσις τοῦ Ἀντωνίου Zingaro. Ἡ εἰκὼν ἐπερατώθη τάχιστα, καὶ μετὰ τοσαύτης ὁμοιότητος, ὥστε, ὡς λέγει ὁ βιογράφος του, οὐδεμία διαφορὰ ὑπῆρχε μεταξύ τῆς εἰκόνης καὶ τοῦ ζώντος προτύπου.

Ὡς μαντεύει ἴσως ὁ ἀναγνώστης, πλησιάζομεν πρὸς τὸ τέλος τοῦ δράματος. Ἡ Ἰωάννα ἔμεινε λίαν εὐχαριστημένη ἐκ τῆς τέχνης τοῦ Ἀντωνίου Zingaro, πάραυτα δὲ καλέσασα παρ' ἐαυτῇ τὸν γέροντα ἤδη Κολαντώνιον καὶ δεῖξασα αὐτῷ τὴν μικρὰν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ τὴν ἰδίαν προσωπογραφίαν, ἠρώτα αὐτόν, ὅποιαν κρίσιν φέρει ἐπὶ τῶν ἔργων ἐκείνων; Ὁ Κολαντώνιος, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς παρετήρησε τὰ ἔργα ἐκεῖνα ἐπισταμένως καὶ ἀφοῦ πρὸς μερίζονα ἔτι πίστιν ἔβαλε καὶ τὰς διόπτρας του, «Θαυμάσια! ἀνεφώνησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Χαίρω δέ, προσέθηκε, βλέπων ὅτι μετ' ἐμὲ ἔρχεται ἕτερος δυνάμενος νὰ προαγάγῃ περαιτέρω τὴν τέχνην ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι». Ἀκούσασα ταῦτα ἡ βασίλισ ἠρώτα καὶ πάλιν τὸν Κολαντώνιον, ἀστείον μὲν δὴθεν, ἐὰν εἰς τὸν ζωγράφον τοῦτον ἐδέχτο νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς γάμον μᾶλλον, ἢ εἰς τὸν λησμονηθέντα ἐκείνον Ἀθίγγανον, ὅστις ἀνεχώρησεν ἐκ Νεαπόλεως ἐπιδιώκων τὴν τοῦ ζωγράφου τέχνην ἄνευ ἐλπίδων. «Ἄλλως τε, ἔλεγε μετὰ τινος εἰρωνείας, ὀλίγοι μῆνες μένουσι, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων μένεις λελυμένος τῆς εἰς ἐκεῖνον δοθείσης ὑποσχέσεως». — Βεβαίως θὰ τὸ πράξω, ἀπεκρίνατο ὁ Κολαντώνιος, εἰρωνευόμενος καὶ οὗτος τὸν Ἀθίγγανον, καθ' ὅσον, ἔλεγεν, οὔτε ἐγὼ, οὔτε κανεὶς τῶν γνωρίμων μου, οὔτε κὰν ἡ δὴθεν ἐρατεινὴ νύμφη, ἐλάβομεν περὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν εἰδησιν κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς ἀπουσίας του». Τότε πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος ἡ βασίλισ Ἰωάννα καλέσασα ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸν Ἀντώνιον Zingaro, ἱστάμενον ὀπισθεν τῆς θύρας τοῦ παρακειμένου δωματίου καὶ ἀκροώμενον πάντα ταῦτα, αἰδού, εἶπεν ἡ βασίλισσα, ἀπειθυνομένη πρὸς τὸν γηραιὸν Κολαντώνιον, οὗτος τὸν ὅποιον βλέπεις ἐνώπιόν σου εἶνε ὁ λησμονηθεὶς Ἀντώνιος Solario, ὁ ἐκ τῆς τότε τέχνης του γνωστὸς Ἀντώνιος Zingaro, καὶ αἱ εἰκόνες τὰς ὁποίας εἶδες εἶνε ἔργα τοῦ Antonio Zingaro». Ἐκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν ἐκπληξιν, ἥτις

κατέλαβε τὸν γηραιὸν Κολαντώνιον! Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔμεινεν ἀναυδὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ οὔτε τί ἔβλεπεν οὔτε τί ἤκουεν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συνελθὼν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του, καὶ πεισθεὶς ὅτι ὁ ζωγραφήσας τὰς πρὸ αὐτοῦ κειμένας εἰκόνας ἦτο πράγματι ὁ ἄλλοτε χυτροποιὸς Ἀθίγγανος, ἠθέλησεν οὐδὲν ἤττον πρὸς πλήρη βεβαιότητα νὰ ἰδῇ αὐτὸν ἐργαζόμενον ἐνώπιόν του. Ὁ Ἀθίγγανος τότε ἔλαβε θαρραλέως τοὺς χρωστικὰς του, καὶ δι' ὀλίγων χρωμάτων ἐπὶ τινος πινακίου διετράνωσε σαφῶς πρὸς τὸν δύσπιστον Θωμᾶν τὴν γεγυμνασμένην καὶ εὐσταθῆ γραφίδα του. Γενομένης καὶ τῆς τελευταίας ταύτης δοκιμασίας, μὴ ἔχων δὲ καὶ τί ἄλλο νὰ προτείνῃ, προσεκάλεσε τότε ὁ Κολαντώνιος τὴν εὐεידῆ θυγατέρα του καὶ ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν λοιπῶν παρευρισκομένων πανηγυρικῶς ἀνέβόησε: «Σήμερον νυμφεύω τὴν κόρην μου μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Ζωγράφου, οὐχὶ δὲ μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Zingaro». Ἀλλ' ἡ βασίλισ ἔσπευσε νὰ προσθήσῃ: «Καὶ ἐγὼ τούναντίον διατάσσω ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ὀνομάζεται οὗτος Antonio Zingaro». Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου ἔμεινεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης ὡς αὐτονομασία τῆς ὑπερτάτης ἐν τῇ τέχνῃ ἐπιδόσεώς του. Τὸ ὄνομα Antonio Solario, ὃ ἦτο τὸ οἰκογενειακὸν τοῦ ὄνομα, ἐλησμονήθη σχεδόν.

Δὲν θεωρῶ ἐπάναγκες ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα τὰ πολλὰ καὶ ἀξιόλογα ἔργα τοῦ καλλιτέχνου τούτου, λέγω μόνον ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου ὁ Ἀντώνιος Zingaro ἀναφέρεται ὡς ὁ διασημότερος τῶν ἀκμασάντων κατὰ τὴν 15ῃν ἑκατονταετηρίδα νεαπολιτανῶν ζωγράφων. Ἐν τῶν λαμπροτέρων σωζομένων ἔργων του εἶνε αἱ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγ. Σεβερίνου γραφαί, αἱ παριστώσαι τὸν βίον τοῦ Ἀγ. Βενεδίκτου.

Ἦδη γεννᾶται τὸ ἐξῆς ζήτημα: εἶνε ἄρα ἀληθές, ὅτι μόνῃ ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἀτόμου ἀρκοῦσιν, ἐν ἀρνήσει τῆς φύσεως, νὰ μορφώσωσι τέλειον καλλιτέχνην; Καὶ δύναται ἄρα γε τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα, ἡ καὶ ἄλλο ὅμοιον εἶ που ὑπάρχει, ν' ἀνατρέψῃ τὰς πρῶην ἐκφρασθεῖσας ιδέας, ὅτι δηλαδὴ οὐδὲν κατορθοῦται ἄνευ τῆς ὑπὸ τῆς φύσεως χορηγουμένης εὐφροίας; Δὲν πιστεύω τοῦτο. Ὁ Γάλλος Victor Cousin λέγει που ὅτι ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης αἰσθάνεται καὶ θαυμάζει ἰσχυρῶς τὴν φύσιν, ἄρα καὶ ὁ Ἀντώνιος Zingaro, ὁ τοσοῦτον ἰσχυρῶς τρωθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς θυγατρὸς τοῦ Κολαντωνίου del Fiore, ἀπέδειξεν ὅτι ἡσθ-

νετο καὶ ἀπεθαύμαζεν ἰσχυρῶς τὴν φύσιν. Ἐντεῦθεν δέον νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ οὗτος εἶχε γεννηθῇ καλλιτέχνης, ἀλλ' ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ του ιδιοφυΐα εἶχε τηρηθῇ ἐπὶ πολὺ ἐν ἀργίᾳ, διότι τὰ πάντα περὶ αὐτὸν κατέπνιγον τὴν ἐν

τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ ἐξέλιξιν αὐτῆς. Δοθείσης ὁμῶς εὐτυχὸς ἀφορμῆς, ἀνέδραμε ταχύτατα ὡς ἡ ὑπὸ τὴν χιόνα ἐπὶ πολὺ καλυφθεῖσα διαρκούντος τοῦ χειμῶνος χλόη βλαστάνει καταπληκτικῶς εἰς τὸ πρῶτον τοῦ ἔαρινου ἡλίου θάλαπος.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΧΟΛΕΡΙΑΣΜΕΝΗ

Τὴν κατωτέρω διήγησιν, καθὼς καὶ τὴν ἄλλην, τὴν ἐπιγραφομένην «τὸ Θαῦμα τῆς Καισαριανῆς», ἤκουσα ἐκ στόματος τῆς παθούσης, ἥτις εἶνε ἡ κυρὰ Ρήνη Ἐλευθέρανα, τοῦ ποτὲ Ροδίτη, σεβασμίου γερόντισσα Ἀθηναία.

«Μὲ εἶχαν παραιτήσει ὅλοι οἱ δικοί μου, ὁ ἄνδρας μου, ὅπως καὶ ὁ ἀδερφός μου... Εἶχα πανδρευνθῇ μικρὴ, μ' αὐτὸν τὸν μπάρμπα-Λευθέρη, ποῦ βλέπεις, ποῦ κοντεύει τώρα τὰ ὀγδονταπέντε. Θὰ ἦτον ὡς εἴκοσι χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ μένα.

Τόσο μικρὴ καὶ τόσο ἄκακη καὶ ἄγνωστη ἦμουν, κορίτσι δεκατριῶν χρονῶν. Ἐκεῖνος μ' ἐπαινε στὰ γόνατά του, καὶ μ' ἐφίλευε καραμέλες. Θὰ ἦτον τριαντάρες τότε. Ἐγὼ οὔτε ιδεάν εἶχα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα.

Σὰν ἦρθε ἡ φοβερὴ χρονιά, ποῦ ἔφερε τὴν κατοχὴ τῶν Ἀγγλογάλλων καὶ τὴν χολέρα ποῦ βάσταξε τρεῖς μῆνες, καὶ ἐπαψε τὴν ἡμέρα τοῦ Ἀγίου Φιλίππου, ὅτε ἀπὸ μεγάλη λιτανεία καὶ δέησι ποῦ ἔκαμε ὁ λαὸς με τοὺς παπάδες, με τὰ εἰκονίσματα, με Στανθοὺς καὶ με ξεγτέρια καὶ οἱ Ἀγγλογάλλοι φοβέριζαν τὸν βασιλιὰ μας, τὸν Ὁθωνα, καὶ ἐκεῖνος ἦτον κλεισμένος στὸ Παλάτι, μόνο γιὰ νὰ παρηγορῇ τὸν λαὸ ἔβγαυε, καὶ δὲν το κούνησε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, μ' ὅλη τὴν χολέρα καὶ τὸ θανατικόν. Κ' ἔβγαυαν τὸν ἀνήφορο οἱ Ἀγγλογάλλοι, πλήθος πολὺ, καβαλλαρία, Λαγῶνοι τοὺς λέγανε, καὶ φαντάροι, ποῦ φοροῦσαν κἄτι πουτούρια, καὶ τοὺς λέγανε Ζουάβους καὶ ἄλλοι με κατακόκκινες γιακέτες, κἄτι φοβεροί, θεώρατοι, ἄνδρες ὡς καὶ ἄνω, με ἀντζες γυμνές, ποῦ φοροῦσαν κἄτι σὰ φουσιανέλλες καὶ ἔβγαυαν κατὰ τὴν

πλατέα, καὶ ἐφοβέριζαν τὸν Ὁθωνα. Κι' ὅσο τὸν ἐφοβέριζαν οἱ Ἀγγλογάλλοι, τόσο τὸν ἀγαποῦσε ὁ λαός. Κι' ὁ βασιλιάς ἐπονοῦσε τὸν λαόν, καὶ ἐσκορποῦσε ἐλέη καὶ ψυχικά πολλὰ ἀπ' τὸ Παλάτι.

Σὰν ἦρθε ἡ χρονιά ἐκείνη, ἐμεῖς ἦμαστέ πανδρεμμένοι τρία χρόνια μπροστά. Ὁ μπάρμπα-Λευθέρης με τῆς καραμέλες με εἶχε καταφέρει. Θὰ ἦμουν δεκαπέντε, ἄς ἦμουν, τὸ πολὺ, δεκάξη χρονῶν, ὅταν ἔγεινε ἡ σιεφάνωσι. Ἐκεῖνος θὰ ἦτον παραπάνω ἀπὸ τριάντα.

Τότε, σὰν ἦρθε τὸ κακόν, χολεριάσθηκα καὶ ἐγὼ. Εἶχα γεννήσει ὀλίγους μῆνες μπροστὰ τὴν μοναχοκόρη, τὴν Κατήγκω μου, αὐτὴ ποῦ βλέπεις. Σὰν μ' ἐπιασαν οἱ ἐμετοί, καὶ τ' ἄλλα τὰ συμπτώματα, Θεὸς νὰ φυλάξῃ — μακριὰ ἀπὸ σᾶς — ὁ Λευθέρης, αὐτὸς ποῦ βλέπεις, μ' ἀπαράτησε καὶ ἔγεινε ἄφαντος. Πέρασαν πολλὲς ὧρες καὶ δὲν ἐφάνη. Ὁ ἀδερφός μου ὁ Θύμιος, καὶ αὐτός, οὔτε θέλησε νὰ με ζυγώσει.

Ἐκαθόμουν στὴν ἐνορία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ ἕνα στενὸ σοκάκι, στὴν Ἀκρόπολι ἀποκάτω. Εἶχα τὸ παιδί στὴν κούνια, καὶ ἔκλαιε. Ἐγὼ ὑπόφευγα ἀπ' τοὺς πόνοους τῆς ἀσθενείας, καὶ ἐδίφραγα φοβερά. Ἐφώναζα νῆρθη κανένας. Ἐζητοῦσα ἕνα ποτήρι νερό γιὰ ἔλεος. Κανένας δὲν ἦρχετο. Ἡ γειτόνισσες, ἄλλες εἶχαν φύγη, με τὴν ὥρα τους, στὴν ἐξοχή, καὶ ἄλλες ἔκαναν τὸν κουφὸ καὶ δὲν ἄκουαν.

Μόνον ἕνας γείτονας, ὁ κυρὸς Μικέλης ὁ Φουλδάκης, πέρασε τὸ χέρι του ἀπ' τὸ παραθυράκι, καὶ μοῦ ἔσφιξε δέκα σβάντζικα. Ἐγὼ τοῦ φώναζα νὰ μοῦ φέρῃ νερό. Ἀλλὰ μοῦ εἶπε, δὲν εἶχε, καὶ ἔφυγε. Ἡ δὲν εἶχε ἀληθινά, ἢ φόβος τὸν ἐπιασε, καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀγοπορήσῃ σιμά μου, μὴν κολλήσῃ.

Καλὰ καὶ τὰ δέκα σβάντζικα. Λεφτὸ δὲν εἶχα.

Μὰ εὐχαρίστως θὰ ἔδιδα τὰ δέκα σβάντζικα, γιὰ νὰ μοῦ ἔφευγε κανεὶς ἓνα ποτήρι νερό.

Μιά ἀρμάδα κυδώνια εἶχα κρεμασμένη στὸν τοῖχο ἀπὸ ἓν ἀραφάκι. Σηκώθηκα, ἐπῆρα ἓνα, καὶ τὸ μάσησα, γιὰ νὰ ξεδιψάσω. Ὑστερα, σὰν καλλίτερα μοῦ φάνηκε νὰ ἦταν ψημένα. Ἐκαμα κουράγιο, ἀναψα φωτιά, κ' ἔψησα δυο-τρία καὶ τᾶφαγα.

Εἶχα κουράγιο. Ἡ καρδιά μου γερή. Ὁ ἐμετός μοῦ εἶχε πάψει ἀπὸ ὦρα.

Σὰν εἶχα φάγῃ τὰ κυδώνια, μοῦ φάνηκε πῶς μοῦ ἐκόπη κάπως ἡ δίψα. Ὑστερα πάλι ἐδίψασα χειρότερα.

Σηκώθηκα, κ' ἐβγήκα ἔξω. Ἐκαμα ὀλίγα βήματα στὸ σοκάκι. Ἡ γειτονιά ἔρημη. Κόσμος εἶχε φύγῃ. Αἰλόπορτες κλεισμέναις. Παράθυρα κλειδομανταλωμένα. Ψυχὴ δὲν ἐφαίνεται πουνθενά.

Ἐπῆγα παραπέρα ἀκόμα. Εἴξευρα πῶς ἦτον μιὰ βρύσι κάπου ἐκεῖ. Ἐφτασα, μὲ μεγάλη ἀδυναμία, μὲ κομμένα γόνατα. Ἐσέστηκα μὲ κόπο τὴν κάνουλα τῆς βρύσης. ὦ, συφορά μου! Τὸ νερὸ εἶχε κοπῇ.

Σηκώνομαι, σέρονουμαι ἀκόμα παραπέρα... Δὲν θυμᾶμαι ἂν εἶχα πάρῃ μαζὺ μου τὸ κορίτσι μου ἀπ' τὴν κούνια...

Ἐδῶ ἡ ἀφηγουμένη διεκόπη, καὶ προσεπάθει ν' ἀναπολήσῃ. Εἶπα ἐπανέλαβε.

«Ναί... ὄχι, δὲν το πῆρα μαζὺ μου. Εἶχα βγῇ ἔξω γιὰ προσωρινά. Τὸ ἓνα πρῶτο γιὰ νὰ βρῶ νερό, κ' ἔπειτα μὲ τὴν ἐλπίδα ν' ἀπαντήσω κανένα γνώριμο... νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν εἶδε τὸν ἄνδρα μου πουνθενά. Χωρὶς ἄλλο, εἶχα σκοπὸ νὰ γυρίσω γρήγορα πίσω, στὸ σπιτάκι μου.

Ἐπῆγα παραπέρα ἀπ' τὴ βρύσι, ποῦ δὲν εἶχε νερό. Ἐκεῖ ἀκούω σὰν μουρμουρητό, σὰν σιγανὴ ψαλμοψαλμία. Ἐφτασα ἀπ' ἔξω ἀπ' τοὺς Ἀγίους Ἀποστόλους. Βλέπω μιὰ μικρὴ καροῦτσα μὲ τάλογάκια τῆς ποῦ ἔστεκε παρέκει, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ δρόμου.

Ἡ πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς ἦτο ἀνοιχτή. Βλέπω μιὰ γρηά. Ἦτον ἡ κλησιάρισα. Σὰν μὲ εἶδε, φοβήθηκε, κ' ἠθέλησε νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα ἀπὸ μέσα. Θὰ κατάλαβε ἀπ' τὴν ὄψις μου πῶς ἤμουν μολεμμένη. Σπρώχνω τὴν πόρτα, φωνάζω.

— Λίγο νερό!... δὲν εἶστε χριστιανοί;

Εἶδα ποῦ εἶχε δυο στάμνες ἀκουμπισμέναις ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν πόρτα, σιμὰ στὸ παγγάρι. Ἡ γρηά μ' ἐλυπήθηκε, ἐσῆκωσε τὴ μιὰ στάμνα, ποῦ φαίνεται νὰ εἶχε λίγο νερό, κάτω ἀπ' τὴ μέση, καὶ μοῦ εἶπε:

— Κάμε τῆς χοῦφτες σου.

Ἐκαμα τῆς χοῦφτῆς μου, τῆς παλάμης μου, βαθουλές, ἔσκυπα, αὐτὴ μοῦ ἔρριχνε ἀπ' ὀλίγ' ὀλίγο νερὸ μέσ' τῆς χοῦφτες, κ' ἐγὼ ἔπινα. Μοῦ φάνηκε σὰν ἀγιασμός. Ἀναστήθηκ' ἡ ψυχὴ μου. Ὑστερα ἡ γρηά, σὰν ἐπράβηξε τὴ στάμνα μέσα, ἔκαμε πάλι νὰ σπρώξῃ τὴν πόρτα, γιὰ νὰ μὲ κλείσῃ ἀπ' ἔξω. Ἐγὼ ἔπιασα μὲ τὰ δύο χέρια τὸ φύλλο τῆς πόρτας, κ' εἶπα:

— Τί κάνουν μέσα;

Ἀκουσα σιγανὴ ψαλμοψαλμία καὶ διάβασμα παπᾶ.

— Βαπτίζαν, μοῦ εἶπε ἡ καλόγρυπα, μὲ τρόπον ποῦ ἔδειχνε πῶς ἦτον στενοχωρημένη ποῦ δὲν μπορούσε νὰ μὲ ἀπομακρύνῃ.

Ἐπέρασα τὸ κεφάλι στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας. Σαφνίστηκα. Ἐβαλα μιὰ φωνή. Ἐκεῖ μέσα, στὴν ἐκκλησιά, γνώρισα δικούς μου ἀνθρώπους. Ἦτον ὁ Λευθέρης, ὁ ἄνδρας μου, ὁ Στάθης, ὁ γαμβρός του, κ' ἡ Στάθαινα, ἡ ἀνδραδέλφη μου, ποῦ εἶχε πάρῃ εὐχή, καθὼς φαίνεται, πρὶν σαραντίσῃ, κ' ἐβάφτιζαν τὸ μικρό τους, τὴν πρώτη κόρη ποῦ τοῦ εἶχε κάμῃ ἡ γυναῖκά του ἡ νεόνυμφη.

Ἐνας ἄλλος ἄνθρωπος ἦτον μαζὺ τους. Αὐτὸς ἦτον ὁ ἀμαξᾶς ἐκείνης τῆς καροῦτσας, ποῦ εἶχα ἰδεῖ νὰ στέκῃ ἀπ' ἔξω ἐκεῖ.

Κατάλαβα τί ἔτρεχε. Εἶχαν σκοπὸ νὰ φύγουν ὅλοι τους μαζὺ, γιὰ κανένα περιβόλι, κ' εἶχαν ἔτοιμο καὶ τὸν ἀμαξᾶ μὲ τὴν καροῦτσα, κ' ὁ ἄνδρας μου ποῦ ἔκανε καὶ τὸ νουνό, θὰ πήγαινε, καθὼς φαίνεται, μαζὺ τους. Πρὶν φύγουν, ἠθέλησαν, σὰν καλοὶ χριστιανοί, νὰ βαπτίσουν τὸ μωρό τους.

— Πῶς ἦρθες; μοῦ ἐφώνηξε ὁ ἄνδρας μου σὰν μὲ εἶδε ποῦ ἀφῆσες τὸ παιδί;

— Ἐσύ, πῶς μ' ἀφῆσες ἐμένα; τοῦ λέω.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ εἶχε τελειώσει ἡ βάφτις. Ἐγὼ τοὺς ἔγεινα κουνουπι καὶ δὲν ἔφευγα ἀπὸ κοντά τους. Ὁ ἄνδρας μου ἦτον συλλογισμένος. Μ' ἔβλεπαν πῶς μοῦ εἶχε πάψει ὁ ἐμετός, κ' ἔβαστοῦσα καλά στὰ πόδια μου. Ἐτοιμάζοντο γιὰ νὰ φύγουν.

— Θάρθω κ' ἐγὼ μαζὺ σας ὅπου πάτε! εἶπα ἐγὼ χτυπώντας τὸ κοφτερὸ τοῦ χεριοῦ ἐπάνω στὴν παλάμη μου.

— Σύρε νὰ φέρης τὸ παιδί, μοῦ λέει ὁ ἄνδρας μου.

— Πάμε μαζὺ, τοῦ λέω.

Ὁ Λευθέρης ἄρχισε νὰ ξύνεται. Ὁ ἀμαξᾶς, χωρὶς νὰ τοῦ προτείνῃ κανεὶς τίποτε, ἄρχισε νὰ φέρον ὁποῖα.

— Συμφωνήσαμε γιὰ τρεῖς νοματαῖους, καὶ τὸ μωρὸ τέσσεροι, καὶ μοῦ δώσατε τί μοῦ δώσατε, τὸν ἄκουσα νὰ λέῃ στὸν ἀνδραδέλφῳ μου. Τώρα οἱ τέσσεροι θὰ γείνουν ἔξη. Δὲν μᾶς παίρν' ἡ καροῦτσα.

Ὁ ἀνδραδέλφῳς μου, τὸν εἶδα ποῦ τοῦ ἔγνεψε μὲ τρόπο, σὰν νὰ ἠθέλε νὰ τοῦ πῇ: «Ἡσυχασε, καὶ μὴ σε μέλῃ... θὰ εἴμαστε ὅσοι εἴμαστε...»

Τότε ἐγὼ ἔβγαλα τὰ ἔνδεκα σβάντζικα, ποῦ μοῦ εἶχε ὀφείλῃ ὁ γείτονας ὁ κύριος Μικέλης, καὶ δὲν εἶχα ξεχάσῃ νὰ τὰ δέσω καλά στὸ κλωνὶ τῆς μανδήλας μου. Σὰν ἄκουσε τὸν κουνουνισμό ὁ καροτσιέρης, ἐγύρισε κατὰ μένα.

— Νά, ἔχω ἔνδεκα σβάντζικα, εἶπα. Σοῦ τὰ δίνω ὅλα νὰ μὲ πάρῃς κ' ἐμένα μαζὺ.

Ὁ καροτσιέρης ἐξύγωσε πρὸς τὸ μέρος μου. Ἐξέχασε πῶς ἤμουν χολεριασμένη.

Ἐβγαλα τὰ σβάντζικα καὶ τὰ μετροῦσα.

— Νά, πάρε τα καὶ τὰ δέκα, εἶπα, καὶ νὰ μὲ πάρῃς μαζὺ.

Τὴν πρώτη φορὰ εἶχα εἰπεῖ ἔνδεκα ὕστερα, στὴ στιγμὴ, τὸ μετάνιωσα, κ' εἶπα μὲ τὸν ἑαυτό μου: «Ἄς κρατήσω κ' ἓνα σβάντζικο, δὲν ξέρω τί γίνεται». Μὰ ὁ ἀμαξᾶς εἶχε ἀκούσει τὰ ἔνδεκα. Ἐπάσκισα ἐγὼ νὰ τὸ κρύψω, τὸ ἓνα, μέσ' τὴν παλάμη μου, μὰ ἐκεῖνος τὸ εἶδε.

— Εἶπες ἔνδεκα, εἶπεν ὁ ἀμαξᾶς. Φέρ' τα ἐδῶ, καὶ θὰ σὲ πάρω.

— Δέκα, εἶπα ἐγὼ.

— Φέρ' το καὶ τ' ἄλλο ἐπέμεινε ὁ ἀμαξᾶς.

Μοῦ τὰ πῆρε καὶ τὰ ἔνδεκα. Ὁ ἀνδραδέλφῳς μου γύρισε καὶ τοῦ εἶπε:

— Τώρα δὲν ἔλεγε πῶς θὰ πέσουμε πολλοί;

— Μά, ἀφοῦ μᾶς παίρν' ἡ βάρκα! ἀπηγορεύθη ὁ ἀμαξᾶς ἡ βάρκα χωρεῖ, ἐσὺς τί σὰς μέλει;

Εἶχαν ἰδεῖ πῶς δὲν εἶχα πλέον ἄσκημα σπώματα, ἡ ὄψις μου φαίνεται νὰ εἶχε σιάξει, καὶ δὲν ἔδειχναν μεγάλο φόβο. Ἡ ἀνδραδέλφη μου μοῦ ἔρριξε μιὰ ματιά, σὰν νὰ μὲ ἐλυπήθη.

— Ἄς ἔρθῃ κ' αὐτή, ἡ καὶ μὲν, Στάθης, εἶπε τοῦ ἀνδρός της.

Κοντολογίς, ὁ ἄντρας μου, ὁ Λευθέρης, ἔκαμε κουράγιο, ἐπῆγε μόνος του ὡς τὸ σπῖτι, ἠῤῥε τὸ παιδί μας ποῦ ἔκλαιε, τὸ ἐπῆρε καὶ μοῦ τὸ ἔφερε, κ' ὀλίγα δουχικά μαζὺ.

Μπαράκαμε ὅλοι ἀντάμα στὴν καροῦτσα.

Ἐμείναμε δυο-τρεῖς μῆνες, μὲ τὸν ἄνδρα μου, ὅς ἓνα περιβόλι μιανῆς συγγένισσάς μας, κοντὰ στὸν Ἀϊ-Γάννη τοῦ Ρέντη.

Ἐκεῖ ἤρχοντο συχνὰ Ἀγγλογάλλοι. Εἶχαν σταθμούς ἐκεῖ κοντά. Τοὺς ἔπλυνε τὰ ρούχα, καὶ μοῦ ἔδιναν ἀσημένια φράγκα. Ἐβλεπαν τὸ κορίτσι μου, τὴν Κατήγκω μου, ποῦ μεγάλωνε σιγά-σιγά, κ' ἐκόντευε νὰ χρονίσῃ. Τὴν ἐχάδευαν κ' ἔλεγαν: «Πίκκολο! πίκκολο!».

Ὡς τόσο, διὰ ἦταν ὅλοι τους μαζὺ, καβαλλαρία, μὲ τῆς περικεφαλαῖές τους, ἐφαίνονταν φοβεροὶ χωριστὰ κ' ὀλίγοι - ὀλίγοι, ἐφαίνονταν κ' αὐτοὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Περάσαμε καλά. Ἡ χολέρα ἔφυγε σὲ λίγο. Κοντὰ στὰ Χριστούγεννα, ἤρθαμε στὸ σπῖτι μας, στοὺς Ἀγίους Ἀποστόλους, τὸ ἤψαμε ἀπειράχτο, κ' ἐκαθίσταμε μὲ ἀγάπη καὶ εἰρήνη.

Ὅχι μόνον εἶχαμε περάσει καλά, ἀλλὰ καὶ κατὰ λεπτὰ μοῦ περὶσσευαν ἀπὸ τῆς ὑπερησείας ποῦ ἔκανα στοὺς Ἀγγλογάλλους. Ὅταν ἐγυρίσαμε στὴν Ἀθήνα, μέσα, εἶχα σωστὰ ἑκατὸν δέκα φράγκα ἀσημένια.

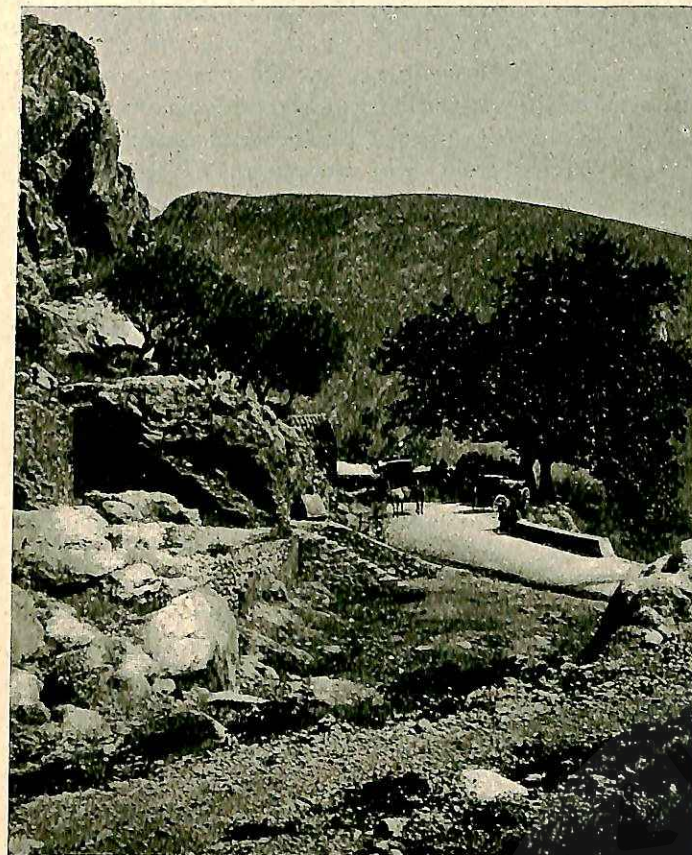
Μοῦ φάνηκε, τὰ ἔνδεκα σβάντζικα, ποῦ εἶχα δώσει τρεῖς μῆνες μπροστὰ στὸν καροτσιέρη, πῶς τὰ εἶχα σπείρει στὴ γῆς κ' ἐκαρποφόρησαν τὸ δεκαπλάσιο.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ



ΠΑΝΑΓΙΑ * ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ
Φ. ΑΡΙΣΤΕΩΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ



Οι Δελφοί.

Αλλοτε την εποχήν ποῦ ἡ Πυθία ἐφθέγγετο τοὺς χρησμούς της καὶ ἐτελοῦντο οἱ Πυθικοὶ ἀγῶνες καὶ ἐγίνοντο αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ συνήρχετο τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον, ἡ ὁδὸς τῶν Δελφῶν, ἡ ὁδὸς ποῦ ἔφερεν εἰς τὸν ὀμφαλὸν τῆς Γῆς, εἰς τὴν θρησκευτικὴν πρωτεύουσάν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, θὰ ἦτο πολὺ ἀνετός καὶ πολὺ κανονικὴ, ὥστε νὰ διέρχωνται δι' αὐτῆς αἱ βασιλικαὶ πομπαὶ καὶ τὰ ἄρματα, τὰ ὁποῖα ἠγωνίζοντο εἰς τὸ Στάδιον καὶ ἐκέρδιζον τὰς λαμπρὰς νίκας εἰς τὸν θεαματικώτατον ἀθλητικὸν ἀγῶνα τῶν ἄρματοδρομιῶν. Σήμερον ὁ ἀπὸ Ἰτέας διὰ μέσου τῶν τεφρῶν φυλλωμάτων τῶν ἐλαιῶν δρόμος εἰς Δελφοὺς προϋποθέτει μᾶλλον ἀθλητὰς δρομεῖς ἐπιδεικνύοντας τὴν ἀντοχήν των ἢ θρη-

σκολήπτους ἀποδημητὰς καταπονομένους ἐπ' ἐλπίδι ἀγαθῶν αἰωνίων. Ἀφ' ὅτου ὁμως ὁ Ἀπόλλων πιστεύεται εἰς τὴν μαρμαρίνην αὐτοῦ ὑπαρξίν μόνον καὶ ὡς ὑπόδειγμα θαυμάσιον τῆς ἀρχαίας τέχνης, εὐσεβεῖς ἀποδημητὰς δὲν δύναται νὰ ἐλκύσῃ, ἀλλὰ μόνον ἀθλητὰς, οἱ ὁποῖοι θὰ κατεΐχοντο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Στάδιον τῶν Δελφῶν καὶ ἐπὶ τοῦ αἰωνίου τοπίου ν' ἀναπολήσουν τὴν μεγάλην καὶ ἔνδοξον στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαιότεροι ἀθληταὶ τοῦ κόσμου ὁ Κλείσθνης, ὁ Ἀλκαῖος, ὁ Ἴπποκλείδης, ὁ Φρύνων ἐστέφοντο νικηταὶ ὑπὸ τὰ χειροροτήματα καὶ τὰς ἐπευφημίας χιλιάδων θεατῶν, — κατὰ τὴν καθιερωμένην φράσιν. Ἀλλὰ σήμερον ὁ δρόμος εἶνε ἐπίπονος καὶ ἀνάντης καὶ οἱ περιηγηταί, ἰδίως αἱ Ἀγγλίδες, διακρινόμεναι διὰ τὰ ζωόφιλα αἰσθήματά των, προτιμοῦν νὰ κάμουν πεζὴ τὸν δρόμον μέσα ἀπὸ τὰς κλιτύς καὶ τὰς φάραγγας τοῦ Παρνασσοῦ παρὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ ὀδυνηρὸν μαρτύριον τῶν ἀλόγων ποῦ σύρουν ἐπιπόνως τὸ ἄμαξι εἰς τὰ ὕψη τοῦ ἀνωμαλοῦ δρόμου. Ὁ κουραστικὸς αὐτὸς δρόμος ἠνάγκασε Γάλλον περιηγητὴν νὰ παρατηρήσῃ δηκτικῶς, ὅτι «εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν σιδηροδρόμων τῆς πολυτελείας, οἱ ὁποῖοι διασχίζουν ἑκατὸν πενήντα χιλιόμετρα τὴν ὥραν, εἰς τὴν πτωχὴν Ἑλλάδα τὰ δώδεκα χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου μέχρι τῶν Δελφῶν ἀπαιτοῦν τρίωρον ἐπίπονον ἐκδρομὴν!» Ὁ δρόμος ἤμποροῦσε νὰ εἶνε καλλίτερος, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἔχει εἶνε προτιμότερος ἀπὸ τὰ ἀστραπιαῖα τραῖνα τῶν βιομηχανῶν καὶ χρηματιστῶν τοῦ νέου κόσμου, μὲ τὰ ὁποῖα ἴσως θὰ ἔφθανε κανεὶς εἰς Δελφοὺς εἰς διάστημα 4 λεπτῶν καὶ 50 δευτερολέπτων μὲ τὴν ταχύτητα τῶν 150 χιλιομέτρων τὴν ὥραν, ἀλλὰ θὰ κατελαμβάνετο ἀπὸ ἱλιγγον καὶ θὰ ἔχανε τὸ θέαμα τῶν τοπίων τῆς ἐλληνικῆς φύσεως, εἰς τὰς πρασινὰς ἐκείνας κατωφερεῖας τοῦ ὄρους τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι

προδιαθέτουν τὸν ἐπισκέπτην μέχρι τοῦ ἱεροῦ χώρου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐπὶ τέλους καὶ ὁ κόπος τῆς ἐκδρομῆς λησμονεῖται ἅμα φθάσῃ κἀνείς εἰς τὸ τέρμα καὶ ἀποδιδραστῇ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς μεγάλης πλατάνου, τὴν ὁποίαν ἀναπαριστᾷ τόσον πιστῶς ἡ εἰκὼν καὶ δίδει μὲ τὴν ἀκρίβειαν τὸ φύλλωμα ὅπως καὶ τὸ βάθος τοῦ τοπίου. Ἡ πλάτανος αὕτη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὰς νεωτέρας ἀναμνήσεις τῶν Δελφῶν, εὐρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον ὁποῦθεν ἀπλοῦται τὸ ὠραιότερον πανόραμα τοῦ τοπίου τῶν Δελφῶν. Ἐχει εἰς τὸ ὕψος τὰς κορυφὰς καὶ τὰς πρασινὰς φάραγγας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τὰς Φαιδριάδας πέτρας καὶ εἰς τὸ βάθος τὴν κοιλάδα τῆς Κίρφωος καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Πλειστός ποταμός, ἐνῷ ἀπέναντι ἀπλοῦνται ἀμφιθεατρικῶς τὰ ἑρείπια τῆς ἱερᾶς πόλεως, ἀπὸ τῶν ὀλίγων διατηρουμένων κερκίδων τοῦ Σταδίου, εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον καὶ τῶν λευκῶν ἑρειπίων τῶν ναῶν καὶ τοῦ Βουλευτηρίου καὶ τῶν Θεσαυρῶν μέχρι τοῦ Γυμναστηρίου εἰς τὴν κατωτάτην κατωφέρειαν. Καὶ εἶνε γιγαντιαία καὶ θαλερὰ ἡ πλάτανος, ἀναπτυχθεῖσα ἐκεῖ ἀπὸ τὴν δρόσον καὶ τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν τῆς μετοχευεῖ τὸ νᾶμα τῆς Κασταλίας, τῆς ἀστερευτοῦ, ποῦ περνᾷ ἀπὸ τὸν κορμὸν καὶ ἀπὸ τὰς ρίζας τῆς. Κάτω ἀπὸ τὴν σύσκιον αὐτὴν πλάτανον ἀνεπαύθησαν οἱ ἐπίσημοι καὶ ἄσημοι ἐπισκέπται τῶν Δελφῶν ἀπὸ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ὀλδερμπούργου καὶ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ὀρλεάν καὶ τοῦ πρίγκηπος τῆς Ἑσθίας καὶ τοῦ στρατηγοῦ Οὐελεσέλεῦ καὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν Ἐδβάρ καὶ Μπουρζέ μέχρι τῶν ἀφελῶν ἀγροτῶν τῶν περιχώρων.

Ἐνας ἐταῖρος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐνεπνεύσθη ὡραίας ποιητικὰς εἰκόνας ὁμιλῶν ποτε κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον τοῦτο εἰς ὁμάδα περιηγητῶν καὶ ἐξηγῶν τὴν σημασίαν τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, τὴν σπουδαιότητα τῶν εὐρημάτων, τὴν ἀμύθητον ἀξίαν τῶν ἀγάλματων τοῦ Ἀπόλλωνος, τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀητοῦς, τῶν Μουσῶν, τοῦ Ἡλίου, τὰ ὁποία περιέκλειεν ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὴν ἔξοχον τέχνην τῶν μετοπῶν τοῦ ναοῦ τούτου, αἱ ὁποῖαι παρίσταν τὸν Ἡρακλέα καταβάλλοντα τὴν Λερναίαν Ὕδραν, τὸν Βελλεροφόντην φονεύοντα τὴν Χίμαιραν, τὸν Δία φονεύοντα τὸν Μίμαντα, τὴν Παλλὰδα φονεύουσαν τὸν Ἑγέλαδον, τὸν Βάκχον καταβάλλοντα τὸν γίγαντα, καὶ ἐξηγῶν πῶς ὁ ἰωνικὸς οὗτος ρυθμὸς τῶν εὐρημάτων τῶν Δελφῶν ἀποτελεῖ τὴν μεταβατικὴν περίοδον ἀπὸ

τῶν συμβατικῶν ἰδανικῶν παραστάσεων εἰς τὰς ρεαλιστικὰς, πῶς αἱ εὐθείαι καὶ αὐστηραὶ γραμμαὶ ἀπέκτησαν εὐκαμψίαν καὶ κυρτότητα καὶ πῶς τὰ ψυχρὰ ὁμοιώματα τῶν τυμπάνων ἔγιναν ζωντανὰ καὶ ἀληθῆ καὶ πῶς εἰς τὰ συμπλέγματα τῶν θεῶν καὶ τῶν Κενταύρων ἐδόθη ἡ κίνησις.

Ἡ ἄκρα αὕτη τῆς κλιτύος τοῦ Παρνασσοῦ, τὴν ὁποίαν σκιαζεῖ ἡ πλάτανος, θὰ ἦτο ἀκριβῶς ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποίαν ἐστάθη ὁ Κούρτιος καὶ εἶδεν ἐκτυλισσόμενον τὸ ἀπέραντον πανόραμα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἔγραψεν ὕστερον: «Ὁ θεὸς τῶν Δελφῶν ἠδύνατο νὰ φέρῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον, νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ κατευθύνῃ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τοῦ ἔθνους, νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἐξερευνητὰς τὸν σκοπὸν τῶν χαράσσαν τὸ δρομολόγιον ἐπὶ τῆς ἀτέρμονος θαλάσσης, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς μετανάστες τὰ μέσα τῆς ἐγκαταστάσεως μαζὶ μὲ σωτηρίους ὁδηγίας καὶ νὰ συγκαρτήσῃ τὴν ἀλληλεγγύην τῶν νέων ἀποικιῶν εἴτε μεταξὺ τῶν, εἴτε πρὸς τὰς ἀρχαίας πόλεις».

Ἰσως εἰς τὴν θέσιν ταύτην παρετέθη τὸ συμπόσιον πρὸς τιμὴν τοῦ νικητοῦ τῶν ἀρματοδρομιῶν, τοῦ σικυωνίου δεσπότη Κλεισθένη, εἰς τὸν ὁποῖον ἐτέθη ὡς κύπελλον ὁ ἀργυρὸς κρατῆρ, τὸ πολυτελὲς ἀνάθημα τοῦ Κροίσου. Καὶ ἴσως ἐκεῖ ἐστήθῃ ἡ σιδηρὰ ἔδρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθισεν ὁ Πίνδαρος διὰ νὰ ψάλλῃ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Σήμερον ὁ ἐπισκέπτης ἀναπαύεται ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς πλατάνου, καταπονούμενος ἀπὸ τὴν περιοδεῖαν ἀνὰ τὸ ἀμφιθέατρον τῶν ἑρειπίων τῆς ἱερᾶς πόλεως καὶ ἀποκάμνων ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ. Ἡ φύσις παρουσιάζει ἐκεῖ τὸ μάγον πανόραμα τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων καὶ εἶνε δροσερὰ ὁπτασία διὰ τὸ θέρος τὸ ρεῦμα τῆς Κασταλίας. Ἀπὸ μίαν ὁπὴν πλησίον τῆς πλατάνου ἐξέρχεται διαυγὲς καὶ ὀρμητικὸν τὸ ὕδωρ καὶ σχηματίζεται εἰς ρυάκια καὶ κελαρύζει εἰς τὰς κλιτύς καὶ κατασταλάζει ἀπὸ τὰ ὑδροχαρῆ φυτὰ τῶν φαράγγων καὶ ὑπὸ τὰς ἀνταυγείας τοῦ ἡλίου δίδει τὴν θέαν τοῦ κρυστάλλου ἀντανάκλωντος τὸ φῶς. Καὶ εἶνε δρόσος καὶ ἀνακούφισις διὰ τοὺς στεγνοὺς λάρυγγας τῶν Ἀθηναίων ἐπισκεπτῶν τὸ ὕδωρ τοῦτο τῆς Κασταλίας, τὸ ἀστείρευτον ἀπὸ αἰῶνων, ἡ μόνη ζωσα ἀνάμνησις, ἡ μόνη κίνησις, ἡ ὁποία συνδέει τὰ ἀπώτατα χρονικὰ σημεία, τὴν ἐποχὴν ποῦ ὁ Ἀπόλλων εἶχε πιστοὺς τῆς θεϊότητός του καὶ τὴν ἐποχὴν ποῦ ἔχει θαυμαστὰς τοῦ κάλλους του...

Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ

ΑΠΑΝΩ ΣΤΟ ΧΟΡΟ — ἀπόσπασμα —

Ἐμπρὸς νὰ φιληθοῦμε, εἶπεν ἡ μιά. «Ναί, ναί», εἶπεν ἡ ἄλλη, ... καὶ ὅλες εἶπαν τὸ ἴδιο. «Πόσα φιλιὰ;», εἶπεν ἡ μιά. «Τρία φιλιὰ», εἶπεν ἡ ἄλλη. «Αὐτὸ εἶναι τῆς κόρης τὸ μερίδιο». Μὰ κεῖνοι, ἀντὶ τρία φιλιὰ, ἔδωσαν δεκατρία· κι' αὐτές, ἀνταποδίδοντας, τοὺς φίλησαν ἀκόμα πιὸ πολὺ. «Καλὴ νύχτα», εἶπεν ἡ μιά. «καλὴ νύχτα», εἶπεν ἡ ἄλλη. «Καλὴ νύχτα», εἶπε στὸν Γιάννη ἡ δική του. «Καλὴ νύχτα», εἶπαν ὅλοι. Καὶ χωρίσθηκαν πηγαίνοντας σιγὰ σιγὰ, ἄλλοι γοργά, μερικοὶ τριγυρνώντας δῶ καὶ κεῖ καὶ ὠρκίσθησαν αἰώνια ἀγάπη, ἀγάπη αἰώνια ὡς τὴν ἐρχόμενη γιορτὴ ποῦ θ' ἀνταμώσουν πάλι.

ΣΕΠΙΑ — Σκωτικὸ παράπονο —

Ὁ Μπέτμαν ἦταν λόρδος, ἀπὸ μεγάλη γενιά. Ἀρμάτωσε ἓνα καράβι καὶ κίνησε νὰ ἰδῇ ξένες χώρες.

Πλανέθηκε στὴν Ἀνατολή, πλανέθηκε στὴ Δύσι ὡς ποῦ ἔφθασε στὴν Τουρκίαν τὴν ὑπερήφανη. Ἐκεῖ τὸν ἔπιασαν σκλάβοι τὸν ἔρριξαν στὴ φυλακὴ καὶ ἡ ζωὴ του μέσα ἐκεῖ, πηγαινέ νὰ σβύσῃ.

Στὴ φυλακὴν ἐκεῖνην μέγαλονε ἓνα δέντρο, ἓνα δέντρο γεμάτο ζωὴ, ἓνα πολὺ γερὸ δέντρο. Σ' αὐτὸ τὸ δέντρο ἐπάνω τὸν ἔδεσαν ἀπὸ τὴ μέση, ποῦ ἡ ζωὴ του πηγαινέ νὰ τελειώσῃ.

Ὁ Τούρκος εἶχε μιά μοναχοκόρη, τὴν ὠραιότερη κόρη ποῦ ἔχω ποτὲ ἰδῇ. Ἐπῆρε τὰ κλειδιά τῆς φυλακῆς κρυφὰ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς, καὶ ὠρκίσθηκε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν λόρδο Μπέτμαν.

«Ἐχεις σπίτια; Ἐχεις χωράφια; Ἐχεις χωριά; Τί θὰ ἔδινες στὴ νέα καὶ ὠμορφὴ γυναῖκα ποῦ θὰ σὲ ἔβγανεν ἀπὸ τὴ φυλακή;»

— Ἐχω σπίτια, ἔχω χωράφια, καὶ ἡ μισὴ χώρα τῆς Σκωτίας εἶναι δική μου. Ὅλα τὰ δίνω στὴ νέα καὶ ὠμορφὴ γυναῖκα ποῦ θὰ μὲ βγάλῃ ἀπ' τὴ φυλακή!

«Ὡ! τότε τὸν πῆρε στὸ πατρικὸ τῆς καὶ τοῦ ἔδωκε νὰ πῇ ἀπὸ τὸ καλλίτερο κρασί καὶ ξαναεῖδε τὴν ὑγεία του: «Μιά ἐπιθυμία ἔχω, νὰ γίνῃς δικός μου».

«Ἀπὸ σήμερον γιὰ ἑπτὰ χρόνους, κάνω αὐτὸν τὸν ὄρκο καὶ ἑπτὰ χρόνους θὰ τὸν φυλάξω: ἂν δὲν πάρῃς ἄλλη γυναῖκα, δὲν θὰ παντρευτῶ ἄλλον ἐκτός ἀπὸ σένα».

«Ὡ! τότε τὸν πῆρε στὸ λ.μάνι τοῦ πατέρα τῆς καὶ τοῦ ἔδωκεν ἓνα καλὸ καὶ ξακουσμένο καράβι: «ἔχε γειά, ἔχε γειά, φοβοῦμαι μὴ δὲν σὲ ξαναῖδῶ ποτέ!».

Πέρασαν ἑπτὰ ἀτελείωτα χρόνια καὶ δεκατέσσερις ἡμέρες, καθὼς τὸ ξέρετε. Ἐπῆρε τὰ ὡραῖα τῆς φορέματα καὶ ὠρκίσθηκε νὰ πάῃ νὰ ἰδῇ τὸν λόρδο Μπέτμαν.

Μὰ ὅταν ἔφθασε στὸν πύργο τοῦ λόρδου Μπέτμαν, χτύπησε μὲ θάρρος τὴν πόρτα: «Ποιὸς εἶναι; Ποιὸς;», ἐφώναζεν ὁ ὑπερήφανος θυρωρὸς, «ποιὸς εἶναι; μίλησε».

— Ἐδῶ εἶναι ὁ πύργος τοῦ λόρδου Μπέτμαν; Ἐδῶ εὐρίσκεται ὁ ἀφέντης σου;»

—“Ναί, ναι,” απήντησεν ὁ νέος θυρωρός “αὐτὴν τῇ στιγμῇ ἐδέχτηκε τὴν νέα του ἀρραβωνιαστικὴν.

—“Α! πές του νὰ μοῦ στείλῃ ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ ἀπὸ τὸ καλλίτερο κρασί καὶ πές του ἀκόμα νὰ μὴ ξεχνᾷ τὴν ὡμορφὴν γυναῖκα, ποῦ τὸν ἐλευθέρωσε ὅταν ἦταν φυλακισμένος.”

Μακρυά, μακρυά, ἔσυρεν ὁ νέος καὶ ὑπερήφανος θυρωρός. Μακρυά, πολὺ μακριά, ὡς ποῦ ἔφθασε στὰ δωμάτια τοῦ λόρδου Μπέτμαν κ’ ἐκεῖ ἐγονάτισε.

— Τί νέα, τί νέα, περήφανο παλληκάρι; τί νέα ἔχεις νὰ μοῦ πῇς; — “Εἶναι κάτω ἡ πιὸ ὡμορφὴ κόρη, ἡ πιὸ ὡμορφὴ κόρη ποῦ εἶδαν ποτὲ τὰ μάτια μου.

“Σ’ ὅλα τῆς τὰ δάκτυλα φορεῖ δακτυλίδια καὶ στὸ ἓνα δάκτυλο τρία δακτυλίδια. Τὰ φορέματά τῆς εἶναι τόσο εὐμορφα ποῦ ἀξίζουν ὅλη μας τὴ χώρα.

“Σὲ παρακαλεῖ νὰ τῆς στείλῃς ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ ἀπὸ τὸ καλλίτερο κρασί καὶ σοῦ παραγγέλνει νὰ μὴν ξεχνᾷς, ὅτι εἶναι ἡ πιὸ ὡμορφὴ γυναῖκα, ἐκείνη ποῦ σ’ ἐλευθέρωσεν ὅταν ἦσουν φυλακισμένος.”

Ὁ λόρδος Μπέτμαν ἐσυγκινήθηκε πολὺ. Σὲ τρία ἔσπασε τὸ σπαθί του λέγοντας: “Ὅλα τὰ πλούτη τῶν προγόνων μου τὰ χαρίζω, ποῦ ἡ Σέπια πέρασε τὸν ὠκεανόν.”

Τότε μίλησεν ἡ μητέρα τῆς νύμφης· κανεὶς δὲν τὴν εἶχε ποτὲ ἀκούσει νὰ μιλᾷ ἔτσι σκληρά: “Δὲν θὰ λησμονήσῃς τὴν μοναχοκόρη μου γιατί ἡ Σέπια πέρασε τὸν ὠκεανόν.”

—“Ὁμολογῶ ὅτι ἀρραβωνιάστηκα τὴν κόρη σου· με τοῦτο τίποτε δὲν κερδίζει· ἦλθε με σελλωμένο ἄλογο, θὰ φύγῃ μέσα σὲ ἀμάξι με τρία ἄλογα.”

Ὁ λόρδος Μπέτμαν ἐτοίμασεν ἄλλον γάμο καὶ τραγούδησε με καρδιά γεμάτη χαρά: “Δὲν ξαναπάω πιά σὲ ξένες χώρες, τώρα ποῦ ἡ Σέπια πέρασε τὸν ὠκεανόν.”

Μετάφρασις Κ. Μ.

Θ Α Ι Σ *

Μυθιστόρημα ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ. — Μετάφρασις Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο Βιβάντιος συνοδευόμενος ἀπὸ τινες ἀδελφούς χριστιανούς, ἐζήτησε τὸ σῶμα καὶ τὸ ἐνεταφίασε μετὰ τῶν λειψάνων τῶν μαρτύρων εἰς τὴν κρύπτην τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καὶ ἡ ἐκκλησία τιμᾷ ἔκτοτε τὴν σεβαστὴν μνήμην τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου τοῦ ἐκ Νουβίας.

Τρία ἔτη βραδύτερον ὁ Κωνσταντῖνος νικήσας τὸν Μαξέντιον, ἐξέδωκε διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐξησφάλιζε τοὺς χριστιανούς καὶ ἔκτοτε οἱ πιστοὶ μόνον ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς κατεδιώχθησαν.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ φίλος τῆς

ἀπέθανε μαρτυρικῶς, ἡ Θαΐς εὐρίσκετο εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, καὶ ὁ θάνατος ἐκεῖνος τῆς ἐπροξένησεν ἀκατανίκητον θλίψιν καὶ τρόμον. Ἡ ψυχὴ τῆς δὲν ἦτο ἀρκετὰ καθαρὰ, ὅπως ἀντιληφθῇ ὅτι ὁ δούλος Ἀχμέτ διὰ τῆς ζωῆς του καὶ τοῦ θανάτου του εἶχεν εἰσελθῇ εἰς τὴν μακαριότητα. Εἰς τὴν μικρὰν τῆς ψυχὴν ἀπ’ ἐναντίας ἐβλάστησεν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀγαθότης εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τιμωρεῖται διὰ τῶν φρικτοτέρων βασάνων. Καὶ ἐπειδὴ ἡ λεπτὴ τῆς σὰρξ δὲν ὑπέφερε τὸν πόνον, ἡ Θαΐς ἐτρόμαζε μήπως ἐγένετο καὶ αὐτὴ ἀγαθή.

Παρεδόθη προῶρως εἰς διαφόρους νεαροὺς ναύ-

* Ἰδε σελ. 21.

τας καὶ ἠκολούθησε γέροντας, οἱ ὅποιοι ἐπλανῶντο τὴν νύκτα εἰς τὰ προάστεια, τὰ δὲ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐλάμβανε παρ’ αὐτῶν τὰ ἐχρησιμοποιοῖε εἰς ἀγορὰν γλυκισμάτων καὶ στολισμῶν.

Ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ὁμοῦς τίποτε δὲν ἀπέφερεν εἰς τὸν οἶκόν τῆς καὶ ἡ μήτηρ τῆς τὴν ἐκακομεταχειρίζετο δεινῶς. Ὅπως ἀποφεύγῃ τὰ ξυλοκοπήματα ἡ κόρη ἔτρεχε γυμνὸς μέχρ’ ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὅπου ἐκρύπτετο μαζὺ με τὰς σαύρας ἐντὸς τῶν χασμάτων τῶν λίθων, καὶ ὠνειροπόλει ζηλοτύπως τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας ἐβλεπε νὰ διέρχωνται ἐστολισμέναι ἐντὸς φορεῖων περικυκλωμένων ἀπὸ δούλους. Ἡμέραν τινά, κατὰ τὴν ὁποίαν δαρεῖσα περισσότερον τοῦ συνήθους ἐκάθητο συνεσπειρωμένη ἔμπροσθεν τῆς θύρας ἐν ἀγρίᾳ ἀκινήσει, μία γραῖα διερχομένη ἐσταμάτησεν ἔμπροσθέν τῆς, τὴν ἠτένισεν ὀλίγον ἐν σιωπῇ καὶ ἀνέκραξεν.

— Ὡ τοῦ ὠραίου ἄνθος, τὸ εὐμορφο κοράσιον! Εὐτυχεῖς ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, οἱ ὅποιοι σὲ ἐγέννησαν!

Ἡ Θαΐς ἐσιώπα μετὰ τὰ βλέμματα προσηλωμένα εἰς τὴν γῆν. Τὰ βλέφαρά τῆς ἦσαν ἐρυθρὰ καὶ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε κλαύσει.

— Διατί λοιπόν, λευκόν μου ἴον, δὲν εἶνε εὐτυχὴς ἡ μήτηρ, ἡ ὁποία ἀνέθρεψε μίαν μικρὰν θεὰν ὡς σύ, καὶ διατί βλέπων σε ὁ πατήρ σου δὲν ἀγαλλιᾷ ἐκ βάθους καρδίας;

Τότε ἡ κόρη εἶπεν ὡς ὁμιλοῦσα καθ’ ἑαυτήν.

— Ὁ πατήρ μου εἶνε ἓνας ἀσκὸς πλήρης οἶνου, καὶ ἡ μήτηρ μου μία διψασμένη βδέλλα.

Ἡ γραῖα ἐκύτταξε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μήπως τὴν ἐβλεπαν καὶ ἔπειτα εἶπε μεθ’ ὁποῦ τῆς φωνῇ.

— Ἐλα μαζὺ μου, ἀνθισμένη ὑάκινθε, ὁ ὁποῖος πίνει διψαλέως τὸ φῶς καὶ θὰ ζῇς χορεύουσα μόνον καὶ μειδιῶσα. Θὰ σὲ τρέφω με μελιτώδη γλυκίσματα καὶ ὁ υἱός μου θὰ σὲ ἀγαπᾷ καλλίτερον ἀπὸ τὰ μάτια του. Εἶνε ὠραίος καὶ εἶνε νέος ὁ υἱός μου. Λεπτὸς χνοῦς ἀνθίζει εἰς τὸν πώγωνά του, τὸ δέρμα του εἶνε ἄβρον καὶ ὁμοιάζει ὡς λέγουν μετὰ μικρὸν χοιρίδιον τῶν Ἀχαρνῶν.

Ἡ Θαΐς ἀπήντησεν.

— Εὐχαρίστως σὲ ἀκολουθῶ. Καὶ ἐγερθεῖσα ἠκολούθησε τὴν γραῖαν ἐξωθεν τῆς πόλεως.

Ἡ γυνὴ αὕτη ἤτις ὠνομάζετο Μοιρόν ὠδήγει ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν κοράσια καὶ νέους τοὺς ὁποῖους ἐγύμναζεν εἰς τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὁποῖους ἐμίσθωνε κατόπιν εἰς τοὺς πλουσίους ὅπως παρίστανται εἰς τὰ συμπόσια.

Μαντεύουσα ὅτι ἡ Θαΐς θὰ καθίστατο τάχι-

στα ἡ περικαλλεστέρα τῶν γυναικῶν, τῆς ἔμαθε τῇ βοηθείᾳ μαστιγώσεων τὴν μουσικὴν καὶ τὴν προσωδίαν τύπτουσα με δερμάτινον βούνευρον τὰς θείας τῆς κνήμας, ὅταν δὲν ὑψοῦντο συμφῶνως με τοὺς ἤχους τῆς κιθάρας. Ὁ υἱὸς τῆς, ἀσθενικὸν ἔκτρωμα ἄνευ ἡλικίας καὶ φύλου, τὴν ἐβασάνιζε καταδιώκων διὰ τοῦ μίσους τοῦ ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον τὸ γένος τῶν γυναικῶν. Ἀντίζηλος τῶν ὀρχηστρίδων, τῶν ὁποίων ἀπεμιμείτο τὴν χάριν, ἐδίδασκεν εἰς τὴν Θαΐδα τὴν τέχνην τοῦ προσποιεῖσθαι διὰ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, διὰ τῶν κινήματων καὶ τῶν στάσεων, ὅλα τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα, καὶ πρὸ πάντων ὅλα τὰ ἐρωτικά πάθη. Μετὰ αὐτὴν τῆς ἐδίδοε τὰς συμβουλὰς ἐπιδεξίου διδασκάλου. Ζηλοτυπῶν τὴν μαθήτριάν του, τῆς ἔτυπτε τὰς παρειάς, τῆς ἐπλήγωνε διὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον, ἢ τὴν ἐτρέπα δι’ αἰχμῆς ἐκ τῶν ὀπισθεν, ὡς μοχθηρὸν κοράσιον, ἀμὰ ἀντελαμβάνετο ζωηρῶς ὅτι ἡ νεᾶνις ἦτο γεννημένη διὰ τὴν ἡδονὴν τῶν θνητῶν.

Χάρις εἰς τὰ μαθήματά του, ἡ Θαΐς μετ’ ὀλίγον κατέστη θαυμασία μουσικός, μῖμος καὶ ὀρχηστρίς.

Ἡ μοχθηρία τῶν διδασκάλων τῆς δὲν τὴν ἐξέπληττε διόλου καὶ τῆς ἐφαίνετο φυσικόν ὅτι τὴν μετεχειρίζοντο τοιοῦτοτρόπως. Ἡσθάνετο μάλιστα κάποιον σεβασμὸν διὰ τὴν γραῖαν αὐτὴν, ἡ ὁποία ἐγνώριζε μουσικὴν καὶ ἔπινεν ἐλληνικὸν οἶνον.

Ἡ Μοιρόν παρέμεινεν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπου ἐμίσθωσε τὴν μαθήτριάν τῆς ὡς αὐλήτριαν καὶ χορεύτριαν εἰς πλουσίους ἐμπόρους, οἱ ὅποιοι ἐδίδαν συμπόσια. Ἡ Θαΐς, χορεύουσα, ἤρесе πολὺ καὶ οἱ μεγαλύτεροι τραπέζιται μετὰ τὸ γεῦμα τὴν συναπέφερον εἰς τὰ ἀσούλλια τοῦ Ὀρόντου. Ἐκεῖνη παρεδίδοτο εἰς ὅλους μὴ γνωρίζουσα τὴν ἀξίαν τοῦ ἐρωτος. Ἀλλὰ μίαν νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐχόρευεν ἔμπροσθεν τῶν κομφοτέρων νέων τῆς πόλεως, ὁ υἱὸς τοῦ τοποτηρητοῦ τὴν ἐπλησίασε λάμπων ἀπὸ νεότητος καὶ τῆς εἶπε μετὰ φωνῇ, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὑγρὰ ἐκ φιλημάτων:

— Διατί, Θαΐς, νὰ μὴ εἶμαι ὁ στέφανος, ὁ ὁποῖος κοσμεῖ τὴν κεφαλὴν σου, καὶ ὁ χιτῶν, ὁ ὁποῖος κοσμεῖ τὸ θαυμάσιον σῶμά σου, καὶ διατί νὰ μὴ εἶμαι τὸ σανδάλιον τοῦ ὠραίου σου ποδός; Θέλω ὅπως δῆποτε νὰ με πατᾷς ὑπὸ τοὺς πόδας σου ὡς σανδάλιον καὶ θέλω αἰθῶπείᾳ μου νὰ εἶναι χιτῶν καὶ στέφανος δι’ ἐσέ. Ἐλθέ, ὠραία κόρη, ἔλθε εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἄς λησμονήσωμεν τὸν κόσμον.

Ἐκεῖνη τὸν ἠτένισεν ἐνῶ τῆς ὠμίλει καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο ὠραίος. Ἡσθάνθη αἰφνης τὸν ἰδρῶτα

νὰ τῆς παγώνῃ τὸ μέτωπον καὶ ἔγεινεν ὡς τὸ χόρτον πράσινῃ καὶ ἐν νέφος ἐσκότισε τὰ βλέφαρά της. Τὴν ἰκέτευσε καὶ πάλιν, ἀλλ' ἐκείνη ἠρνήθη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς μάτην τῆς ἔρριψε φλογερὰ βλέμματα καὶ πυρίνους λόγους. Ὅταν ἠθέλησε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ καὶ προσεπάθησε νὰ τὴν σύρῃ, ἐκείνη τὸν ἀπώθησε βιαίως. Τότε ἐκεῖνος ἰκέτευσε καὶ τῆς ἔδειξε τὰ δάκρυά του.

ὑπὸ τὸ κράτος μιᾶς δυνάμεως νέας, ἀγνώστου, ἀκατανικήτου, ἀντέστη.

— Τί τρέλλα, ἔλεγον οἱ συμποσιάζοντες, ὁ Λόλιος εἶνε εὐγενής, ὡραίος, πλούσιος καὶ μολαινῶντα ἰδοὺ μία αὐλητρίς, ἡ ὁποία τὸν περιφρονεῖ.

Ὁ Λόλιος ἐπέστρεψε μόνος εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἡ νύξ τὸν κατέφλεξεν ἀπὸ ἔρωτα. Μόλις ἀνέτειλε τὸ πρωί, ὠχρὸς καὶ μὲ κατερύθρους ὀφθαλμούς ἦλθε καὶ ἐκρέμασεν ἄνθη εἰς τὴν θύραν τῆς αὐλητρίδος. Ἡ Θαῖς ἐν τοσοῦτῳ, καταληφθεῖσα ἀπὸ ταραχὴν καὶ τρόμον, ἔφειγε τὸν Λόλιον καὶ τὸν ἔβλεπεν ἀδιακόπως ἐντὸς της. Ὑπέφερε καὶ ἠγνῶει τὴν αἰτίαν. Ἡγνῶει τὴν αἰτίαν καὶ ἡρώτα ἐαυτὴν διατί εἶχε μεταβληθῇ τόσον καὶ πόθεν ἡ μελαγχολία της προήρχετο. Ἀπώθει τώρα ὅλους τοὺς ἐραστάς, οἱ ὅποιοι τῆς ἐνεποιοῦν φρίκην. Ἀπέφειγε τὸ φῶς καὶ ἔμενε τὴν ἡμέραν ὅλην κλινήρης ὀλολύζουσα μὲ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν προσκεφαλαίων.

Ὁ Λόλιος κατορθώσας νὰ παραβιάσῃ τὴν θύραν τῆς Θαῖδος, ἦλθε πολλάκις ἰκετεύων καὶ καταρώμενος τὴν ἀσπλαγχνὸν αὐτὴν κόρην. Ἐκείνη ὅμως ἔμενε περίτρομος ἔμπροσθέν του ὡς παρθένος καὶ ἐπανελάμβανε :

— Δὲν θέλω ! Δὲν θέλω !

Ἐπειτα, μετὰ πάροδον δεκαπέντε ἡμερῶν, παραδοθεῖσα εἰς αὐτόν, ἐνόησεν ὅτι τὸν ἠγάπα. Τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ δὲν τὸν ἄφησε πλέον. Ἡ ζωὴ των τότε ὑπῆρξε γλυκυτάτη. Διήρχοντο τὴν ἡμέραν ὅλην κλεισμένοι εἰς τὸν οἶκον μὲ τὰ βλέμματα ἠνωμένα, λέγοντες ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον ὅ,τι λέγομεν εἰς τὰ παιδιά, τὴν δὲ ἐσπέραν περιεπάτουσαν εἰς τὰς ἐρήμους ὄχθας τοῦ Ὀρόντου καὶ ἐχάνοντο ἐντὸς τῶν δαφνῶνων. Κάποτε πάλιν ἠγείροντο πρωὶ καὶ ἔδρεπον ὑακίνθους εἰς τὰς ὑπαρεῖας τοῦ Σιλπικοῦ. Ἐπιναν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ αὐτὸ ποτήριον καὶ ὅταν ἐκείνη ἔθετε μίαν ράχα σταφυλῆς εἰς τὸ στόμα, τῆς τὴν ἔπερνε διὰ τῶν ὀδόντων ἀπὸ τὰ χεῖλη της.

Ἡ Μοιρόν ἦλθε μὲ φωνὰς κραυγάζουσα καὶ ἀπήτησε τὴν Θαῖδα ἀπὸ τὸν Λόλιον :

— Εἶνε κόρη μου, ἔλεγε. Μοῦ πέρνουν

τὴν κόρην μου, τὸ ἀρωματωδὲς μου ἄνθος, τὸ αἶμά μου !

Ὁ Λόλιος τὴν ἀπέπεμψε δίδων εἰς αὐτὴν μεγάλον ποσὸν χρημάτων. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπανῆλθε ζητοῦσα καὶ πάλιν ὀλίγους χρυσοὺς στατῆρας, ὁ νέος ἐνήργησε νὰ τὴν φυλακίσουν. Οἱ δὲ δικασταὶ ἀνακαλύψαντες διάφορα ἐγκλήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο ἔνοχος, τὴν κατεδίκασαν εἰς θάνατον καὶ τὴν ἔδωσαν βορὰν εἰς τὰ θηρία.

Ἡ Θαῖς ἠγάπα τὸν Λόλιον μὲ ὅλην τὴν παραφορὰν τῆς φαντασίας καὶ μὲ ὅλας τὰς ἐκπλήξεις τῆς ἀθωότητος, τοῦ ἔλεγε δὲ ἐν ὅλῃ τῇ ἀληθείᾳ :

— Ποτὲ δὲν ἀνῆκον εἰς ἄλλον ἀπὸ σέ.

Καὶ ὁ Λόλιος τῆς ἀπήντα :

— Μὲ καμμίαν ἄλλην γυναῖκα δὲν ὁμοιάσεις.

Ἡ γοητεία διήρκεσεν ἕξ μῆνας καὶ ἐξηφανίσθη μίαν ἡμέραν. Αἰφνιδίως ἡ Θαῖς ἠσθάνθη πένθος τὸ κενὸν καὶ τὴν ἐρημίαν. Δὲν ἀνεγνώριζε πλέον τὸν Λόλιον καὶ ἐσκέπτετο :

— Τί τάχα μοῦ τὸν μετέβαλε τοιοῦτοτρόπως εἰς μίαν στιγμὴν ; Διατί τάχα ὁμοιάζει πλέον μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ δὲν ὁμοιάζει πλέον μὲ τὸν ἑαυτὸν του ;

Καὶ τὸν ἐγκατέλειπεν ἔχουσα ποιὰν τινα κρυφίαν ἐπιθυμίαν νὰ ἀναζητήσῃ τὸν Λόλιον εἰς τὸ πρόσωπον κάποιου ἄλλου, ἀφοῦ δὲν τὸν εὗρισκε πλέον εἰς αὐτόν. Καὶ ἐσκέπτετο ὡσαύτως ὅτι θὰ ἦτο ὀλιγώτερον θλιβερόν νὰ συζῇ μὲ κάποιον τὸν ὁποῖον δὲν ἠγάπησε ποτέ, παρὰ μὲ αὐτὸν τὸν ὁποῖον δὲν ἠγάπα πλέον.

Καὶ συνοδευομένη ἀπὸ πλουσίους φιληδόνους ἤρχισε νὰ ἐπιδεικνύεται εἰς τὰς ἱεράς ἐορτάς, ὅπου ἔβλεπε τις χοροὺς γυνῶν παρθένων, ὀρχουμένων ἐντὸς τῶν ναῶν, καὶ ομάδας ἑταιρῶν, αἱ ὁποῖαι διήρχοντο τὴν ὥραν των νηχόμεναι. Ἐλάμβανε μέρος εἰς ὅλας τὰς διασκεδάσεις τὰς ὁποίας ἔδιδεν ἡ πόλις αὕτη ἡ ἀβροδίαιτος καὶ τερατώδης καὶ ἐφοῖτα ἐπιμελῶς εἰς τὰ θέατρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔξοχοι μῖμοι ἐρχόμενοι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἐνεφανίζοντο ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα πλήθους ἀπλήστου θεαμάτων.

Παρετῆρει προσεκτικῶς τοὺς μίμους, τοὺς κωμικούς, τοὺς ὀρχουμένους, καὶ ἰδιαιτέρως τὰς γυναῖκας, τὰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι εἰς τὰς τραγυδίας ὑπεδύνοντο τὰς θεάς, τὰς ἐρωτευμένας μὲ ὡραίους θνητούς, καὶ τὰς θνητάς τὰς ἀγαπωμένας παρὰ τῶν θεῶν. Ἀνακαλύψασα τὰ μυστήρια διὰ τῶν ὁποίων ἐγοήτευον τὰ πλήθη, ἐσκέφθη ὅτι οὕσα ὡραιότερα θὰ παρίστανε καλλίτερον ἀκόμη ἀπὸ αὐτάς. Ἐπεσκέφθη τότε τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου καὶ ἐζήτησε νὰ προσληφθῇ εἰς τὸν θία-

σον. Χάρις εἰς τὴν καλλονὴν της καὶ εἰς τὰ διδάγματα τῆς γηραιᾶς Μοιρόνης ἔγεινε δεκτὴ καὶ ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑποδουμένη τὴν Δίρκην.

Ἡ ἐπιτυχία της ὑπῆρξε μετρία ἀφ' ἐνός, διότι ἐστερεῖτο τῆς πείρας καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι οἱ θεαταὶ δὲν εἶχον ἀκούσει πολλοὺς ἐπαίνους ὥστε νὰ δύνανται νὰ θαυμάσουν. Μετὰ τινὰς ὅμως μῆνας σκοτεινῶν ἀπαρχῶν ἡ ἰσχὺς τῆς καλλονῆς της ἐξερράγη τόσον ὑπέροχος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὥστε ἡ πόλις συνεκινήθη.

Ἡ Ἀντιόχεια ὁλόκληρος ἐπλημμύριζε τὸ θέατρον καὶ οἱ ἀνώτεροι τῆς αὐτοκρατορίας λειτουργοὶ καὶ οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν πολιτῶν μετέβαινον ὠθούμενοι ἀπὸ τὴν κοινὴν γνώμην, ἐνῷ καὶ οἱ ἀχθοφόροι, οἱ ὁδοκαθαρισταὶ καὶ οἱ λεμβούχοι ἐστεροῦντο καὶ αὐτοὶ σκόροδον καὶ ἄρτον ὅπως πληρώσωσι τὴν θέσιν των. Οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἐπιγράμματα πρὸς τιμὴν της.

Φιλόσοφοι μὲ γενειάδας ἐρρητόρευον κατ' αὐτῆς εἰς τὰ λουτρά καὶ τὰ γυμνάσια, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἱερεῖς ἀπέστρεφον τὴν κεφαλὴν ὅταν διήρχετο τὸ φορεῖόν της.

Ὁ οὐδὸς τοῦ οἴκου της ἦτο στεφανωμένος μὲ ἄνθη καὶ ποτισμένος μὲ αἶμα. Ἀπὸ τοὺς ἐραστάς της τώρα ἐδέχετο τὸν χρυσὸν ὄχι πλέον ἀριθμούμενον εἰς νομίσματα, ἀλλὰ μετρούμενον εἰς μείδμους. Καὶ ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοὺς ὁποῖους συνήθριζον οἱ φιλάργυροι γέροντες, ἤρχοντο ὡς ἄνθη νὰ ἀφανισθοῦν ὑπὸ τοὺς πόδας της. Ἡ ψυχὴ της διὰ τοῦτο ἦτο ἡρεμος καὶ ἡ Θαῖς νύφραινετο ἐν ἡρέμῳ ὑπερφανεῖα διὰ τὴν πάνδημον αὐτὴν εὐνοίαν καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῶν Θεῶν. Καὶ ἀγαπωμένη τόσον παρὰ τῶν ἄλλων, ἠγάπα καὶ αὐτὴ τὸν ἑαυτὸν της.

Ἀφοῦ ἐπὶ τινα ἔτη ἀπῆλαυσε τὸν θαυμασμόν καὶ τὸν ἔρωτα τῶν Ἀντιοχείων, κατελήφθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπιδεικνύουσα τὴν δόξαν της εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν παιδίον ἄλλοτε ἐπλανάτο εἰς αἶσχος καὶ ἀθλιότητα, λιμώττουσα καὶ ἰσχνὴ ὡς ἄκρις ἐν μέσῳ τῶν κοινορτωδῶν λεωφόρων. Ἡ χρυσὴ πόλις τὴν ἐδέχθη μὲ χαρὰν καὶ τὴν ἐπλημύρισε μὲ νέα πλοῦτη. Θρίαμβος ἐπηκολούθησεν ὅταν τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη εἰς τὸ θέατρον. Ἀναρίθμητο ἦλθον οἱ θαυμασταὶ καὶ οἱ ἐρωμένοι, τοὺς ὁποῖους ἐδέχετο ὅλως ἀδιαφόρως, ἀπηλπισμένη πρὸ πολλοῦ ὅτι θὰ εὗρισκε τὸν Λόλιον.

Μεταξὺ τῶσων ἄλλων, ἐδέχθη καὶ τὸν φιλόσοφον Νικίαν, ὅστις τὴν ἐπεθύμει μολονότι ἐπρέσβευεν ὅτι ἔζη ἄνευ ἐπιθυμιῶν. Μεθ' ὅλα τὰ πλοῦτη του, ἦτο εὐφυὲς καὶ ἥπιος, δὲν τὴν

ἐγοήτευσεν ὅμως οὔτε μὲ τὴν λεπτότητα τοῦ πνεύματός του, οὔτε μὲ τῶν αἰσθημάτων του τὴν χάριν. Ἦτο ἀδιάφορος πρὸς αὐτὸν καὶ μάλιστα ἐξωργίζετο κάποτε μὲ τὰς λεπτὰς του εἰρωνείας. Ἡ διαρκὴς του ἀμφιβολία τὴν προσέβαλλε, διότι, ἐνῷ αὐτὸς δὲν ἐπίστευεν εἰς τίποτε, αὐτὴ ἐπίστευεν εἰς ὅλα. Ἐπίστευε τῶντι ἡ Θαῖς εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν, εἰς τὴν παντοδυναμίαν τῶν κακῶν πνευμάτων, εἰς τὰς μαγείας, τὰς μαγγανείας καὶ τὴν αἰωνίαν δικαιοσύνην. Ἐπίστευεν ἀκόμη εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν καλὴν θεὰν τῶν Συρίων. Ἐπίστευεν ἀκόμη εἰς τὰς σκύλας αἱ ὁποῖαι γαυγίζουν, ὅταν ἡ σκοτεινὴ Ἐκάτη διέρχεται τὰ σταυροδρόμια, καὶ ἐπίστευεν ἐπίσης ὅτι μία γυνὴ ἐμπνέει τὸν ἔρωτα χύνουσα φίλτρα εἰς ἓνα ποτήριον καὶ καλύπτουσα αὐτὸ δι' αἱμασσοῦσης δορᾶς ἀμνοῦ. Ἐδίψα τὸ ἄγνωστον ἐπεκαλεῖτο ἄγνωστα ὄντα καὶ ἔζη εἰς μίαν αἰωνίαν προσδοκίαν. Τὸ μέλλον τῆς ἐπροξένει φόβον καὶ περιέργειαν συγχρόνως καὶ περιεκυκλοῦτο συνήθως ἀπὸ ἱερεῖς τῆς Ἰσιδος, Χαλδαίους μάγους, καὶ φαρμακοπώλας, οἱ ὁποῖοι τὴν ἠπάτων πάντοτε καὶ δὲν τὴν ἐκούραζον ποτέ. Ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον, τὸν ἔβλεπε παντοῦ καὶ ὅταν ὑπέκυπτεν εἰς τὴν ἡδονήν, τῆς ἐφαίνετο αἴφνης ὅτι ἓνας παγωμένος δάκτυλος ἤγγιζε τὸν γυμνόν της ὦμον καὶ κάτωχρος ἐκραύγαζεν ἐκ τρόμου μέσα εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐσφίγγον.

Ὁ Νικίας τῆς ἔλεγε.

— Τί ἐνδιαφέρει, ὦ Θαῖς, ὅτι ἡ εἰμαρμένη μας εἶνε νὰ κατέλθωμεν λευκοτρίχες καὶ μὲ κοίλας τὰς παρειάς εἰς τὴν αἰωνίαν νύκτα, ἂν ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡ ὁποία γελᾷ ὀλονὲν εἰς τὸ ἄπειρον, προώρισται νὰ εἶνε δι' ἡμᾶς ἡ τελευταία ; Ἀς ἀπολαύσωμεν τὴν ζωὴν καὶ θὰ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι πολὺ ἐζήσαμεν, ἂν πολὺ ἠσθάνθημεν. Αἱ αἰσθήσεις εἶνε τὸ μόνον ὑπάρχον πνεῦμα, καὶ ἀγαπᾶν ἐστὶν ἐννοεῖν. Ἀφ' οὗ εἶνε ἀνύπαρκτον πᾶν ὅ,τι ἀγνοοῦμεν, πρὸς τί τάχα νὰ ταλανίζωμεθα μὲ τὸ μηδέν.

Ἐκείνη ἀπήντα μὲ θυμόν :

— Περιφρονᾷ ὅλους ὅσοι ὅπως σὺ οὔτε ἐλπίζουν οὔτε φοβοῦνται τίποτε. Θέλω νὰ ἤξεύρω.

Ὅπως ἐνόησεν τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ἤρχισε τότε νὰ ἀναγινώσκει τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐνόησε. Καθ' ὅσον τὰ παιδικὰ ἔτη ἀπεμαχρύνοντο αὐτῆς, ἐπὶ τοσοῦτον τὰ ἀνεπὸλοι προσφιλέστερον. Πολλάκις τὴν νύκτα μετρηφισμένη ἠρέσκετο νὰ διατρέχῃ τὰς πλατείας καὶ τὰς λεωφόρους καὶ τοὺς δρομίσκους, εἰς τοὺς ὁποῖους ἄλλοτε ἀθλίως εἶχε μεγαλῶσει.

χρυσοὶ ἤλοι ἐπὶ τοῦ ὀστράκου τερατώδους χελώ-
νης τῶν Ἰνδιῶν.

Εἰς τὸ ἄντρον ἐκείνο ἡ Θαῖς ἐν μέσῳ τοῦ ψιθυ-
ρισμοῦ τῶν ὑδάτων, ἐν μέσῳ τῶν ἀρωμάτων
καὶ τῶν ἀνθῶν, ἐξηπλωμένη ἀναπαυτικῶς, ἀνέ-
μενε τὸ δαίπνον συνομιλοῦσα μετὰ τῶν φίλων
της, ἡ ἀναλογιζομένη τὰ τεχνάσματα τοῦ θεά-
τρου καὶ τοῦ χρόνου τὴν πάροδον.

Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκριβῶς ἡ Θαῖς, μετὰ
τοὺς ἀγῶνας, ἀνεπαύετο εἰς τὸ ἄντρον τῶν νυμ-
φῶν. Κατοπτριζομένη ἐντὸς τοῦ κατοπτροῦ της,
κατεσκόπευε τὴν πρώτην τῆς καλλονῆς της
παρακμὴν καὶ ἐσκέπτετο μετὰ φόβου, ὅτι ὁ
καιρὸς τῶν λευκῶν τριχῶν καὶ τῶν ρυτίδων
ἐπὶ ἤρχετο. Μάτην προσεπάθει νὰ καθησυχάσῃ
ἐαυτὴν ἀναλογιζομένη, ὅτι διὰ τοῦ ὑποκαπνι-
σμοῦ μερικῶν βοτάνων καὶ τῆς ἐπικλήσεως μα-
γικῶν ἐμπειριῶν, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακτήσῃ τὴν
δρροσερότητα τῆς ἐπιδερμίδος της. Μία ἄσπλαγ-
χνος φωνὴ τῆς ἔλεγε :

— Θὰ γηράσῃς, Θαῖς, θὰ γηράσῃς!...

Καὶ ὁ ἰδρὼς τῆς ἀγωνίας τῆς ἐπάγωνε τὸ
μέτωπον. Ἐπειτα βλέπουσα καὶ πάλιν τὸν ἐαυ-
τόν της εἰς τὸ κάτοπτρον μετὰ τρυφερότητος
ἀπείρου, εὗρισκεν ὅτι ἦτο ὠραία ἀκόμη καὶ ἀξία
νὰ ἀγαπᾶται. Μειδιῶσα τότε πρὸς ἐαυτὴν ἔλεγε :

— Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν γυνὴ
δυναμένη νὰ μοῦ διαφιλονικήσῃ τὴν εὐστροφίαν,
τὴν χάριν τῶν κινήματων, τὴν μεγαλοπρέπειαν
τῶν βραχιόνων, οἱ δὲ βραχιόνες, ὃ κάτοπτρόν
μου, εἶνε αἱ ἀληθεῖς τοῦ ἔρωτος ἀλύσεις.

Ἐνῷ ἀνελογίζετο ταῦτα, εἶδεν ἔμπροσθέν της
ἓνα ἄγνωστον ἰσχνὸν μὲ φλογεροὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ ἄτακτον γενειάδα, ἐνδεδυμένον πλούσιον χι-
τῶνα. Ἀφίνουσα τότε νὰ πᾶσῃ τὸ κάτοπτρον
ἔρρηξε κραυγὴν τρόμου.

Ὁ Παφνούτιος ἵστατο ἀκίνητος καὶ βλέπων
πόσον ἦτο ὠραία ἀπέπεμπεν ἐκ βάθους καρδίας
τὴν ἐξῆς προσευχήν.

— Γενοῦ ἴλεως, ὦ Θεέ μου, ὥστε τὸ πρόσω-
πον τῆς γυναικὸς αὐτῆς νὰ φέρῃ τὴν μετάνοιαν
καὶ ὄχι τὸν πειρασμὸν τοῦ δούλου σου.

Ἐπειτα διὰ μεγάλων προσπαθειῶν κατῶρ-
θωσε νὰ εἴπῃ :

— Κατοικῶ, ὦ Θαῖς, ἀπωτάτην χώραν, ἐκ τῆς
ὁποίας ἡ φήμη τῆς καλλονῆς σου μὲ ἔφερεν ὡς
ἐδῶ. Λέγουν ὅτι εἶσαι ἡ ἐπιτηδαιοτέρα τῶν κωμω-
δῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἡ θελκτικωτέρα· ὅ,τι διη-
γοῦνται διὰ τοὺς ἔρωτάς σου καὶ τὰ πλούτη σου
καταντᾷ μυθικὸν καὶ ἐνθυμίζει τὴν ἀρχαίαν Ρο-
δώπιδαν, τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ λεμβοῦχοι τοῦ Νεί-
λου ἔχουν ἀποστηθίσει τὴν θαυμαστὴν ἱστορίαν.

Διὰ τοῦτο ἠθέλησα νὰ σὲ γνωρίσω καὶ βλέπω,
ὅτι ἡ ἀλήθεια ὑπερβαίνει τὴν φήμην. Εἴσαι,
Θαῖς, χιλιάκις σοφώτερα καὶ ὠραιότερα ἀπὸ
ὅσον τὸ διακηρύττουν. Καὶ ἐνῷ σὲ βλέπω τώρα,
λέγω κατ' ἐμαυτόν : «Εἶνε ἀδύνατον νὰ πλη-
σιάσῃ τις πρὸς αὐτὴν χωρὶς νὰ κλονισθῇ ὡς
μέθυσος».

Οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν ψευδεῖς, ἀλλ' ὁ μοναχὸς
ἐμψυχούμενος ἀπὸ εὐσεβῆ ζῆλον, τοὺς ἀπήγγειλε
μὲ ἀληθῆ φλόγα. Ἐν τοσούτῳ ἡ Θαῖς ἠτένιζεν
ἀνευ δυσαρεσκείας πλέον τὸ παράδοξον αὐτὸ ὄν,
τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐτρόμαξεν. Ὁ Πα-
φνούτιος τὴν κατέπλησσε διὰ τοῦ ἀξέστου, τοῦ
ἀγρίου τῆς μορφῆς του καὶ διὰ τοῦ σκοτεινοῦ
πυρός, τὸ ὁποῖον ἐπλήρου τὰ βλέμματά του. Ἦτο
περίεργος νὰ γνωρίσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἦθη
ἀνθρώπου τόσο διαφόρου ὅλων τῶν ἄλλων, οἱ
ὁποῖοι τὴν ἐπλησίαζον. Καὶ τοῦ ἀπῆντησε μὲ
γλυκεῖαν εἰρωνείαν :

— Εἴσαι ταχὺς εἰς τὸν θαυμασμόν. ὦ ξένη,
καὶ πρόσσεξέ μήπως οἱ ὀφθαλμοί μου σὲ κατακαύ-
σουν μέχρις ὀστέων. Πρόσεξε μήπως μὲ ἀγαπήσῃς.

Ἐκεῖνος τῆς εἶπε :

— Σὲ ἀγαπῶ, ὦ Θαῖς. Σὲ ἀγαπῶ περισσό-
τερον ἀπὸ τὴν ζωὴν μου καὶ περισσότερον ἀπὸ
τὸν ἐαυτόν μου. Δι' ἐσὲ ἐγκατέλειψα τὴν ἐπιθυ-
μητήν μου ἔρημον, δι' ἐσὲ τὰ χεῖλη μου τὰ ἀφιε-
ρωμένα εἰς τὴν σιωπὴν, ἐπρόφερον λέξεις βεβή-
λους. Ἐνεκα σοῦ, εἶδον ὅ,τι δὲν ἔπρεπε νὰ ἴδω,
ἤκουσα ὅ,τι μοῦ εἶνε ἀπηγορευμένον ν' ἀκούσω.
Χάριν σοῦ ἡ ψυχὴ μου ἐταράχθη, ἡ καρδία μου
ἠνοίχθη καὶ αἱ σκέψεις ἀνετινάχθησαν ὅμοιαι
μὲ τὰς ἀκατασκέτους κρήνας, ἐκ τῶν ὁποίων
ποτίζονται αἱ περιστεραί. Δι' ἐσὲ ἔβαδισα ἡμέ-
ρας καὶ νύκτας διὰ μέσου τῶν ἄμμων τῶν
κατοικουμένων ἀπὸ σκώληκας καὶ φαντάσματα,
καὶ ἔθεσα τοὺς πόδας μου γυμνοὺς ἐπὶ τῶν ἐχι-
δῶν καὶ τῶν σκορπίων. Ναί! σὲ ἀγαπῶ! Δὲν
ἀγαπῶ ὡς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι, ταρασ-
σόμενοι ἀπὸ ἐπιθυμίας σαρκιαίας, ἔρχονται πρὸς
σὲ ὡς λύκοι ἀδηφάγοι καὶ ταῦροι μανιώδεις. Εἰς
αὐτοὺς εἶσαι προσφιλέας, ὅπως ἡ δορκὰς διὰ τὸν
λέοντα καὶ οἱ σαρκοβόροι τῶν ἔρωτες σὲ κατατρῶ-
γουν μέχρι τῆς ψυχῆς, ὦ γύναι. Ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· σὲ ἀγαπῶ ἐν Θεῷ καὶ
εἰς αἰῶνας αἰώνων. Φλόξ ἀκατάσχετος καὶ θεία
εὐσπλαγχνία δύναται νὰ ὀνομασθῇ πᾶν ὅ,τι
αἰσθάνομαι δι' ἐσὲ. Σοῦ ὑπόσχομαι, ὦ Θαῖς,
κάτι πλειότερον ἀπὸ ἀνθισμένην μέθην καὶ ἀπὸ
ὄνειρα βραχείας νυκτός. Σοῦ ὑπόσχομαι ἀγνὰς
ἀγάπας καὶ οὐρανίους γάμους. Θὰ εἶνε ἀτέρ-
μων ἡ εὐτυχία, ἡ εὐτυχία τὴν ὁποίαν σοῦ φέρω

καὶ θὰ εἶνε ἀνήκουστος καὶ θὰ εἶνε τόσον ἄρη-
τος, ὥστε ἂν οἱ εὐτυχεῖς τοῦ κόσμου τούτου ἠδύ-
ναντο νὰ διίδουν μίαν σκιάν της, θὰ ἀπέθνησκον
αὐθωρεὶ κατὰπληκτοί.

Τότε ἡ Θαῖς γελῶσα πονηρῶς :

— Δεῖξέ μου, λοιπὸν ἓνα τόσον θαυμάσιον
ἔρωτα, ὃ φίλε, καὶ σπεῦσε. Αἱ μεγάλαι ρητορεῖαι
προσβάλλουν τὴν καλλονὴν μου. Ἄς μὴ χάνωμεν
στιγμὴν, διότι εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ γνωρίσω
τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἀναγγέλλεις. Ἀλη-
θῶς ὅμως νομίζω ὅτι θὰ τὴν ἀγνοῶ διὰ παντός
καὶ ὅτι πᾶν ὅ,τι μοῦ ὑπόσχεσαι, εἰς λόγους θὰ
ἐξατμισθῇ. Εἶνε εὐκολώτερον νὰ ἀναγγέλλῃ παρὰ
νὰ δίδῃ κανεὶς μίαν μεγάλην εὐτυχίαν. Ὁ κα-
θεὶς ἔχει τὴν ιδιοφυίαν του καὶ ἡ ἰδική σου νο-
μίζω εἶνε τὸ λαλεῖν. Ὁμιλεῖς διὰ μίαν ἀγάπην
ἄγνωστον. Δίδουν ἀπὸ τόσον καιρὸν φιλήματα
οἱ ἄνθρωποι, ὥστε θὰ ἦτο παράδοξον ἂν ἀπέ-
μεναν ἀκόμη μυστήρια διὰ τὸν ἔρωτα. Εἰς τὸ
ζήτημα τοῦτο οἱ ἔρασταί εἶνε σοφώτεροι τῶν
μάγων.

— Μὴν εἰρωνεύεσαι, ὦ Θαῖς. Σοῦ φέρω τὸν
ἄγνωστον ἔρωτα.

— Φίλε, ἔρχεσαι ἀργά, διότι γνωρίζω τοὺς
ἔρωτας ὅλους.

— Ὁ ἔρως τὸν ὁποῖον σοῦ φέρω εἶνε πλήρης
δόξης, ἐνῷ οἱ ἔρωτες τοὺς ὁποίους γνωρίζεις γεν-
νοῦν μόνον τὸ αἶσχος.

Ἡ Θαῖς τὸν ἠτένισε μὲ σκυθρωπὸν βλέμμα
καὶ μία πτυχὴ ἐδίπλωσε τὸ μικρόν της μέτωπον.

— Εἴσαι πολὺ τολμηρὸς, ὦ ξένη, καὶ προσ-
βάλλεις τὴν ξενίζουσάν σε. Παρατήρησέ με καὶ
κρίνε ἂν φαίνωμαι ὡς πλάσμα βαρυνόμενον ἀπὸ
τὴν αἰσχύνην. Ὅχι, δὲν αἰσθάνομαι αἶσχος, οὔτε
ἐγώ, οὔτε ἐκεῖνοι αἱ ὁποῖαι ζοῦν ὡς ἐγώ, ἂν καὶ
εἶνε ὀλιγώτερον ὠραῖαι καὶ ὀλιγώτερον πλούσιαι.
Διέσπειρα τὴν ἡδονὴν εἰς ὅλα μου τὰ βήματα
καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι εἰς τὸν κόσμον περίφημος.
Εἶμαι ἰσχυρότερα ὅλων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καὶ
ὅλους τοὺς εἶδα εἰς τοὺς πόδας μου. Παρατήρησε
τοὺς πόδας μου. Μυριάδες ἄνθρωποι θὰ ἐπλήρω-
ναν μὲ τὸ αἷμά των τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ τοὺς
ἀσπασθοῦν. Δὲν εἶμαι μεγάλη καὶ δὲν ἀπασχολῶ
πολλὴν θέσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Δι' ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι
μὲ βλέπουν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Σεραπείου, ὅταν
διέρχωμαι κάτωθεν, ὁμοιάζω μὲ κόκκον ὀρύξης,

ἀλλὰ ὁ κόκκος αὐτὸς τῆς ὀρύξης ἐπροξένησε
τόσα πένθη, ἀπελπισίας, τόσα ἐγκλήματα, ποῦ
θὰ ἦσαν ἱκανὰ νὰ γεμίσουν τὸν τάρταρον. Εἴσαι
τρελλὸς νὰ ὁμιλῇς δι' αἶσχος, ἀφ' οὗ τὸ πᾶν
πέριξ μου κραυγάζει τὴν δόξαν.

— Πᾶν ὅ,τι εἶνε ἐνδοξον διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἐπαίσχυντον ἔμπροσθεν τοῦ
Θεοῦ. Ἀνετράφημεν, ὦ γύναι, εἰς χώρας τόσον
διαφόρους, ὥστε δὲν εἶνε παράδοξον ἂν οὔτε τὴν
ιδίαν γλῶσσαν οὔτε τὰς ἰδίας σκέψεις ἔχομεν
κοινὰς. Ὁ Θεὸς ἂς μοῦ εἶνε μάρτυς ὅτι θέλω νὰ
συμφωνήσω μαζύ σου καὶ ὅτι δὲν θὰ σὲ ἀποχω-
ρισθῶ πρὶν τὰ αἰσθήματά μας ὁμοιάσουν. Ποῖος
λοιπὸν θὰ μοῦ ἐμπνεύσῃ λόγους φλογεροὺς εἰς
τρόπον ὥστε νὰ ταχῆς ὡς κηρὸς ὑπὸ τὴν πνοὴν
μου καὶ νὰ δυνηθῶν οἱ δάκτυλοι τῶν ἐπιθυμιῶν
μου νὰ σὲ διαπλάσσουν κατ' ἀρέσκειαν; Ποία δύ-
ναμις θὰ σὲ παραδώσῃ εἰς ἐμέ, ὃ προσφιλεστέρα
τῶν ψυχῶν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον
μὲ ἐμψυχώνει νὰ σὲ δημιουργήσῃ μίαν δευτέραν
φορὰν καὶ νὰ σοῦ δώσῃ καλλονὴν νέαν; Καὶ τότε
θὰ ἀνακράξῃς κλαίονσα ἐκ χαρᾶς : «Σήμερον
θὰ ἀναβλύσῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν μου μία νέα
κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ, εἰς τὴν ὁποίαν λουο-
μένη νὰ ἐπανεύρῃς τὴν πρώτην σου ἀγνότητα;
Ποῖος θὰ μὲ μεταμορφώσῃ εἰς Ἰορδάνην, τοῦ
ὁποίου τὰ κύματα χυνόμενα ἐπὶ σοῦ νὰ σοῦ χο-
ρηγήσουν τὴν αἰωνίαν ζωὴν;

Ἡ Θαῖς κατηνύασθη.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἐσκέφθη, ὁμιλεῖ δι'
αἰωνίαν ζωὴν καὶ πᾶν ὅ,τι λέγει φαίνεται ὡς
μαγικόν. Χωρὶς ἀμφιβολίαν εἶνε μάγος καὶ θὰ
γνωρίζῃ φίλτρα κατὰ τοῦ γήρατος καὶ τοῦ
θανάτου.

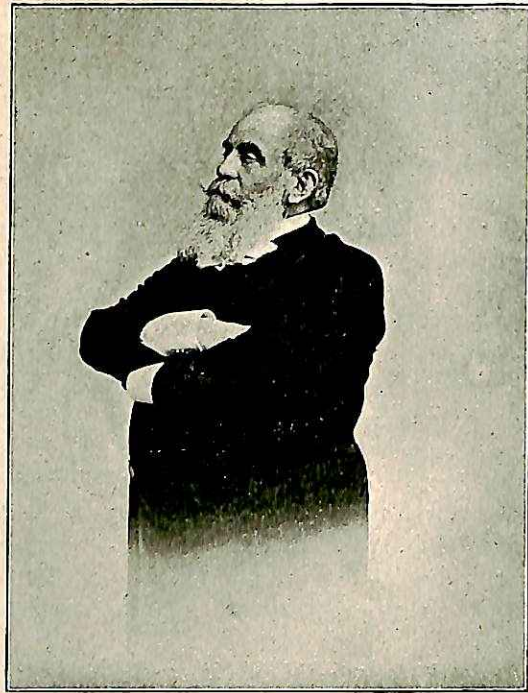
Καὶ ἀπεφάσισε νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτόν. Διὰ
τοῦτο προσποιουμένη ὅτι τὸν φοβεῖται ἀπεμα-
κρύνθη ὀλίγα βήματα καὶ φθάνουσα εἰς τὸ βάθος
τοῦ ἄντρου ἐξηπλώθη εἰς τὸ χεῖλος τῆς κλίνης,
ἔστρεψε μετὰ τέχνης τὸν χιτῶνα ἐπὶ τοῦ στή-
θους, ἐκεῖ δὲ ἀκίνητος, σιωπηλὴ, μὲ χαμηλωμένα
τὰ βλέφαρα ἀνέμενε. Αἱ μακραὶ βλεφαρίδες της,
ἔρριπτον ἡρεμον σκιάν ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Ὅλη
της ἡ στάσις ἐξέφραζε τὴν αἰδῶ, οἱ πόδες της οἱ
γυμνοὶ ἐσείοντο νωχελῶς καὶ ὁμοιάζον ὅλη μὲ
παιδίον ὀνειροπολοῦν παρὰ τὸ χεῖλος ποταμοῦ.

Ἐπεται συνέχεια.

ΠΟΙΗΤΗΣ

ΤΗΣ

ΚΑΛΩΣΥΝΗΣ



Γρηγόριος Μαρναῖος.

Πολλοὶ φιλόσοφοι παραδέχονται ὅτι ἡ εὐμορφία καὶ ἡ καλωσύνη ἐκβλύζουσι ἀπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς· ὁ Πλάτων μάλιστα ὀνομάζει τὴν ἀρετὴν ὡραιότητα τῆς ψυχῆς· παραδέχονται, ὅτι, ψυχικῶς, ἡ ἡδονικὴ φρικίασις, ἡ ἐκ τῆς ἁρμονίας τῶν ὡραίων τόνων καὶ τῆς ἁρμονίας τῶν ὡραίων γραμμῶν καὶ φωτοσκιάσεων καὶ χρωμάτων δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν δόνησιν τοῦ θαυμασμοῦ δι' ἡρωικὸν τόλμημα, διὰ μίαν μεγαλουργὸν κατανάλωσιν στοργῆς ἢ χρήματος εἰς τὸν βωμὸν ἐνὸς ἰδανικοῦ. Μυστηριωδῶς συναντᾶται εἰς τὴν ψυχὴν μας, κατὰ νόμους ὁρμημάτων, ἡ πλαστικὴ τάσις τοῦ βραχίονος καὶ ἡ φιλόανθρωπος τάσις τῆς χειρός, τὸ δάκρυ τὸ στίλβον εἰς τὸν κανθὸν ὡραίου ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ δάκρυ τὸ χυνόμενον ὑπὲρ τῆς συμφορᾶς. Εἶνε ἡ αὐτὴ ἐπιδοκιμασία, ἡ αὐτὴ εὐαρέσκεια ἐκ τῆς συμφωνίας τῆς ἐντυπώσεώς μας πρὸς ἓν, ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, πρότυπον ἰδεῶδες· διὰ τοῦτο ἡ πυρπάλησις τῆς ναυαρχίδος ὑπὸ τοῦ Κανάρη εἶνε ὑψηλὴ καὶ ὡραία, ὡς ὑπέροχον ποίημα, ἐν ᾧ ἐπὶ μιᾷς δειλῆς φυγῆς σκορπίζεται ἀνέφραστος ἀσχημία.

Σήμερον γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ὡραῖον συγγενεῦσιν ὅχι μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν των, ὡς πρὸς τὴν συνταύτισίν των κατὰ τὸ τέρμα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀφετηρίαν των.

Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ πρώτη ἀφύπνισις τῆς τέχνης, ἡ πρώτη μουνδιασμένη κίνησις τῶν ἀρχεγόνων πρὸς χορὸν καὶ πρὸς ὄσμημα, — τὰ ὅποια, ἡνωμένα, εἶνε ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἐν κινήσει τέχνης — εἶχε χαρακτῆρα κοινωνικῆς χρησιμότητος, ἐπέζητει τὴν ὠφέλειαν τῆς διατηρήσεως τοῦ εἶδους, ἦτο προπαρασκευὴ διὰ τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπίθεσιν καὶ τὴν ἀμυναν, σχολεῖον πολέμου, καὶ αὐταὶ δ' αἱ ἐπὶ τῶν λιθίνων ὄπλων γλυφαὶ ἐσκόπουν τὸ χρήσιμον, ἐπεδίωνον ἰδιῶν φοβερῶν μορφῶν νὰ ἐμπνεύσουν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Ἔτι δὲ οἱ μεγάλοι ἀναμορφωταί, οἱ μεγάλοι ἀνατροπεῖς ἐνὸς ἀθλίου ἐνεστώτος, οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ θέλοντες νὰ κρημνίσουν ἐν οἰκοδόμημα σαθρὸν καὶ ν' ἀνεγείρουν ἐπ' αὐτοῦ ἕν ἄλλο ἢ ἀπλῶς ν' ἀποδιώξουν τὸν πόνον ἢ τὸ σκότος ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τὸ ἔθνος των καὶ νὰ παραγάγουν γενεὰν καλλιτέραν, καὶ αὐτοὶ ἔχουν φαντασίαν δημιουργικὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν. Ἐσχάτως ἐπλάσθη ὁ ὅρος ἐφευρετῆς ἐν ἡθικῇ περιλαμβάνων τοὺς μεγάλους μεταρρυθμιστάς, τοὺς μεγάλους φιλανθρώπους, οἵτινες καὶ αὐτοὶ εἶνε μεταρρυθμισταί, ὅλους τοὺς ζητοῦντας νὰ ἐφαρμόσουν, νὰ ἐκτελέσουν ἐν κοινωνικὸν ἰδεῶδες, — ὁρος ἀποτελῶν ἀντίρροπον πρὸς τὸν ἀεφευρετὴν ἐν καλ-

λῶνῃ» τὸν περιλαμβάνοντα τοὺς καλλιτέχνας ἐν γένει. «Ἐνεκα λόγων τοὺς ὁποίους ἀγνοοῦμεν, — λέγει ὁ Ριμπὼ ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐξελέξεως τοῦ συναισθηματος τῆς συμπαθείας — ἀναλόγων πρὸς ἐκείνους, οἵτινες παράγουν ἓνα μέγαν ποιητὴν ἢ ἓνα μέγαν ζωγράφον, ἀναφρίνονται ἄνθρωποι ἀναμφισβητήτου ἡθικῆς ὑπεροχῆς, οἵτινες συναισθάνονται ὅ,τι ἄλλοι δὲν συναισθάνονται, ὅπως πράττει μέγας ποιητὴς ἐν σχέσει πρὸς τὸ πλῆθος».

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ὁ Γρηγόριος Μαρναῖος δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπλοῦς πρόθυμος καταναλωτὴς χρημάτων, ὡς καλόψυχος καὶ ὀλίγον τι ἀμέριμνος κενωτῆς χρηματοκιβωτίου ὑπερπλήρους, ἀλλὰ μία ἐκ τῶν ὑπερόχων ψυχῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ζῇ, ἀκμάζει, πλουτεῖ ἐπὶ ξένου ἐδάφους· περιβάλλεται τὰ ὕψιστα ἀξιώματα, ἅτινα δύναται νὰ δώσῃ μία πόλις· ὡς δήμαρχος τῆς Ὁδησσοῦ ἐξωραίζει τὴν πόλιν, ἰδρύει πάγκαλα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα· εἰς συν-οικίας ὁλοκλήρους ἐκτείνει ἐν ἐναγκαλισμῷ τὴν εὐμορφίαν καὶ τὴν καλωσύνην — πάντοτε ἔχει ὡραίαν τὴν κίνησιν ἢ φιλανθρωπίαν τοῦ Μαρναῖου. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς πλημμύρας ἐκείνης τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς, δὲν αὐτομολεῖ πρὸς ἔθνος μέγα, τὸ ὅποιον τὸν ἀξιοῖ ἰδικόν του, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του τείνει πρὸς τὴν φυλὴν του τὴν γενέθλιον, τὸν καταλαμβάνει, νικῆτρια καὶ ἐμπνεύστρια, ἡ νοσταλγία τοῦ αἵματός του· καὶ ἀρχίζουν αἱ μερικαὶ ἢ κοινοτικαὶ εὐεργεσίαι· σχολεῖα καταρρέοντα τ' ἀνεγείρει· κλειστὰ τ' ἀνοίγει· ὅπου δὲν ὑπάρχουν τὰ ἰδρύει· σκορπίζει φῶς καὶ θερμότητα εἰς τὰ πνεύματα καὶ εἰς τὰς καρδίας· οἰκοδομεῖ ναοὺς· ἀναρτᾷ κώδωνας εἰς ἔρημα καὶ βωβὰ κωδωνοστάσια, προικίζει μὲ δισκοπότηρα, ἐξαπτέρυγα ἢ ἄμφια τὰς ἐκκλησίας· ἐξωραίζει τὴν προσευχὴν τῶν πιστῶν πρὸς τὸν Πλάστην. Οὐδεμία χεὶρ τεινομένη ἀποσύρεται κλειστή. Κατὰ μικρὸν τὸ ἰδεῶδες του εὐρύνεται, κρατύνεται εἰς ἔθνικόν, πανελλήνιον. Ἀληθὴς βασιλεὺς τῆς εὐποιίας διορίζει παρ' ἑαυτοῦ ὑπουργὸν τῆς εὐποιίας, ἐρευνητὴν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Γένους τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Καὶ ἡ ἱστορικὴ μεγαλοδωρία τῆς «Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος», ἥτις ἐσκόρπισε τόσον φῶς — ὑπὸ τὸ ὅποιον εἶδε τὸν ἑαυτόν της καὶ τὸν ἀνεγνώρισε καὶ τὸν ἐταλάνισεν ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ ἐκλαυσε καὶ συνήθροισεν ὀργὴν καὶ ὁρμὴν κατὰ τοῦ τυράννου — ἀναγεννᾶται· ἐπὶ ἔτη δὲ ἦδη ἡ ἐκδοσις τῶν ὡραίων τευχῶν τῆς Βιβλιοθήκης Μαρναῖου μὲ τὸ ἐξώφυλλον τὸ τεφρόν, τὸν ὡραῖον

ὑπωχρὸν χάρτην, τὸν εὐκρινῆ, τὸν θαυματοῦτον τῶν ὀφθαλμῶν τύπον, ἐξακολουθεῖ μὲ τὴν ἡρεμον καὶ μεγαλοπρεπῇ κανονικότητι φυσικοῦ φαινομένου. Καὶ δὲν διασπείρονται μὲν ταῦτα «δωρεὰν ἀνὰ μέσον τῶν εἰς παιδείαν ὁργάνων νέων Ἑλλήνων», ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου οὐδεὶς δισταγμὸς ρίπτει τὴν θλιβεράν σκιάν του ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ ἔργου· «αἱ πεφροντισμένα ἢ μᾶλλον πεφοβισμένα ἐπιστολαὶ διὰ τὸ ἄδηλον τῆς δαπάνης», περὶ τῶν ὁποίων μὲ τόσῃν πικρίαν καὶ τόσῃν ἀγωνίαν ἔγραψεν ὁ Κοραῖς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου, δὲν γράφονται τῶρα· προσφυῶς δ' ἀρμόζεται ἐδῶ τὸ γαλλικὸν λόγιον *«la manière de donner vaut mieux que ce qu'on donne»*.

Καὶ ἡνοίχθησαν οἱ θησαυροὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Κ' ἔλαβον ζωὴν ἑλληνικὴν βιβλία τόσον σοφά, ἀνοίγοντα τόσους ὀρίζοντας, εὐρύνοντα τόσον τὸν κόσμον τῆς γνώσεως, ὥστε δύο τρία ἐξ αὐτῶν ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἰδρυσιν Πανεστημίου. Βεβαίως τινὰ ἔχουσι στενῶς μονομερῆ χαρακτῆρα· τὸ Γένος δὲν θὰ λάβῃ κανένα φωτισμόν· τὸ φῶς των τὸ ἰσχυρὸν ὁμοιάζει πρὸς τοὺς λαμπτήρας τοὺς ηλεκτρικοὺς τοὺς φωτίζοντας κενὰ δωμάτια. Ἀλλὰ ὅμως καίτοι ὑψηλὰ δὲν θὰ μείνουν ἀπρόσιτα. Ὁ Ρενὰν παρομοιάζει τὴν ἐπιστήμην μὲ καταρράκτην, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ εἶνε εἰς ὑψηλὰς χιονισμένας κορυφάς, ὅπου δὲν εἰμποροῦν ν' ἀνθῆξουν οἱ πολλοί, ὁ ὁποῖος ὅμως διὰ μυρίων ρυακίων φθάνει κάτω καὶ διανέμεται καὶ πλουτίζει καὶ εὐεργετεῖ. Οἱ λογογράφοι μας, οἱ ποιηταὶ μας θὰ φέρουν ἀπὸ τῶν ἀπροσίτων κρυερῶν κορυφῶν εἰς τὰς πρασίνας κοιλάδας κάτω, μὲ κελαρυσιμοὺς διὰ μέσου ἀνθέων, τὰ νάματα, τὰ ὅποια ἀνέβλυσαν ἐκεῖ ἐπάνω.

ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἔργα ἀνάξια τῆς «Βιβλιοθήκης», ἔργα ἀδιάφορα εἰς τοὺς ὀλίγους, ἀνωφελῆ εἰς τοὺς πολλοὺς, ἄχρηστα εἰς ὅλους. Ἀλλ' ἂς μὴ λησμονώμεν ὅτι καὶ οἱ Ζωσιμάδαι ἐξέδοσαν τὰ κατὰ μίμησιν τοῦ Πλουτάρχου «ἀρέσκοντα τοῖς φιλοσόφοις» Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως «ὅπως ἂν δωρεὰν διανεμῶντο τοῖς φιλομαθεῖς νέοις», διὰ τῶν ὁποίων ἀπεδεικνύετο, ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται καὶ ἡ γῆ ἴσταται, καὶ δι' ὁμοφροντίας ρητῶν ἐκεραυνοβολεῖτο ὁ Κοπέρνικος.

Παράδοξος φαίνεται ἡ πλήμμυρα ἱστορικῶν ἔργων καὶ ἡ παντελής ἑλλειψὶς φιλοσοφικῶν, καλλιλογικῶν, ψυχολογικῶν, καλλιτεχνικῶν ἔργων. Πόσον χρησιμωτέρα ἱστοριῶν τινῶν θὰ ἦτο ἡ «Φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων» τοῦ Τσέλ-λερ, ἢ τόμοι τινὲς τοῦ Κούνου-Φίσερ, ἢ μία ἱστο-

ρία της Τέχνης. Βραδύτατα και μετά διετή προσδοκίαν εις τὸν ἀντιθάλαμον, ἡλευθερώθη τέλος καὶ ἤνοιξε δρόμον πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ψυχὰς ἡ θαυμασία «Ἡθική τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» τοῦ Λεοπόλδου Σμίτ, ὑπὸ καθάρσιν δὲ μένει, τίς οἶδε μετὰ ποῖα Ἀνάλεκτα καὶ ποίας κωμωδίας ἀναμένων σειράν, ὁ «Λαοκόων» τοῦ Λέσιγγ κατὰ μετάφρασιν τοῦ Προβελεγγίου. Ἄλλ' αἱ λιποψυχίαι αὗται, τῶν ὁποίων τινὲς εἶνε ἐνδόσεις εἰς ἱκεσίας, συναρπαγαὶ ἐξ ἐφόδου, αἱ κοπώσεις αὗται τοῦ ἔργου, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἰδέα ὑπετάχθη εἰς τὰ πρόσωπα, δὲν θὰ ἀνακόψωσι τὸν δρόμον του· θὰ ὑπερισχύσῃ πάντως, ὡς εἰς τινὰς ἀσθενεῖς, ἡ ῥωμαλέα φύσις του.

Ἄλλως δὲ αἱ παροδικαί, αἱ ἐξωτερικαὶ αὗται ἀτέλειαι οὐδόλως ἐλαττώνουν τὸ κάλλος τοῦ φιλανθρωπικοῦ ὁράματος τοῦ Μαρασλῆ. Ἡ ἐπινοιά του, ὡς ἡ πλατωνικὴ ἰδέα, «αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ τὸ ἀγαθόν», «οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται» ὑπὸ τῆς ἀτελείας τῆς ἐπὶ μέρει πραγματικότητος. Λάμπει μὲ ὅλον της τὸ φῶς ἀπὸ τὰ ὑψηλά· διότι ἀπὸ τὰ ὕψη ἐκπορεύεται καὶ φωτίζει ἡ συμπάθεια τοῦ Μαρασλῆ. Εἶνε μία καὶ αὕτη ὑπέροχος ἔμπνευσις, ἣτις ἐκδηλοῦται ἄλλοτε μὲν ὡς εὐμορφία, ἄλλοτε δὲ ὡς καλwsύνῃ. Ὅπως ἡ ἡλιακὴ ἀκτίς κατερχομένη ἀπὸ τὰ ὕψη θλάται εἰς τὰς αἰσθήσεις μας ὡς φῶς συγχρόνως καὶ ὡς θερμότης.

Α. Π. Κ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Διονυσίου Σολωμοῦ, Ἄπαντα τὰ Εὐρισκόμενα· μετὰ προλόγου περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ, ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ. (Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ).

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου ὑπάρχει ἡ προσωπογραφία τοῦ Σολωμοῦ, κατὰ σχεδιογράφημα τοῦ κ. Γ. Ἰακωβίδου. Τὸ σχεδιογράφημα τοῦτο εἶνε βελτιωμένη κάπως ἀντιγραφή ἐνὸς παλαιότερου, τὸ ὁποῖον ἐξετέλεσε χάριν τῆς «Ἐβδομάδος» ὁ Προσαλέντης, — ἂν δὲν ἀπατώμαι, — ἐπὶ τῇ βᾶσει ὠχρᾶς, ἐσβεσμένης φωτογραφίας, συμπληρωθείσης διὰ τῆς μνήμης καὶ πολὺ μᾶλλον διὰ τῆς φαντασίας τοῦ καλλιτέχνου. Ἄλλ' ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ πραγματικωτέραν, ὀλιγώτερον ἐξιδανικευμένην τὴν μορφήν τοῦ ποιητοῦ, πρέπει νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν παλαιὰν ἐκείνην φωτογραφίαν, — ἀντίτυπον τῆς ὁποίας φυλάττει ὡς κειμήλιον ὁ κ. Παλαμᾶς, — εἰς τὴν προτομήν, τὴν ἰδρυμένην ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐν Ζακύνθῳ, καὶ εἰς μίαν ἐλαιογραφίαν, ἀνηρτημένην εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἐκεῖ Δημοσίας Βιβλιοθήκης.

Κάτι παρόμοιον συμβαίνει καὶ μὲ τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ. Ὅπως αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰκόνες μᾶς δίδουν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀνθρώπου παρηλλαγμένην, οὕτω καὶ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ποιητοῦ αἱ μέχρι τοῦδε ἐκδόσεις τῶν Ἀπάντων του.

Μὲ μόνην ἴσως τὴν διαφοράν, ὅτι ἂν τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκάλλυναν κ' ἐξιδανικεύσαν οἱ καλλιτέχνη, οἱ ἐκδότης ὅμως, ἀκούσιως, διὰ τῆς βαναύσου ἀναμίξεως στίχων ξένων καὶ ταπεινῶν ἢ καὶ διὰ τῆς ἀβασανίστου παραθέσεως ὧν τῶν παραλλαγῶν τοῦ ἰδίου στίχου, διὰ τῆς ἀπογυμνώσεως ταύτης τοῦ ἀποκρύφου μηχανισμοῦ τῆς ποιητικῆς σκέψεως, ἐνόθευσαν τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ ἢ ἀπεγύμνωσαν αὐτὸ τοῦ μυστηριώδους του γοήτρου. Ἠγωνίσθησαν μὲ ἄλλους λόγους νὰ φανῇ ἀσχημότερος ὁ ποιητής, ὅπως οἱ ζωγράφοι νὰ φανῇ ὠραιότερος ὁ ἄνθρωπος.

Ἐνθυμούμαι τὴν ἱερὰν ἀγανάκτησιν, ἡ ὁποία κατέλαβεν αἰφνης τὸν κερκυραῖον ποιητὴν Μαρτινέλλην, ὅταν ἔγινε κάποτε λόγος ἐμπρὸς του περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Σολωμοῦ ὑπὸ τοῦ Πολυλά. «Ἄν ἔβγαίνε ἀπὸ τὸν τάφον ὁ Σολωμὸς κ' ἔβλεπε αὐτὸ τὸ βιβλίον, — ἐφώναξεν, — ἔπρεπε, γυιέ μου, νὰ πάρῃ ἓνα πιστόλι, καὶ ὅπου ἤθελε ἀπαντήσῃ τὸν Πολυλᾶ, μπουμ! καὶ κάτου...» Ἄν δὲν θὰ ἔκαμνεν αὐτό, μοῦ φαίνεται, ὅτι θάπεθνησκεν ἐκ νέου ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν του. Δὲν εἰζέυρω ὅμως, μήπως θὰ ἐφθανε καὶ μέχρι κακουρ-

γήματος, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἴδῃ μερικὰς ἄλλας ἐκδόσεις τῶν Ἀπάντων του, διαπραχθείσας ἐν Ζακύνθῳ. Ἐπὶ τέλους, ἡ ἐκδοσις τοῦ μακαρίτου Πολυλά εἶνε ἐξόχως κριτικὴ, ἀποπνέει λατρείαν, ἔχει τὸν θαυμάσιον ἐκείνον πρόλογον, καὶ ἀνασχηματίζει μερικὰ ποιήματα ἀπὸ ὀλίγους στίχους, ὅπως ὁ Κυβιέρος τὰ μεγαθήρια ἀπὸ ὀλίγα ἀπολιθώματα. Ἄλλ' αἱ ἐκδόσεις τῆς Ζακύνθου, ἐν ᾧ δὲν παρουσιάζουν κανὲν ἀπὸ τὰ ἐξαγνιστικά ταῦτα, ἔχουν καὶ τὸ μέγιστον ἐλάττωμα νὰ περιλαμβάνουν ὡς ἔργα δῆθεν τοῦ Σολωμοῦ μετριώτατα στιχορρήματα, ποιητῶν ἀγνώστων, — φεῦ! ἡ Ἐπτάνησος εἶχε τόσους πολλούς! — καὶ νὰ καταστρέφουν διὰ συμπλοκῆς ξένων στίχων ἄλλα γνήσια ἀριστοτεχνήματα. Δὲν κατηγορῶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐκδότες, ἐννοῶν κάλλιστα ὅτι τοὺς παρέσυρεν ὁ ὑπερβολικὸς ζῆλος, ὁ πόθος νὰ μὴ παραλείψουν τίποτε ἐκ τῶν ἀποδιδόμενων εἰς τὸν Σολωμόν. Ἀλλά, τὸ κατ' ἐμέ, καὶ ἂν ἐπειθόμην, ὅτι τὸ «Ὀνειρον» εἶνε γνήσιον τέκνον τοῦ μεγάλου πατρός, δὲν θάπέβαλλα τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐξετράφη ὑπὸ κακῶν κηδεμόνων. Πολλὴ ὀξυδέρκεια καὶ ὀλίγη ἐργασία θὰ ἤρκει διὰ νὰ ξεχωρισθοῦν ὅλοι οἱ παρείσακτοι στίχοι καὶ ὅλαι αἱ νόθοι διαστροφαί. Τὸ ἴδιον θὰ ἔλεγα διὰ τὸ τραγοῦδι τῆς «Ξανθούλας» καὶ διὰ τὸ ἐλεγείον τοῦ «Βοσκού». Νομίζω ὅμως, ὅτι μερικὰ ἄλλα θὰ τὰ ἐξωθέλιζε καθ' ὁλοκληρίαν ἡ κριτικὴ. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, ἡ «Ἀνάμνησις» φαίνεται στιχοῦργημα γέροντος καὶ ἀπογοητευμένου ποιητοῦ· ἀλλ' εἶνε γνωστόν, ὅτι ὅταν ὁ Σολωμὸς εὕρισκετο εἰς τοιαύτην ἡλικίαν καὶ εἰς τοιαύτην διάθεσιν, τὰ ποιήματά του δὲν εἶχαν πλέον τὴν νηπιώδη αὐτὴν μορφήν. Διὰ τοῦτο, καὶ τὸ χειρόγραφον ἂν ἔβλεπα, πάλιν θὰ ἐδυσκολευόμην νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ «Ἀνάμνησις» εἶνε ἀπὸ τὰ γνήσια.

Ἡ ἀνὰ χεῖρας ἐκδοσις τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένη τοῦ συμφορμῶ, τῆς νοθείας καὶ τῆς ἀκαταστασίας τῶν προγενεστέρων. Ἐχει ὅμως καὶ τὰ πλεονεκτήματά της. Ἐκτὸς τῆς τυπογραφικῆς φιλοκαλίας, — διὰ ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰ μικρότερα, — τὰ ποιήματα διηρθώθησαν μεθοδικῶς καὶ κατετάχθησαν, ὅσον ἦτο δυνατόν, χρονολογικῶς τῆς ὀρθογραφίας ἐπεμελήθη ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Πολίτης, οὕτως ὥστε ὑπάρχει ὁμοιομορφία τουλάχιστον, ἂν ὅχι ἀκαδημαϊκὸν κύρος, — ἀδύνατον ἄλλως τε, ἀφ' οὗ κάθε σοφὸς μας ἔχει καὶ τὸ ἰδικόν του ὀρθογραφικὸν σύστημα. — κοσμοῦν δὲ τὸ βιβλίον φωτοτυπία τῆς Δόξης τοῦ Γύζη, καὶ τεσσάρων ἀκόμη εἰκόνων τοῦ κ. Ἰακωβίδου, τὰς ὁποίας ἐφιλοτέχνησεν ὁ

διαπρεπὴς ζωγράφος εἰδικῶς χάριν τῆς ἐκδόσεως ταύτης, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἡ «Ἀγνώριστος» μοῦ φαίνεται ἡ ὠραιότερα. Ἀλλὰ τὸ κάλλιστον κόσμημα τοῦ τόμου εἶνε ὁ ἐκτενὴς πρόλογος τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ.

Βεβαίως, ὁ κ. Παλαμᾶς, — ποιητὴς καὶ κριτικὸς ὑπέροχος, ὅχι μόνον θαυμαστὴς ἀλλὰ καὶ ἀπόστολος τοῦ Σολωμισμού, — ἦτο ὁ μόνος εἰδικὸς καὶ ὁ μόνος ἐνδεδειγμένος διὰ νὰ γράψῃ μίαν προεισαγωγικὴν μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ διεύθυνσις τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ εἶχε πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς διὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, καὶ ἐδοκίμασε μάλιστα, ὡς ἡκούσαμεν, νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν κ. Παλαμᾶν νὰ γράψῃ τὸν πρόλογόν του εἰς τὴν καθαρεύουσαν. Ἄλλ' ὁ κ. Παλαμᾶς ἀπήντησεν, ὅτι ἀρνείται ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον, ἂν δὲν τῷ ἀφήσουν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς τὴν γλώσσαν. «Κι' ἀνίσως δέ μου εἶχε ριζωθῇ στὸ νοῦ, — λέγει ὁ ἴδιος, — πῶς ὁ πεζὸς μας λόγος ἀνάγκη, ἀγάγια-ἀγάγια, ὅσο προβαίνει, νὰ μορφώνεται κατὰ τὴ γλῶσσα τοῦ ποιητικοῦ, θὰ ἔδινε ἐδῶ ἀφορμὴν ἓνα ξανατύπωμα τῶν ἔργων τοῦ Σολωμοῦ γιὰ νὰ μου γεννηθῇ τέτοια γνώμη. Ἡ καθιερωμένη τῆς γραφῆς μας γλῶσσα θὰ ἦτανε κάτι παράτονον δίπλα στὴ φωνὴ τοῦ βγαίνει μὲς ἀπὸ τέτοιο βιβλίον· κάτι παράταιρο μὲ τὴ μνήμη ἐκείνου, ποῦ μᾶς ἄφησε 'ς τὸ Διάλογο τὴ γλωσσικὴ διαθήκη του». Οὕτως, ἡ διεύθυνσις τῆς Βιβλιοθήκης εὐρέθη πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ ν' ἀναθέσῃ εἰς ἀκαταλληλότερον τὸ ἔργον, ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ κ. Παλαμᾶ· καί, — πράγμα, τὸ ὁποῖον τὴν ἐξαγνίζει ἴσως ἀπὸ πολλὰ ἁμαρτήματα, — ἐπροτίμησε τὸ δεύτερον.

Ὁ κ. Παλαμᾶς μετριοφρονεῖ ὅταν λέγῃ: «Ὅ, τι κάνω δὲν εἶνε τόσο κριτικὸς λόγος γιὰ τὸ τραγοῦδι τοῦ Σολωμοῦ· πέστε το καλλιτέρα μιά συνοδεία τοῦ τραγοῦδιού ἀπάνω σὲ μιὰ κιθάρα ἀγάπης.» Ἄλλ' ἡ ἀγάπη αὐτῇ, ἡ τόσον ἰσχυρά, καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ φῶς διανοίας ἐξόχως καλλιεργημένης καὶ φύσει κριτικῆς· καὶ αἱ σελίδες, αἱ προτασσόμεναι τῶν «Ἀπάντων», εἶνε ἀπὸ τὰς τελειότερας τεχνοκριτικὰς, αἱ ὁποῖαι ἐγράφησαν εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Μᾶς παρουσιάζουν μεγαλοπρεπῶς ἓνα Σολωμόν, ὁποῖος φαίνεται πράγματι ὅ, τι ἦτο. Ἐξαίρουν τὰ κυριώτερα σημεῖα ἐκ τοῦ βίου του, ὅσα ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μεγαλοφυΐας του. Μᾶς δίδουν πλήρη εἰκόνα τῆς ἐξελίξεώς του, ἀπὸ τῶν πρώτων νεανικῶν ἐμπνεύσεων, τῶν ζακυνθινῶν, μέχρι τῶν θαυμασιῶν ἐκείνων ἀποσπασμάτων, τῶν κερκυ-

Και έρχεται μετ' ολίγον ή στιγμή, κατά την οποίαν εφαρμόζονται όλαι αι λεπτομερείς και αυθάδεις σημειώσεις. Έγεινεν ένστασις άπαρτίας. Τα άμάξια άφου έκαμαν κύκλους μυστηριώδεις και άστραπιαίως ταχύτητος μέσα εις την νύκτα, άρπάζουν τον βουλευτήν από την γλυκυτέραν νόταν της όπερας, από τον γοργότερον κύκλον ένός βάλς, ό όποιος έμεινεν ήμικύκλιον, από τό ρόφημα του καφέ, ό όποιος έμεινε μισός εις τό φλυτζάνι, πάντοτε από τον άφρον της άπολαύσεως. Είνε μία θηριώδης δουλεία του άτόμου εις τό άξίωμα. Τα άμάξια φθάνοντα εις τον περιβόλον της Βουλής με άσθμα άρματοδρομίας, κουβαλούν άριθμούς. Έφθασεν ή στιγμή κατά την οποίαν ό βουλευτής είνε ψηφίον, τό όποιον προστιθέμενον εις τό άλλο, εις τον άλλον βουλευτήν, συντελεί εις τό να σχηματισθί ό άριθμός 140 ή 150 — ή ισχύς της κυβερνήσεως, ή όρθότης του νομοσχεδίου, ή διατήρησις του καθεστώτος. Τότε ακούονται τα «ναί» ή τα «όχι», τό όποιον δέν άπαιτεί ούτε έχει δικαιολογίαν, και όλος ό όγκος του συνταγματικού πολιτεύματος με τας θεωρίας και τας έρμηνείας του, είνε ή άπλή πρώτη πράξις έκ των τεσσάρων της άριθμητικής.

Θά ήθελα να σάς μεταδώσω ολίγη μουσικήν από τον ήχον του κώδωνος, του μεγάλου αυτού ρυθμιστού των συνεδριάσεων, τον όποιον τό πολιτεύμα προέβλεψε τόσον βαρύν ώστε κτυπών να κυριαρχή πάσης κραυγής. Να σάς μεταδώσω ολίγον φώς, από τό λευκόν εκείνο και περιλουστικόν τό όποιον χύνεται από νυσταλέους λαμπτήρας, βλέποντας ως όμματα άπορούντα, την μεταμεσονύκτιον συνεδρίαν, έν μέσω βουλευτών ξαπλωμένων ως ένδύματα εις τον γλυκύν ύπνον επί των έδωλιών, καθ' ήν στιγμήν ρόγχοι διακόπτουν τας διαμαρτυρίας ένός άγορεύοντος ερήμην. Να σάς παραστήσω ποίος σπουδαίος παράγων του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος είνε τό άφωνον μπρίκι του σαλεπιτζή εις τας παννυχίδας, και να σάς μεταδώσω κρότον μαθήματος κουλουριών εις τον διάδρομον κατόπιν

μαθήματος θεωριών εις τό βήμα. Να σάς κάμω τό σκιάγραμμα βουλευτού έμπόρου, βουλευτού κωλυσιεργού, βουλευτού ό όποιος κατά λάθος έγεινε βουλευτής και είνε όλος άπορία πώς εισήλθεν εκεί, βουλευτού ήπτορος, βουλευτού πατριώτου — έδώ θα εύρεθώ κάπως εις δύσκολον θέσιν — βουλευτού επιφανούς, βουλευτού χιονομοιστού, βουλευτού όμιλούντος εις τό βήμα όπως και εις τό καφενεϊον της πατρίδος του, βουλευτού παλληκαρά και βουλευτού Γραικύλου. Άλλ' όλη αυτή ή κατάφωτος από τον ήλεκτρικόν γλόμπον νυκτερινή ποινής θα καταστραφή από μίαν περιγραφήν, περι τό δυνατού της όποιας είμαι τελείως άπληπισμένος.

— Και ή ρητορική της Βουλής ;

Θά με έρωτήσετε.

Fuit. "Όσον ξεφυλλίζει κανείς τα παλαιά πρακτικά της Συνελεύσεως και της Βουλής, βλέπει ότι άπομακρυνόμεθα όλονέν από μίαν άριότητα πολιτικού λόγου, από μίαν περιωπήν σκέψεως, από μίαν έμβριθειαν, ή όποία έφωνογραφήθη εις τας δελίδας εκείνας.

— Και τό χιούμορ ;

Ά! αυτό υπάρχει και σήμερα, διότι είνε από τα μη άποθνήσκοντα κύτταρα του έλληνικού οργανισμού. Άλλά μη νομίζετε ότι θα φθάση ποτέ τό σημερινόν χιούμορ της Βουλής εις τό μέθυ εκείνο, με τό όποιον ήνθιζεν ή παλαιά διαλεκτική ρητορική του κοινοβουλίου, ό λόγος του Κοκκίνου και του Καλλιγά. Άνέφερα τον πρόωτον, διότι αυτός άπεκρουστάλλωδε τό κοινοβουλευτικόν χιούμορ εις μίαν εύφυλογίαν, περι της όποιας όμιλεί άκόμη ή νέα γενεά. Την ένθυμούνται βεβαίως οι γεροντότεροι. Έπρόκειτο περι του βουλευτού Ε., γνωστού καταλατητού άγρών, και ό Κόκκινος εις μίαν συζητησιν περι των πόθων του Έλληνισμού, είπε :

— Τι συζητείτε περι πολέμων ; Δώσατε εις τον κ. Ε. ένα χωράφι επί των συνόρων και αυτός με την γνωστήν του μέθοδον θα έπεκτείνη τό ελληνικόν έδαφος έως την Κωσταντινούπολιν.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ



ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΧΟΥΝ άρά γε την υποχρέωσιν όσοι γράφουν εις ξένα περιοδικά περι της συγχρόνου ελληνικής φιλολογίας να λαμβάνουν υπ' όφιν και την πραγματικότητα ; Φαίνεται ότι ό κ. Γούλιος Έσσλιν, όπως αποδεικνύει ή Νεοελληνική του επιστολή, την όποιαν

δημοσιεύει εις τό προτελευταίον φύλλον της γερμανικής «Φιλολογικής Ήχους», δέν είνε της γνώμης ταύτης. Περιοδικά δηλώσαντα με περισσήν ειλικρίνειαν και άποκαρτέρησιν ότι υποστέλλουν την σημαίαν του προγράμματός των, μεταβαλλόμενα εις άναγνώσμα των πολλών, ό κ. Έσσλιν τα φαντάζεται εξακολουθούντα ν' άγωνίζονται υπέρ ώρισμένων άρχών. Συρραφάς άρθρων περι γερμανών ζωγράφων προσερχομένας παρ' εκείνων εις τους όποιους στρέφονται όλαι αι συμπάθειαι του, τας κρίνει άξίας μνείας, πρωτοτύπους δέ έργασίας τας άποσιωπά, μεταξύ άλλων και τό θαυμάσιον περι Μπαϊκλιν άρθρον του ούχι άγνώστου εις αυτόν Έρνστ Χάρτ, τό δημοσιευθέν

έπειτα και εις άμερικανικόν περιοδικόν πρώτης τάξεως. Εις πάσαν άλλην προσπάθειαν έχει κλειστούς τους όφθαλμούς, τα δέ ενήχότατα όνόματα της νεοελληνικής φιλολογίας τα φαντάζεται εκεί όπου ή θορυβοποιός θρασύτης έσκόρπισεν ως μίasma περίξ έαυτης την έρημίαν.

Η ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΙΣ. Πολύς λόγος έγεινεν όπως καθορισθί τό είδος της νέας κωμωδίας του Σουρή. Άλλ' ό Σουρής του όποιου όλόκληρον τό σατυρικόν έργον είνε μία αυθυπαρξία, έδικαιοῦτο ίσως να παραμείνη και μερικους σκηνικούς νόμους, εισερχόμενος εις τό θέατρον με τας διαθέσεις τας όποιας είχε. Άν ένένετο ή όχι, τόυτο, δέν ένδιαφέρει βεβαίως τους άκρόατάς της «Χειραφετήσεως». Εκείνο τό όποιον επεδίωξεν ό ποιητής, αναβιβάζων επί σκηνής θέμα εξαντληθέν και από αυτούς τους επιγραμματικούς της άρχαιότητος, είνε ή τοπική και έντός της εποχής μας σάτυρα, της όποιας ποιητικός αντιπρόσωπος είνε πάντοτε ό Σουρής. Πραγματικώς ή κωμωδία άνήλθεν εις την σκηνήν όπλισμένη με τον στιλπνότατον εκείνον γλῶσσαν του στίχου του Σουρή, ό όποιος σφραγίζει τας παροδικάς φράσεις της ήμέρας με διάρκειαν, ό όποιος δύναται να χρυσοδέση και να σώση και την χοινοτοπίαν άκόμη έντός των στερεών του ρυθμών. Ό άκροατής της «Χειραφετήσεως» άπολαμβάνει από άρχής μέχρι τέλους ένα γενναϊόν, πλατύν και άβίαστον δέκαπεντασύλλαβον, ό όποιος πλειστάκις έχει την φυσικότητα και την έλευθερίαν πεζού διαλόγου. Μόνον εκεί όπου συνεπίεσθη τό πλάτος του στίχου, εις τό στενόμετρα χορικά, τό άκουσμα είνε μονότονον. Τα χορικά της «Χειραφετήσεως», τα όποία τόσον έστενόχωρήσαν την απαγγέλλουσαν αυτά άρχηγόν του χορού, ήδύναντο να λείψουν χωρίς να βλαφθί τό έργον, διότι είνε μόνον εις νεκρός τύπος της άρχαίας κωμωδίας. Και εις αυτήν την παράβασιν, διά της όποιας ό ποιητής όμιλεί προς τό κοινόν, παρετηρήθη ή αυτή μονοτονία. Η παράβασις δέν είνε καθόλου εύτυχές μέρος της κωμωδίας. Περίεργος δέ αναχρονισμός, αναδίδων όσμήν παλαιότητος, μάς φαίνεται ως άνάμειξις της Μαντάμ-Ωβραι εις τους στίχους, ήρωϊδος της μόδας μη ύπαρχούσης σήμεραν και άποσπασθείσης πρό καιρού από την Αθηναϊκήν ζωήν.

Εκ της συγχρόνου Αθηναϊκής ζωής, ό ποιητής συνέλεξε πράγματα εις την κωμωδίαν του όλα τα στοιχεία, διά των όποιων ή σάτυρα καθίσταται τοπική και εισέρχεται εις την εποχήν μας. Υπάρχουν στίχοι της «Χειραφετήσεως», διά των όποιων αισθανόμεθα νυγμούς ισχυρούς όλοι οι σύγχρονοι. Στίχοι δίδοντες κτυπήματα κατά της πολιτείας και κατά της κοινωνίας. Τάυτο άποτελεί την ζωήν του έργου, και εκεί εύρίσκεται εις τό στοιχείον του ό Σουρής. Έν από τα ήραιότερα της «Χειραφετήσεως» είνε αι ένστάσεις, τας όποιας φέρουν αι ύπουργίται προς την κυρίαν Κορδορούμπη περι των λόγων διά τους όποιους οι άπομακρυνθέντες άνδρες πρέπει να ανακληθούν πλησίον των. Εις πλείστους στίχους αναπηδά ή τόσον γνώριμός μας σαρχαστική θωπεία του Σουρή, μάς φαίνει τό άφρόν εκείνο χειρόκτιον υπό τό όποιον ύπάρχει χειρ ήδέως ραπίζουσα. Υπάρχουν και στίχοι αποκτησαντες άσφαλώς δικαιώματα διαρκείας. Θά ήσαν δέ τα δικαιώματα ταύτα του έργου περισσότερα, άν ό ποιητής δέν έχρησιμοποίηι εις την κωμωδίαν του

και τα στοιχεία εκείνα του θέματος, τα όποια εξήντηλσε και απέστειλεν ή δημοσιογραφική σάτυρα. Επίσης και αν δέν ύπήρχον έντός του έργου φράσεις θωπεύουσας την λαϊκήν άκοήν μάλλον, παρά συμφωνούσαι με την σεμνότητα και την επιφυλακτικότητα της πλαγίως κτυπώσης σατύρας.

Η «Χειραφετήσις» άναμένομεν να εισέλθη εις εύρύτερον όρίζοντα — εις τας βιβλιοθήκας. Ως βιβλίον θα κερδίση πολλά, ιδίως δέ εκείνο τό όποιον έχασεν εκ της παλαικής ύποκρίσεως μερικων ήθοποιων.

ΕΝ ΤΗ ΔΙΕΘΝΕΙ ΖΩΗ: του Μιλάνου, ό συνεργάτης μας κ. Γουλιέλμος Δαμιάνης δημοσιεύει εκτενές άρθρον περι των «Τραγουδιών του Σπιτιού» του φίλου μας και συνεργάτου κ. Γ. Στρατήγη, παραθέτων έν μεταφράσει και δύο εκ των ποιημάτων, «Τό φιλι του Πατέρα μου» και «Τό τραγούδι του Παππού». Ό κ. Δαμιάνης έν προλόγω περι συγχρόνου ελληνικής ποιήσεως λέγει :

Από είκοσαετίας ή νεοελληνική ποιήσις έστράφη προς νέαν όδόν, και οι ιεροφάνται των Μουσών, πολεμούντες άμειλίκτως τας άρχαϊζούσας τάσεις των λογίων της καθέδρας, ήρχισαν να στιχουργούν εις καθαράν διάλεκτον, έμπνεόμενοι εκ των δημοτικών ασμάτων και του μεγάλου Σολωμού ως εκ τούτου ή γλώσσα της νέας ελληνικής ποιήσεως, περιβαλλόμενη όλον τον ποικίλον πλούτον και τας βαθείας τροποποιήσεις ένός λαϊκού ιδιώματος παρουσιάζεται αρκετά δυσχερής και τολμηρά και εις εκείνον άκόμη, όστις γνωρίζει την έπίσημον νεοελληνικήν γλώσσαν των έφημερίδων και της καθέδρας.

Αν έν τούτοις ή νέα σχολή έχη δίκαιον, δέν δύναμεθα να κρίνωμεν ήμεις οι ξένοι βέβαιον όμως είνε ότι ή ελληνική ποιήσις και ιδίως ή λυρική, άντλούσα από τας καθαράς πηγάς της ζωής, αναθάλλει πλήρης δρόσου και ζωής, φέρουσα ίδιον όλως και πρωτότυπον χαρακτήρα.

Περαιτέρω αναλύων τα «Τραγούδια του Σπιτιού» μεταξύ άλλων προσθέτει :

Ό κ. Στρατήγης μάς παρουσιάζει διερμηνεύς άφελής και άγνός της πρωτογενούς και άπλής ποιήσεως της οικιακής ζωής.

Η ψυχή του καλλιτέχγου επαλινώστησεν ως παιδίσκη διά να χαρή, να κλαύσῃ, να όνειρευθί και του νόστου τούτου είνε ή πιστή ήχώ μέσα εις τα «Τραγούδια του Σπιτιού».

Ό στίχος ρέει άπλους, γαλήνιος και φωτεινός, άλλοτε βραχύς όπως εις τα επτασύλλαβα και τα ευστροφα τετρασύλλαβα της «Καμπάνας» και τα εξασύλλαβα του «Πάσχα», άλλοτε εύρυθμος και ήχηρός όπως εις τους βαρείς πολιτικούς στίχους της «Κάμαρας μου» και του «Τραγουδιού του Παπού».

ΕΙΣ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «Revue universelle» ό γάλλος ποιητής Ούγκ Ρεμπέλ πραγματεύεται περι της δημόδους γαλλικής γλώσσας έν σχέσει προς την γραφομένην. Ενθυμίζει κατ' άρχάς την διαμαρτύρησιν της Γαλλικής Ακαδημίας, την όποιαν απήλθονε διά του Αιμιλίου Όλιβιέ προς τον Έρρίκον Λαβεδάν, ότε ούτος έδωκε προς παρτάσασιν εις τό θέατρον τον «Vieux marcheur». Τό ζήτημα τότε εξωμαλύνθη, του Λαβεδάν άπαφίεσαντος από τα θεα-

τρικά προγράμματα τὸν τίτλον τοῦ «μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας», ἀλλ' ἡ διαμαρτύρησις εἶχε προέλθῃ τότε ἐκ λόγων ὅχι ἠθικῆς, ἀλλὰ διότι ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶχε μεταχειρισθῇ τὴν ἀκαδημαϊκὴν γλῶσσαν. Ὁ Ρεβέλλ ἀποδεικνύει πῶς ἡ γαλλικὴ γλῶσσα καθ' ὅλα τὰ λογοτεχνικά εἶδη ἀνεγεννήθη διὰ τοῦ λαϊκοῦ ιδιώματος. Συγγραφεῖς τινες ὡς ὁ Βαθὲ, ὁ Καυλούς, ὁ Πιρὼν, ἔπειτα ὁ Ζολᾶ, ὁ Ρισπαίν, ὁ Βρονᾶν κρατοῦν σημειώσεις τῶν λαϊκῶν φράσεων καὶ παρέχουσιν εἰς αὐτὰς λογοτεχνικὴν πολιτογράφειν· ἄνευ τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀπεσκελετωμένη.

ΕΝ ΩΙ Ο ΣΤΕΝΔΑΛ κατακτᾷ καθ' ἐκάστην ἑβδομάδα ἓν Γερμανικόν, ἓν Γαλλικόν διατηρεῖ τοὺς ὀλίγους ἀλλ' ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ θαυμαστάς. Τὸ μυθιστόρημα αὐτοῦ «Λουκιανὸς Λεβέν», τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἐξεδόθη ἐξ ἀνεκδότου χειρογράφου, ἐπωλήθη μόλις εἰς δύο ἢ τὸ πολὺ τρεῖς χιλιάδας ἀντιτύπων, μολονότι εἶνε ἀντάξιον τῶν ἀριστοτεχνικῶν καὶ καὶ περιέχει τὰς ὁραϊοτέρας ἴσως σελίδας τὰς ὁποίας ἔγραψεν ὁ Στενδάλ.

ΕΙΣ ΤΟ ΑΡΤΙ ἐκδοθὲν διπλοῦν τεύχος τοῦ ἀρίστου περιοδικοῦ «Byzantinische Zeitschrift», ὁ γερμανὸς J. Sturm δημοσιεύει ἐν ἀνέκδοτον ἑλληνικὸν εἰδύλλιον ἐκ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Τὸ εἰδύλλιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον σώζεται ὁλόκληρον καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 63 ἐξαμέτρους, ἀνεῦρεν ὁ γερμανὸς φιλόλογος ἐν χειρογράφῳ τόμῳ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, ὅστις περιέχει διάφορα ἔργα διαφόρων αἰώνων. Τὸ ὅφος τοῦ διαλογικῶν ὅπως τῶν πλείστων εἰδυλλίων, ἐνθυμίζει πολὺ τὸν Θεόκριτον, ἰδίως δὲ τὸ Δ' εἰδύλλιον αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ μιμητὴς βουκολικός ποιητὴς παρέλαβε καὶ τὸν πρῶτον στίχον. Καὶ οἱ συνδιαλεγόμενοι δὲ ποιμένες συμφωνοῦν πρὸς τὸν ποιμενικὸν τύπον τῶν ἑλληνικῶν προτύπων· εἶνε ἀφελεῖς, εὐγνώμονες, περιέργοι καὶ ὅχι τραχεῖς· ἡ δὲ διάλεξις τῶν δὲν στερεῖται φυσικότητος τινος καὶ ζωηρότητος.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ τοῦ νεαροῦ ζωγράφου κ. Φρίξου Ἀριστέως εἶνε ἀπὸ τὰ ὁραϊότερα ἔργα, τὰ ὁποία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ χρωστήρ του, ὁ τὸσον πολλάκις παράβολος καὶ ἐγωϊστικὸς. Ἐπὶ βάθους ὡχροπρασί-νου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐναρμόνισις διαθέτει οὐχὶ δυσάρε-στος τὴν ψυχὴν, ὁ κ. Ἀριστεὺς προσεπάθησε νὰ μεταδώσῃ τὴν γλυκεῖαν ῥέμβην τῆς Παρθένου, τὴν ὁποίαν ἡ θρησκεία περιβάλλει μὲ πέπλον ἀγνότητος καὶ ἀγάπης. Τὸ ἀμφίβολον φῶς καὶ ἡ πλήρης μυστι-κισμοῦ ἑκφρασις τῶν ἀορίστων γραμμῶν συγχέονται μετὰ τινος ἐλευθέρας τεχνουργίας, τῆς ὁποίας ὁμως δὲν κατορθώνει τελείως νὰ ὑπερνικήσῃ μὲ πεπότησιν τὰς δυσκολίας.

Οἱ ὀφθαλμοὶ καίτοι ἀσύμφωνοι εἰς τὸ σῆμα, νεύουσι κάτω μετὰ παρθενικῆς ἀληθῶς σεμνοπρε-πείας, καὶ τὸ στόμα τὸ αὐταρέσκως ὥραϊον προσδίδει κάποιαν μακρινὴν ἐντύπωσιν γαλήνης ἐγκοσμίου.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη τοῦ κ. Ἀριστεῶς μᾶς ὁμιλεῖ διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν περὶ τοῦ ἰσχυροῦ ταλάντου του· μᾶς λέγει ὅτι αὐτὸς ὁ νέος δύναται νὰ βαδίσῃ εἰς τὴν τέχνην, ἀρκεῖ μόνον νὰ περιστείλῃ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἐξασκοῦν κάποτε φορτικῶς ἐπ' αὐτοῦ διάσημοι καλ-λιτέχναι.

ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ἔργου τοῦ Ρέμβραντ. Εἰς τῶν σπουδαιότερων ἱστοριογράφων τοῦ μεγάλου Ὁλλανδοῦ ζωγράφου Ρέμβραντ ὁ κ. Hofstede de Groot ἐπισκεφθεὶς πρὸ τινος τὸ ἀνάκτορον τῆς Κομπιένης εἶδεν εἰκόνα κακῶς τοποθετημένην καὶ σκεπασμέ-νην ἀπὸ παλὺ στρώμα ῥύπου, τὴν ὁποίαν ἀνεγνώρισεν ὡς γνήσιον ἔργον τοῦ Ρέμβραντ. Ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν ὁ καλλιτέχνης εἶχε ζωγραφίσῃ περὶ τὸ γῆρας του, παριστάνει τὴν εἰς Ἑμμαούς συνοδείαν. Ὁ Ὁλλανδὸς τεχνοκρίτης ἀνεκοίνωσε τὴν εὐτυχὴν του ἀνακάλυψιν εἰς τὸν διευθυντὴν τῶν Μουσείων τῆς Γαλλίας, μετὰ τὰς γενομένας δὲ ἐρεῦνας ἐξηκριβώθη ὅτι ἡ εἰκὼν ἦτο πράγματι ἔργον τοῦ Ρέμβραντ καὶ ὅτι εἰς πα-λαιούς καταλόγους ἦτο σημειωμένη μὲ τὸ ὄνομα του. Τὸ ἀνευρεθὲν ἀριστοῦργημα ἀφ' οὗ ἐκαθαρίσθη μετὰ πολλῆς προσοχῆς μετεκομίσθη πρὸ μιᾶς ἐβδο-μάδος εἰς τὸ Λούβρον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν: Αἱ **ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΩΣ ΔΙΚΗ-ΓΟΡΟΙ** ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου, ἀναδημοσιεύσεις ἐκ τοῦ 21ου τόμου τῆς «Ἐφημερίδος τῆς ἐλληνικῆς καὶ γαλλικῆς νομολογίας». (Ἀθῆναι 1901. Τυπογρ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου).

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ ὑπὸ Γεωργίου Ν. Χατζιδάκι, τόμος Α'. (Ἀθῆναι. Τυπογρ. Π. Δ. Σα-κελλαρίου 1901, σ. 8ον, σελ. 136, δρ. 15).

ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΦΕΓΓΑΡΙ μετάφρασμα Ἀλεξ. Πάλλη. (Ἀθῆναι 1901. Τυπογρ. Γ. Σ. Βλαστός σ. 120).

Η ΜΕΛΟΠΟΙΑ ΤΩΝ ΧΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΩΝ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΠΙΛΟΥ (τεύχος μουσικὸν) ὑπὸ Γεωργίου Δ. Παχτίου. (Ἀθῆναι 1901. Τυπογρ. Ἀθαν. Δελ-γιάννη, δρ. 4.50 μετὰ τοῦ φιλολογικοῦ παραρτήματος).

Η ΜΕΛΟΠΟΙΑ ΤΩΝ ΧΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΩΝ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΠΙΛΟΥ (φιλολογικὸν παραρτήμα τοῦ μου-σικοῦ τεύχους) ὑπὸ Γεωργίου Δ. Παχτίου. (Ἀθῆναι 1901 Τυπογρ. Ἀθαν. Δελγιάννη).

ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙῳ ΚΑΘΗΓΕΣΙΑΣ Δ. Κ. Ζαγγο-γιάννη. (Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀκροπόλεως 1901).

ΤΑ ΚΑΛΙΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Παιδιά εικόνων

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου 67.

Κοιμώδεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου 4.

Γαλακτοπωλεῖα

Χρυσάνη, ὁδὸς Φιλελλήνων.

Γάλα, Βούτυρον, Γιαούρτι.

Τσάι Cooper Cooper et Co Lrd.

Μπισκότα Mackenzie Mackenzie.

Μπισκότα Huntley and Palmer.

Σοκολάτα Suchard—Σοκολάτα Sprüngli.

Ἀποικιακά

Δημήτριος Ἀγγλος, ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου 14.

Modes

Maison Desseigné 4, Bd de l'Université.

Hautes Nouveautés, Modes, Robes.

Ερμεῖον, Γαλλίδες ράπτριαι, ράπται, τὰ καλ-λίτερα φορέματα, ὅλοι οἱ νεωτερισμοί.



ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀθῆναι, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, 7.

Ἔργασια καλλιτεχνική. — Ὑλικά α' τάξεως. — Τιμαὶ συγκαταβατικά.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ Α. ΛΟΥΡΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὅλος εὐρωπαϊκῶς κατηρτισμένος, ἐνήμερον δι' ὅλας τὰς νεωτέρας ἱατρικὰς ἀπαιτήσεις, πλουσιώτατον εἰς φάρμακα Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς προελεύσεως. Πλήρες οὐροχημείον καὶ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον.

ΜΑΡΜΑΡΟΓΛΥΦΕΙΟΝ Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ

ΑΔΕΛΦΩΝ Ι. ΚΑΙ Α. ΚΟΤΖΑΜΑΝΗ

Μεγάλῃ συλλογῇ θερμοστρώων ἐκ λευκῶν καὶ χρω-ματιστῶν μαρμάρων. Αποθήκη σχιστῶν μαρμάρων δι' ἐπιπλα, πλακοστρώσεις κ.λ.π. τοῦ ἀτμοκινήτου ἐργαστασίου τῶν. Ἐκτελεῖται πᾶσα μαρμαρικὴ ἐργασία.

Ὅδος Γ' Σεπτεμβρίου, ἀριθ. 28.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & ΣΑ

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ ΚΛΠ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς διαφόρους Ἐκθέσεις, οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευ-τάσαν Ἐκθεσιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλαι Βραβεῖαι (Grand prix).

ΣΑΠΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ & ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΟΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗ — ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ ΑΝΘΕΥΤΟΣ

Ἀποθήκαι: Ἐν Ἀθήναις } Ὅδος Κολοκοτρώνη.

Ἐν Πειραιεῖ: Διαστ. ὁδ. Βουβουλίνης, Ἀγ. Σπυριδωνος.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

Διασταύρωσις ὁδῶν Νίκης καὶ Ἑρμοῦ.

Φωτογραφία παντὸς εἶδους.

Μεγεθύνσεις χρωματισταὶ μὲ παστέλ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΞΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

Διευθύντρια: **ΚΑΛΛΙΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ**

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προπληρωτέα: Ἑσπεριακοῦ δρ. 5
Ἑξωτερικοῦ φρ. 8

Ἀθῆναι 27 ὁδὸς Πανεπιστημίου.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΙΔΝΕΥ ΝΟΕΛ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΣΚΕΥΗ ΕΠΑΡΓΥΡΩΜΕΝΑ

ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — ΑΘΗΝΑΙ

Πλούτος γραφικῆς ὕλης. — Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Ἔργο-στάσιον φακέλλων τέλειον. — Χάρτης τυπογραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλων παντὸς εἶδους καὶ ποιότητος.

Ἐφθονία, Ταχύτης, ἀκρίβεια.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ

10—ΟΔΟΣ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ—10

Τὸ ἄκρον ἄκρον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἑνὶ ὑποδηματοποιᾷ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμοι 3	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	»	780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	»	872	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Δ. Ι. Ὀλυμπίου	»	360	»	9
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1087	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1100	»	10
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Περβάνογλου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Περβάνογλου	»	1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη	»	1146	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Γ. Ρουσοπούλου	»	1080	»	12

Εὑρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδόσεις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.— Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χρυσοῦ, ξένων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τίτλων.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ τίτλων. Λογαριασμοὶ τρεχοῦμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ :

3 1/2	ἐτησίως,	ἀπόδοσις	εἰς	πρώτην	ἀναζήτησιν.
4	»	»	»	μετὰ	ἓνα μῆνα.
4 1/2	»	»	»	»	»
5	»	»	»	»	»
5 1/2	»	»	»	»	»

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

Πώλησις πάσης λαχειοφόρου ὁμολογίας εἰς μηνιαίας δόσεις, μετ' τὴν τύχην ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῆς πρώτης δόσεως.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐπὶ ἀπλῇ μεσιτείᾳ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

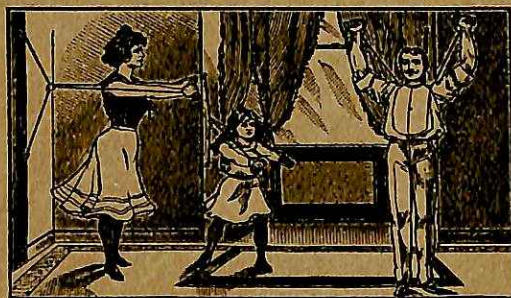
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ. Προμήθεια παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων, μηχανῶν κλπ. ὑπὸ συμφέροντος ὁρους, μετρητοῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΑΠΟΘΗΚΑΙ. Ἐμπορεύματα ἐν παρακαταθήκῃ. Δειγματολόγιον.

ΔΕΡΜΑΤΑ Βυρσοδεψίου Μοσχάτου.

ΜΕΘΟΔΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΑΝΕΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ



Τὸ γυμναστικὸν ὄργανον τοῦ περιωνύμου Ἀγγλοῦ ἀθλητοῦ Sandoz.

Διὰ παιδας, νέας, νέους, κυρίας, κυρίους καὶ ἀθλητάς.

Ὁλόκληρον Γυμναστήριον στὸ σπίτι σας.

Φωτοτυπικοὶ πίνακες δεικνύουσι τὴν ἀκριβῆ τῶν ἀσκήσεων ἐκτέλεσιν.

Τὸ ἀπλούστερον, φυσικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον μέσον διὰ νὰ ἔχετε πάντα ὑγείαν λαμπρὰν καὶ ὁῶμα εὐμελές, κανονικόν, εὐσταλές καὶ ῥωμαλεόν.

Τὸ γνωστὸν, τῶν **κυνηγετικῶν** καὶ **πολεμικῶν** εἰδῶν, κατὰστημα **Ρότσιλδ** πωλεῖ ἀντὶ **δρ. 40** ἕκαστον καὶ **ἀποστέλλει** παντοῦ ταῦτα ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

* ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ *

ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ
ΤΙΜΗΘΕΙΣ ΔΙ' ΟΚΤΩ ΒΡΑΒΕΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 80